ARMAS ÄIKIÄ

VLADIMIR MAJAKOVSKI

KANSANKULTTUURI

Vladimir Majakovski

Nyt lukijalle tarjoamamme Armas Äikiän teos on ensimmäinen suomenkielellä ilmestynyt kirja, joka kertoo Neuvostoliiton kansojen lemmikin, nerokkaan vallankumousrunoilijan, »runon täysivaltaisen edustajan» lumoavasta ja väkevästä persoonallisuudesta, hänen elämänvaiheistaan ja tuotannostaan. Majakovskin runoudessa tuntuu maailmanhistoriallisten suurtapahtumain valtimonlyönti, se on taistelevan ja voittavan sosialismin runoutta. Majakovskin rohkeaotteisen ja uusia uria aukovan tuotannon aiheuttamat kiihkeät, ajatusrikkaat ja kauaskantoiset periaatteelliset väittelyt erilaisista taidesuunnista, kirjallisuuden, taiteen ja taidearvostelun tehtävistä luovat kirkasta valoa Neuvostoliiton henkisen kulttuurin ajankohtaisiin kysymyksiin.

Kaikkea tätä käsittelee Armas Äikiä perusteellisella asiantuntemuksella ja korkealla aatteellisella tasolla. Ja entuudestaan tiedämme, että hän osaa myöskin kirjoittaa niin, että se »menee lukijaan».

KANSANKULTTUURI OY

Kotkassa 1950. Kustannusosakeyhtiö Kymen Kansa

VENÄLÄISEN RUNOUDEN VAHDINVAIHTO

Kohtaus asemalla

Toukokuun 5. päivänä vuonna 1913 sattui Pietarissa Brestin asemalla outo tapaus. Symbolistisen runouden kuuluisa edustaja K. Balmont palasi 7-vuotisen ulkomaillaolonsa jälkeen syntymämaahansa. Asemalle oli saapunut useita hänen runoutensa ystäviä tervehtimään kotiutuvaa runoilijaa. Vastaanottajien joukossa oli eräs roteva, kauniskasvoinen, keltaiseen puseroon pukeutunut nuorukainen, jonka läsnäolo herätti uteliaiden huomiota. Joku kysäisi ihmetellen:

— Kuinka Te olette tullut tänne? Eikö se tunnu hieman epäjohdonmukaiselta?

Nuorukainen vastasi lausumalla säkeen Balmontin runosta:

— Hiljaa, riisukaa pois vaatteet muinaisepäjumalilta . . .

Nuorukainen olisi kenties sanonut jotakin muutakin, mutta järjestystä valvomaan saapunut poliisi oli kieltänyt puheiden pitämisen. Balmont oli näet vuonna 1905 julkaissut Pariisissa ”Kostajan lauluja”, jota Venäjän keisarillisessa perheessä pidettiin ”vallankumouksellisena” runokokoelmana. Parasta oli siis olla varuillaan!

Jatkoa eräässä juhlatilaisuudessa

Sitä vastoin toukokuun 7. päivänä pidetyssä Balmont-juhlassa, jonka oli järjestänyt ”Vapaan estetii-

kan seura", sama nuorukainen herätti jälleen huomiota pitäen puheen. Puheensa alussa hän kysyi Balmontilta, eikö tätä ihmetyttänyt se, että henkilöt, jotka esittivät tervehdyksiään, olivat kaikki hänen läheisiä tuttaviaan tai runoilijatovereitaan. Ja nuorukainen lupasi esittää Balmontille tervehdyksen hänen vihollistensa nimessä.

— Kun te — nuorukainen lausui — alatte tutustua venäläiseen elämään, niin te törmäätte meidän alastomaan vihaamme. Meillekin olivat aikoinaan läheisiä teidän etsiskelynne, teidän sujuvat mitalliset runonne, jotka ovat kuin keinutuoli tai turkkilaiset divaanit. Te lauloitte Venäjästä — aikansa yli eläneistä aateliskartanoista ja alastomista, hedelmättömistä pelloista. Me, nuoriso, tulevaisuuden runoilijat, emme laula kaikesta siitä. Meidän lyyramme soi nykypäivistä. Me olemme valetut elämään. Te nousitte huojuvia, narisevia askelmia myöten muinaistorneihin ja pälyilitte sieltä emaljinsileisiin etäisyyksiin. Mutta nyt noiden tornien yläkerroksiin on sijoitettu ompelukoneyhtiöiden konttoreita, emaljinsileissä etäisyyksissä suorittavat "tähtimatkojaan" automobiilit . . ,

Lopuksi nuorukainen lausui Balmontin runon:

— Hiljaa, riisukaa pois vaatteet muinaisepäjumalilta . . .

Läsnä oli myöskin venäläisen symbolismin toinen kuuluisuus, Valeri Brjusov. Hän kääntyi yleisön puoleen lausuen, että kaikki ovat kokoontuneet tilaisuuteen tervehtimään Balmontia, ja siksi olisi toivottavaa, ettei täällä enää pidettäisi moisia puheita. Balmont vastasi nuorukaiselle eräällä runollaan, jossa sanottiin, että runoilijalla ei voi olla vihollisia, että hän on vihan yläpuolella.

Nuorukainen, joka siten oli häirinnyt Venäjän symbolistisen runouden kuuluisimpien edustajien rauhaa, oli Vladimir Vladimirovitsh Majakovski, joka silloin

kuului futuristien ryhmään yhtenä sen nuorimpana jäsenenä, mutta joka pian oli vapautuva myös futuristisen runouden ryhmäkahleista ja kohoava neuvostoaikakauden lahjakkaimpana runoilijana kaikkien kilpailijainsa yläpuolelle. Sanomalehdet, jotka vuoden 1913 keväällä kertoivat tästä Balmontin ja Majakovskin omituisesta kohtauksesta, pitivät tapausta skandaalin luontoisena. Kukapa olisi silloin arvannut, että tämä pieni välikohtaus oli tosiasiassa venäläisen runouden vahdinvaihto. Muinaisten epäjumalien oli todellakin riisuttava koreat hepenensä ja luovutettava paikkansa — ihmiselle.

Runouden suuntataistelu Majakovskin nuoruuden päivinä

Se runouden epäjumala, jota Majakovski oli ryhtynyt riisumaan, ei ollut niinkään "muinainen". Päinvastoin, se oli vallitsevana venäläisessä runoudessa tämän vuosisadan kahtena ensimmäisenä vuosikymmenenä. Vuonna 1913, jolloin edelläkuvattu välikohtaus sattui, futuristit kävivät jo kiivasta taistelua symbolistisen epäjumalan kukistamiseksi, mutta siitä huolimatta symbolistit hallitsivat runoudessa täydellisesti. Futuristeihin suhtauduttiin kirjallisissa piireissä yhtä pilkallisesti kuin aikoinaan, viime vuosisadan 90-luvulla, oli suhtauduttu ensimmäisiin symbolisteihin.

Symbolismin historiallinen tausta

Viime vuosisadan lopulla, kapitalismin kehittyessä imperialismin asteelle, kaikissa Euroopan maissa oli realismi saanut luovuttaa asemiaan kirjallisuudessa

ja erityisesti runoudessa uusille suunnille, joita kaikkia yhdessä nimitettiin ranskalaisittain dekadenssiksi.

Kaikki nämä rappiosuunnat olivat ilmausta entisistä edistyksellisistä feodalisminvastaisista hyökkäysasemistaan taantumuksellisiin sosialisminvastaisiin puolustusasemiin vetäytyvän porvariston maailmankatsomuksen rappeutumisesta. Niin kauan kuin porvaristo kävi edistyksellistä taistelua feodalismista kehittyneemmän yhteiskuntamuodon, kapitalismin, aseman vahvistamiseksi, sen ideologiakin oli edistyksellistä suhtautuen terveen realistisesti kulttuurin kaikkiin ilmiöihin. Realismi esiintyi myös kirjallisuuden valtavirtauksena.

Mutta joutuessaan puolustamaan kapitalistista järjestelmää "ikuisena ja muuttumattomana" yhteiskuntamuotona aikakaudella, jolloin nopeasti kehittyvä vallankumouksellinen työväenliike oli saanut tuon "ikuisen" järjestelmän perustan horjumaan, porvaristo luopui realismin terveestä järjestä, hylkäsi sen demokraattisuuden ja kansanomaisuuden. Porvariston valtaosa siirtyi maailmankatsomuksessaan entistä suuremmassa määrin idealismin asemiin, käyden leppymätöntä taistelua uuden nousevan luokan materialistista maailmankatsomusta vastaan. Proletariaatin kehittäessä marxilais-leniniläistä filosofiaansa, joka tahtoo muuttaa maailman paremmaksi, porvariston "suurmiehet" julistivat tämän maailman parantamisen mahdottomaksi ja kehoittivat etsimään ihmisen onnea "tuonpuoleisesta maailmasta". Nietzschen yli-ihminen, jonka ehdoton herruus perustuu tahdottomien orjien työhön, tuli niin isojen imperialistien kuin säikähtäneimpien poroporvarienkin ihanteeksi.

Symbolismi oli yksi niitä dekadenssikirjallisuuden suuntia, joiden kannattajat toivat näitä taantumuksellisia rappiomielialoja kirjallisuuteen, lähinnä runouteen.

Symbolismi länsi-Euroopassa

Ranska on symbolistisen runouden syntymämaa, ja Ranskan symbolistisen runouden kantaisänä voitaneen pitää Charles Baudelairea (1821—1867). Hänen "Pahan kukkasensa", tuorein ja läpikuultavin runokuvin, symboolein, koristetut säkeensä jättivät tuoksunsa lukemattomien seuraajien ja jäljittelijäin tuotantoon. Paul Verlaine (1844—1896) oli yksi taiturimaisimpia symbolismin edustajia, ja Stefan Mallarmè (1842—1898) esiintyi vuosisadan lopulla koko koulukunnan johtajana. Loistava tähti ranskalaisen symbolismin taivaalla oli myös Arthur Rimbaud (1854—1891). Hänen jälkeensä välähdelleiden pikku tähtien joukko on lukematon.

Useimmat symbolistit olivat boheemeja, jotka selittivät vihaavansa porvarillista yhteiskuntaa, koska se suhtautui runoilijoihin kuin kirottuihin. He selittivät ylpeillen, ettei porvari ymmärrä runoutta, ja aivankuin kiusalla he pyrkivät kehittämään runonsa muodollisestikin sellaisiksi, ettei porvari niitä ymmärtäisi. Porvaria piti tahallisesti ällistyttää ja ärsyttää (épater). Toisinaan symbolistit saattoivat arvostella ankarastikin vallitsevia oloja jääden kuitenkin porvarillisen yhteiskunnan kannattajiksi. Useimmiten symbolistiset runoilijat vetäytyivät kuitenkin ennemmin tai myöhemmin omien salaperäisyyttä ja vihjauksia uhkuvan runoutensa eriskummallisten mielikuvien maailmaan, boheemimurjuihin, joista he eivät ällistyttäneet ainoastaan porvaria, vaan jokaista selväjärkistä ihmistä laulamalla ylistystä "rumuuden kauneudelle" tai "synnin suloisuudelle". Maailmankatsomuksen he koettivat korvata mystiikalla.

On kiintoisaa huomioida, miten sosialistisen realismin suurin edustaja Maxim Gorki osasi jo nuoruudessaan antaa dekadenssirunoudesta oikean arvion. Hän

julkaisi vuonna 1896 "Samarskaja gazetassa" kirjoituksen "Paul Verlaine ja dekadentit", jossa hän leimasi dekadenssin vahingolliseksi suunnaksi, jota vastaan täytyy taistella. Mutta tuomittuaan dekadenssin hän kirjoitti sen kannattajista: "He ovat kuin kostajia sille yhteiskunnalle, joka on luonut heidät . . . kuten ruoskat, joilla kohtalo pieksää Euroopan kulttuuriluokkia sen tähden, että ne, oltuaan olemassa niin kauan, eivät ole luoneet itselleen elämää, joka olisi ihmisten arvoinen."

Venäläiset symbolistit

Venäjällä symbolismi esittäytyi viime vuosisadan 90-luvulla. Sen ensimmäisiä nimiä olivat Merezhkovski, Balmont, Brjusov, Sologub ja Gippius. Tämän vuosisadan alussa tulivat tunnetuiksi symbolismin nuorimmat edustajat: Aleksandr Blok, Andrei Belyi ja joukko muita. Tällöin symbolismi oli jo Venäjälläkin vallitsevana suuntana.

Maxim Gorkin kehittäessä Venäjän suurten realistien kirjallisia perinteitä — humanismia, kansanomaisuutta ja realistista kuvaustapaa — symbolistit hylkäsivät kaikki nämä perinteet ja ammensivat länsi-Euroopan symbolisteilta näiden "uusia" ajatuksia ja uutta muotoa. He esittivät usein kyllä vastalauseensa vallitsevien olojen johdosta, mutta senkin he esittivät subjektiivisesti paeten omaan minäänsä, palvoen yksinäisyyttään, "vihaten ihmiskuntaa", valittaen olevansa "vangittuja eläimiä", jotka "eivät voi avata häkkinsä ovea". Mystiikka ja uskonnollinen hourailu viettivät riemuvoittojaan:

Mudasta valkokukat kohoutuvat,
on veri teloitetun kukka punaisin,
saa kuolemasta aiheen kauniit kuvat.
(*Balmont*)

Toiset olivat masentuneita ja "kärsivät tuskaa", toiset julistivat olevansa "salaisen maailman jumalia", joiden pelkkää unelmaa on koko todellinen maailma. Jotkut odottivat maailmanloppua ja olivat siitä haltioissaan. Venäläisten symbolistien hourekuvat eivät elämänvieraudessaan jääneet ranskalaisten jälkeen. Kokonaisuudessaan symbolistinen runous kuvasi sitä henkistä rappiotilaa, johon Venäjän yläluokat olivat vaipuneet koko jättiläiskansan kolkuttaessa keisaripalatsin porteilla ja ärjyen Majakovskin kumisevalla bassolla koko roskajoukolle:

Ei
paikkaa,
minne pakenet,
luovuta
sovinnolla
valta!
Marssivat
nyt punaiset
Talvipalatsille
kaikkialta.

Symbolistien keskuudesta nousi kuitenkin kaksi etevää runoilijaa — Valeri Brjusov ja Aleksandr Blok — jotka aikaa myöten alkoivat pyrkiä pois tuhoon tuomitun kapitalistisen maailman runollisista yläkerroksista ja ottivat askeleen alas kansansa luo. Molemmat aloittivat runoilijauransa symbolismin elämää vierastavilla hourekuvilla ja päättivät sen enemmän tai vähemmän realismiin pyrkivällä vallankumousrunoudella, joka tekee heistä jo neuvostorunoilijoita.

VLADIMIR MAJAKOVSKIN LAPSUUSVUODET

Synnyinseutu ja vanhemmat

Majakovski syntyi heinäkuun 19. päivänä vuonna 1893 Gruusiassa, Kutaisin lähellä sijaitsevassa Bagdadin kylässä. Siellä Hanis-Tshalin ihanan vuoripuron rannoilla runoilija vietti lapsuusvuotensa kaukasialaisten vuoristomaisemien keskellä. Lapsuusseudut ovat jääneet hänen muistiinsa lähtemättömästi. Silloin tällöin hän sirottelee runoihinsa näitä muistojaan, mutta ei koskaan luonnonmaalauksina, sillä luonto on hänen runoudessaan merkityksellistä vain suhteessa ihmiseen. Eräässä runossaan hän ihailee kotiseutuaan seuraavilla taivastarinoita halveksivilla säkeillä:

Ovat taivas, Eedenit
tyhmyyttä vain.
Mutta niistä
jos laulut soivat,
niin oli se
Gruusia
riemukkain,
jota runoilijat tarkoittaa voivat.

Hänen isänsä, Vladimir Konstantinovitsh, oli metsänhoitaja, pitkä, leveäharteinen, tummaverinen ja kiivasluontoinen venäläinen, joka lahjakkuuden ja ruumiinkoon ohella jätti pojalleen perinnöksi äänensä: kumean rintabasson. Äidiltään, Aleksandra Aleksejevnalta, ruskeasilmäiseltä, keskikokoiselta naiselta runoilija peri kasvojensa yleispiirteet: korkeahkon otsan ja eteenpäin työntyvän kasvojen alaosan. Voimakas tahto ja väkevä tunne olivat perintöä molemmilta vanhemmilta.

Lapsuusvuodet menivät vuorenrinteillä kiipeillessä, viinirypäleitä maistellessa. Kun poika oli täyttänyt seitsemän vuotta, otti isä hänet usein ratsastusretkelle metsäntarkastuksella käydessään. Ensimmäinen kirja, jonka nuori Vladimir luki, oli nimeltään "Linnanhoitajatar Agafja", niin ikävä, että se oli tukahduttaa pojan kaikki lukuhalut. Toinen kirja oli maailmankuuluisa "Don Quijote". Majakovski kehaisi myöhemmin kirjoittamassaan omaelämäkerrassa: "Siinäpä kirja! Tein puumiekan ja panssarit, huitelin ympärilleni . . ."

Runoilijan siskot

Perheessä Vladimiria nimitettiin venäläisen tavan mukaan Volodjaksi. Hänen sisarensa olivat nimeltään Ljudmila eli Ljuda ja Olga eli Olja. Erikoisesti nuoremman siskon, Oljan, nimi on hyvä pitää muistissa, sillä ken lukee Majakovskin runoja, tapaa joskus tämän nimen. Runoelmassa "Hyvin!" kuvatessaan kansalaisssodan aikaista nälänhätää Majakovski muistaa pikkusisartaan:

Ovi
narahtaa
kiukkuinen.
Sisar
pikkuinen.
— Päivää, Volodja! —
— Päivää, Olja pieni! —
— Huomenna on uusi vuosi —
teillä
suolaa lienee?

Hedelmätarha ja tähtitaivas

Mutta Bagdadin kylässä ei ollut puutetta leivästä eikä suolasta. Siellä syötiin hedelmiä. Vanhin sisar Ljuda kertoo muistelmissaan, että Volodja otti tavallisesti kirjan, ahtoi taskunsa täyteen hedelmiä, sieppasi jotakin myöskin ystävilleen koirille ja meni puutarhaan. Siellä hän laskeutui jonkin puun siimekseen kirjaa lukemaan parin kolmen koiran vartioidessa ystävällisesti hänen lukuhommiaan. Mutta iltaisin Volodja loikoili selällään puutarhassa tutkien kartan mukaan tähtiä.

Myöhemmin hän tuntui ikävöivän Bagdadin tähtitaivasta:

Olen
Broadwayn lyhdyillekin
valaistuille
sekä Bagdadin taivaille
velallinen,
Puna-armeijalle,
ja Japanin kirsikkapuille,
kaikelle,
josta
kirjoittaa ehtinyt en.

Lukiolainen Kutaisin kaupungissa

Vuonna 1901 Volodja matkusti äitinsä kanssa Kutaisiin, jossa pääsi seuraavana vuonna lukioon. Siellä hänellä havaittiin olevan piirtäjän taipumuksia. Joku taideakatemian käynyt taiteilija A. Krasnuha alkoi opettaa nuorelle Majakovskille piirustustaitoa.

Gruusia oli ennen sosialistista vallankumousta Venäjän siirtomaana. Vallankumouksellista liikettä, joka yhdisti sekä gruusialaisia että venäläisiä työtätekeviä,

johti siellä itse Stalin. Venäläis-japanilaisen sodan puhkeaminen ei herättänyt siellä isänmaallisia tunteita. Sota syttyi tammikuun 27. päivänä vuonna 1904, ja saman kuun 30. päivänä lukiossa, jossa tuleva runoilija opiskeli, sattui "epäjärjestyksiä". Pojanviikarit suhisivat liiaksi rukousten aikana. Kolme yläluokan oppilasta pidätettiin. Nuori Majakovski alkoi tuntea kiinnostusta gruusialaisten vallankumouksellisten levittämiä julistuksia kohtaan. Kasakat hirttivät gruusialaisia, ja Volodja alkoi vihata kasakoita.

Vallankumouksen romantiikkaa

Vuonna 1905 Kutaisin kaupunki oli levoton paikka. Stalinin maanalaiset järjestöt tekivät hyvää työtä. Järjestettiin lakkoja ja mielenosoituksia. Lukiolaiset osallistuivat mielenosoituksiin. Tammikuun 19. päivänä vangittiin 7 henkilöä ja seuraavana päivänä 40, joiden joukossa oli 10 lukiolaista. Maaliskuussa keskikoulujen oppilaat olivat lakossa. Vallankumouksen tuleva runoilija, toistaiseksi vasta 12-vuotias, kertoi myöhemmin tutustuneensa keväällä v. 1905 runoihin, joissa kehoitettiin lopettamaan tsaarivallan puolesta sotiminen:

Se muistaos, veli ja toveri, pois
kiväärisi maahan viskaa.

Volodja kertoi myöhemmin, että runot ja vallankumous yhdistyivät päässä samaksi asiaksi. Vanhin sisar Ljuda osallistui vallankumoukselliseen työhön ja alkoi luottaa Volodjaankin salaisissa asioissa, tutustutti hänet vallankumouksellisiin runoihin ja lauluihin.

Vuoden 1905 marraskuussa nuori Majakovski kirjoitti siskolleen Ljudalle kuvauksen Kutaisin levotto-

muuksista. Ei ollut tapahtunut mitään kauheaa. Lukiolaiset ja reaalikoululaiset olivat olleet lakossa. Sekä lukiota että reaalikoulua rauhoitettiin tykistövoimin. Tiflisissä koululaiset olivat kieltäytyneet kumartamasta tsaarin kuvaa, minkä johdosta kasakat olivat järjestäneet heidän keskuudessaan verilöylyn. Myöskin Kutaisissa ryhdyttiin aseistautumaan. Eräässä mielenosoituksessa Volodjaa oli kolhaistu päähän isolla rummulla ...

Tähän asti perheen taloudelliset asiat olivat olleet kunnossa. Mutta helmikuussa vuonna 1906 Volodjan isä sai verenmyrkytyksen sormeensa ja kuoli. Muistellessaan elämäkerrassaan tätä tapausta Majakovski selostaa muutamalla sanalla, millainen oli perheen taloudellinen asema: ”Hyvinvointi oli päättynyt. Isän kuoleman jälkeen oli taskussamme 3 ruplaa ...”

Eräässä nuoruudenaikaisessa runossaan Majakovski sinkoaa ilmeisestikin lapsuusvuosiensa vaikeita aikoja muistellessaan poroporvarin tyylitajua karmivat säkeet:

Minä
rasvottuneita
lapsena vihata aloin,
kun itseäni
möin päivällisestä.

NUORI MAJAKOVSKI RYHTYY VALMISTAMAAN VALLANKUMOUSTA

”Toveri Konstantin”

Tuskin oli Volodja ehtinyt suorittaa latinantutkintonsa ja siirtyä neljännelle luokalle, kun Majakovskien perhe jätti Kaukasian ja siirtyi Moskovaan. Volodja jatkoi opintojaan Moskovan viidennessä lukiossa.

Perhe vuokrasi huoneiston Bronnajalta. Äiti ansaitsi vuokraamalla osan huoneistosta opiskelijoille ja valmistamalla heille ruokaa. Volodja ja hänen kaksi sisartaan kävivät koulua. Taloudellisesti elämä oli vaikeaa, mutta muuten siinä olivat omat viehätyksensä.

Opiskelijain joukossa oli Vasja Kandelaki, jota Majakovski nimittää omaelämäkerrassaan bolshevikiksi. Ollen ilmeisesti tämän vaikutuksen alaisena Volodja tutustui pian muihinkin vallankumouksellisiin. Majakovskien koti muuttui eräänlaiseksi maanalaiseksi toiminnan ahjoksi. Volodja tutustui maanalaiseen kirjallisuuteen. Hegelin ohella hän luki Engelsiä ja Marxia. Anti-Dühring ja monet muut marxilaisen filosofian huomattavat teokset loivat tieteellistä pohjaa tulevan runoilijaneron maailmankatsomukselle. Leninin ”Kaksi taktiikkaa” johti hänet sen hetken suurten tehtävien ymmärtämiseen, perehdytti hänet Venäjän vallankumouksen silloisiin peruskysymyksiin. Hän sai näiden teosten avulla jo nuoruudessaan sen, mitä

ja maanalaisen bolševikkipuolueen toimintaan.

toiselta lahjakkaalta runoilijalta, Sergei Jeseniniltä, puuttui kuolemaansa asti.

Vuosien 1907—08 vaihteessa Majakovski alkoi jo osallistua maanalaisen bolshevikkipuolueen käytännölliseen toimintaan. Hän otti yhteyden Moskovan yliopiston erääseen oppilaaseen, Wegeriin, joka tunnettiin puoluenimellä "Povolzhets" (volgalainen) ja joka hyväksyi uuden tulokkaan järjestötyöhön. Majakovski havaittiin kelvolliseksi valistustyöntekijäksi. Volodja sai liikanimen "toveri Konstantin" ja lähti opettamaan vallankumouksen tekoa leipureille ja sitten suutareille. Maaliskuussa hänet erotettiin lukiosta sen vuoksi, että vuoden 1908 lukukauden alkupuolisko oli jäänyt maksamatta. Se antoi hänelle aikaa puoluetyötä varten entistä enemmän. Ljudmila Majakovskaja kertoo muistelmissaan, että tänä aikana Volodja ei tunnustanut muuta kirjallisuutta kuin sen, joka selosti filosofiaa, poliittista taloustiedettä, historiaa ja luonnontiedettä.

Kolme kertaa vangittuna

Maaliskuun 29. päivänä vuonna 1908 nuori vallankumouksentekijä vangittiin bolshevikkien Moskovan-komitean salaisessa kirjapainossa. Huhtikuun alkupuolella hänet laskettiin kuitenkin vapaalle jalalle odottamaan oikeusjuttua. Mutta hänen jokaista askeltaan seurattiin. Moskovan ohranalaitoksen salaisten asiapapereiden joukossa on urkkijain kirjoittamia raportteja, joissa selostetaan tarkoin, missä Volodja on mihinkin aikaan vuorokaudesta kuljeskellut.

Vuoden 1909 tammikuussa nuori vallankumousmies vangittiin toistamiseen. Hänet vapautettiin jälleen helmikuussa ja pidätettiin kolmannen kerran heinäkuun 2. päivänä. Tällä kertaa häntä syytettiin siitä, että hän eräiden muiden vallankumouksellisten kanssa

oli aikonut vapauttaa Novinskin naisvankilasta 13 poliittista vankia. Tällä kerralla hän sai oleskella eri vankiloissa vuoden 1910 tammikuuhun asti, jolloin hänet vapautettiin peruuttamalla sillä välin annettu kolmevuotinen karkoitustuomio sen tähden, että hän oli vasta 16-vuotias. Alaikäisyytensä tähden hän joutui vain poliisin valvontaan. kolme kertaa vangittuna

Runokokeita sellissä

Vankilassa ollessaan Majakovski oli käyttäytynyt sopimattomasti vartijoita kohtaan ja esiintynyt muiden "kiihoittajana". Siksi hän oli saanut tämän tästä vaihtaa vankilaa. Vapautuessaan hän oli aikonut salakuljettaa mukanaan vihkonsa, jossa olivat hänen ensimmäiset runonsa, mutta yritys epäonnistui. Vihkot otettiin häneltä pois. Omaelämäkerrassaan Majakovski kertoo vankilassa syttyneistä runoharrastuksistaan:

> Tämä aika oli minulle mitä tärkeintä. Kolmevuotisen teorian ja käytännön jälkeen syöksyin kaunokirjallisuuden kimppuun. Luin kaiken sen, mitä oli uusinta. Symbolisteja — Belyi, Balmont. Muodollinen uutuus viehätti. Mutta se oli vierasta. Aiheet ja kuvat eivät olleet minun elämästäni. Koetin itse kirjoittaa yhtä hyvin, mutta muusta — ei tullut mitään. Tulos oli ontuva ja surkea. Jotakin tähän tapaan:
>
> Kultaan ja purppuraan puut pukeutuivat,
> kirkkojen kupoolit kimmelsivät.
> Odotin; kuukausiin hukkaantuivat
> sadat päivät näännyttävät.
>
> Kirjoitin sellaisia kokonaisen vihkon täyteen. Kiitoksia vartijoille — lähtiessäni ottivat pois. Ilman sitä olisin vielä julkaissut!

Klassikoista Majakovski mainitsee Byronin, Shakespearen ja Tolstoin, joihin hän ehti syventyä vankilassa.

"Anna Karenina" jäi kuitenkin kesken ... Mutta tämä kirjallisuuden harrastus osoittautui hyödylliseksi. Majakovski päätti tulla taiteilijaksi. Siitä huolimatta, että puoluetoveri Medvedev nauroi hänen innostukselleen, hän meni taiteilija Zhukovskin taideopistoon oppiakseen piirustusta ja maalaustaidetta, johon hänellä oli jo aikaisemmin huomattu olevan taipumuksia.

FUTURISTIEN LEIRISSÄ SYMBOLISMIA VASTAAN

Futurismin sotaanlähtö

Samassa taideopistossa, johon Majakovski siten joutui, oli myös David Burljuk, taidemaalari ja runoilija, joka oli Hlebnikovin ja Kamenskin kanssa herättänyt huomiota venäläisen futurismin perustajana. Futurismi oli jo aikaisemmin tullut tunnetuksi italialaisena taidesuuntana, jonka huomattavimpia nimiä oli myöhemmin Mussolinin hovirunoilijaksi tunnustettu Marinetti. Venäläinen futurismi syntyi vuoden 1910 vaiheilla, ensin maalaustaiteessa ja sitten runoudessa. Se julisti leppymätöntä sotaa symbolistien ja akmeistien vanhentuneita taidekäsityksiä vastaan.

Blok symbolistien salongeissa

Symbolistit olivat edellisen vuosisadan 90-luvun alkupuolella olleet ensin kirjallisten piirien pilkan ja halveksimisen kohteina. Mutta tämän vuosisadan alkuun mennessä he olivat kehittyneet täysin salonkikelpoisiksi. Rikkaat kapitalistit rahoittivat heidän julkaisutoimintaansa, eivätkä minkäänlaiset poroporvarit olleet enää ällistyneitä tämän henkisissä yläilmoissa liihoittelevan runottaren ihmeellisistä pyrähdyksistä.

Vuosien 1904—05 vallankumousaallon noustessa nuori Blok oli ilmestynyt kirjallisiin salonkeihin. Hänen ensimmäinen runokokoelmansa „Säkeitä ihanasta naisesta" oli saattanut ylhäisön ihanat (eikä vain ihanat) naiset hurmiotilaan. Sellaista intohimoisen odotuksen, vihjeiden, arvailujen, aavistusten vyöryä ja mitäänsanomatonta sydämen ja sielun värinää ei ollut koettu vielä koskaan ennen! V. 1906 ilmestyi sitten "Tuntematon nainen", jossa uskonnon ja mystiikan piiristä lainatut vertauskuvat eivät tosin olleet niin vallitsevina, mutta joka kuitenkin on vielä täysin symbolismin lumoissa. Se sai yhtä kiitollisen vastaanoton kuin "Ihana nainenkin", ja vaikkakin Blokin tuotanto alkaa sen jälkeen itsenäistyä yhä enemmän loitoten symbolismin ahtaasta salonkivankilasta, niin se tapahtui aivan kuin kenenkään huomaamatta. "Ihanat" ja "tuntemattomat" vallasnaiset, joista jotkut Merezhkovskin vaimon Zinaida Gippiuksen tavoin itsekin runoilivat, antoivat sävyn koko symbolistiselle kirjallisuudelle.

Akmeistit — aatamilaiset

Ilmapiiri kirjallisissa salongeissa oli niin utuista, että jotkut symbolistisen makusuunnan nuorimmat edustajat alkoivat kaivata jotakin kouraantuntuvampaa. Syntyi *akmeistien* eli *adamistien* kirjallinen ryhmä. Sanan kreikkalaisen alkuperän antaman vihjeen mukaisesti akmeistien aikomuksena oli kohottaa kirjallisuus korkeimpaan kukoistukseen, ja koska he naisellisen ihanuuden ohella kunnioittivat erikoisesti miehistä voimaa, niin sen symbooliksi tuli tietenkin ensimmäinen mies, ja se oli uskonnollisen tarun mukaan Adam. Siitä muodostui nimitys adamistit, aatamilaiset. Tähän ryhmään ei kuulunut oikeastaan ainoatakaan merkittävää runoilijaa. Gorodetski, Gumilev,

Mandelstamm ja Ahmatova ovat ainoita, joita venäläinen kirjallisuushistoria muistaa nykyisin akmeisteistä puhuessaan.

Akmeistit tunnustautuivat yleensä symbolistien oppilaiksi, mutta heidän kirjallisuusharrastuksissaan oli eräs piirre, joka erotti heidät symbolismista. Kun symbolistit käsittivät runoksi vain sen, mikä oli ajatukseltaan epäselvää, arvoituksellista, yleistä, niin akmeistit tahtoivat kuvata jotakin esineellistä, jotakin oliota konkreettisesti. Teoreettisesti tämä saattaisi näyttää jonkinlaiselta pyrkimykseltä realismiin päin, mutta käytännössä akmeistit eivät päässeet edes parhaimpien symbolistien tasolle. He eivät kuvanneet olioita ja yksityiskohtia, jotka heistä olivat tärkeitä, realistisesti, vaan yhtä arvoituksellisesti kuin symbolistitkin. Symbolistien runot olivat hienoja ja ilmaisurikkaita kaikessa yleisyydessään ja epäselvyydessäänkin, mutta akmeistit riistivät mitättömiltä ajatuksiltaan usein senkin runollisen verhon, joka oli symbolistien yhtä mitättömillä ajatuksilla, ja filosofoivat tähän tapaan:

En kolmeen päivään muista enää mitään
kaupungista ja ajastamme,
joka saattaa historioitsijasta näyttää
suurten rikosten
ja sankaritekojen
riemulliselta aikakaudelta.
Olen kokonaan
uusien hurmiomielteiden vallassa,
jotka keksin katsellessani
hitain liikkein
kyntävää sittiäistä.

(Otsup)

Luulisi, ettei tätä "uutta runoa" ole kirjoitettu vuosisatamme alussa, vaan 40 vuotta myöhemmin. Se muistuttaa tavattomasti nykyistä suomalaista vapaamittarunoutta:

Vladimir Majakovski vanhempiensa ja kahden sisarensa kanssa v. 1905.

Haljenneita majakoita
uponneita avaimia
lammikoita, käytäviä
peilejä ja onkaloita
likaa saastaa viemäreitä.
(Kai Laitinen: "Meri")

Hän oli mies miesten joukosta;
punertavakarvainen rinta,
lempeät, älyttömät, ruskeat silmät;
ja me tapasimme ruusunvärisen tulen ääressä.
Hän ei tiennyt, kuka oli Strindberg, kuka oli Neruda,
hän ei tiennyt, mikä oli yliopisto,
mutta hän tiesi, kuinka tehdään tuli avoimella kedolla,
ja hän tiesi, kuinka valmistetaan keittoa,
joka maistuu talilta,
ja ilta hänen kanssaan oli enemmän kuin Rembrandtin taulu,
enemmän kuin Beethovenin sonaatti, enemmän
kuin Segovian kitara.

Minä kysyn sinulta, Jumala: mikä on yliopisto?
(Viljo Kajava: "Siivitetyt kädet")

Vaikeaa on välttää ajatusta, että venäläisten aatamilaisten 40 vuotta vanha runous on siirtynyt nykyisin Suomeen. Erotuksena on ainoastaan se, että Otsupin sittiäinen on muuttunut Kai Laitisen viemäriksi tai Kajavan Jumalaksi. Runon rappio on täydellinen molemmissa tapauksissa.

Burljukin maalaustaide

Futuristit kävivät yhtä kiivasta taistelua akmeisteja kuin symbolistejakin vastaan. He tahtoivat repiä alas kaiken vanhan. Burljukin taidenäyttelyssä ihmisten ei tarvinnut enää ällistellä, kuten aikoinaan symbolistien runoja lukiessaan. Nyt taiteentuntijat saivat tyrmistyä. Mikään ei ollut enää luonnollista. Burljukin maalauksissa ihmiset olivat muuttuneet geometrisiksi kuvioiksi, kuutioiksi ja tasapinnoiksi. Maisemat oli

kuvattu yhtaikaa neljästä näkökulmasta, ja oli vaikea arvata, mitä mikin tuherrus tarkoitti. Värit olivat sekaisin: se mikä oli luonnossa punainen tai ruskea, oli kuvassa sininen tai vihreä. Katselijain tyrmistys oli yleinen.

Hlebnikovin runous

Runoudessa ei tyrmistys ollut vähäisempi. Kuuta oli symbolistien ja akmeistien ansiosta totuttu pitämään rakkauden ihanimpana symboolina, mutta futuristit kirjoittivat mielenosoituksellisesti runokokoelmansa nimeksi: "Mätä kuu." Viktor Hlebnikov, futuristien sanataituri, keksi yhdestä sanajuuresta niin paljon johdannaisia sanoja, että voi kirjoittaa pitkän runon käyttämättä mitään muita sanoja. Muodollinen taituruus ja sanojen yhdistäminen toisiinsa ilman, että tuloksena olisi ollut jokin järkevä ajatus, oli niin ilmeistä, että lukijain tai kuuntelijain oli pakko suuttua, elleivät he olleet siksi lujahermoisia, että voivat kuitata koko asian pilkalla.

Se oli pelkkää muodollista kokeilua sanankäytössä. Se oli ominaista kaikille futuristeille, mutta erikoisesti Hlebnikoville, jota venäläiset yhä vieläkin ihailevat ihmeellisenä sanataiturina, vaikka futuristien muille eriskummallisuuksille yleensä nauretaankin. Eräissä vallankumouksen jälkeen kirjoittamissaan runoissa Hlebnikov antaa arvoa ajatuksillekin. Hänen suurin ansionsa lienee kuitenkin se, että hän oli Majakovskin opettaja sanankäytössä.

Majakovski tutustuu Burljukiin

Futuristit julistivat olevansa tulevaisuuden taiteilijoita, ja jotta se kävisi selväksi niillekin venäläisille, jotka eivät tienneet, mitä futuristi-sana merkitsee,

Burljuk, Hlebnikov ja Kamenski käänsivät tuon nimityksen venäjäksi. Sanasta "budet" (tulee) he tekivät sanan "budetljan" ("tulevaisuuslaiset") ja perustivat sillä nimellä kirjallisen ryhmän, jonka ensimmäinen kirjallinen tuote, kokoelmateos "Tuomarien puutarha" ilmestyi keväällä vuonna 1910. Sen ohella aikaisemmin järjestetty futuristinen taidenäyttely oli tehnyt heidät tunnetuiksi kirjallisissa piireissä.

Myöhemmin Majakovski kuvasi tutustumistaan Burljukiin seuraavin sanoin:

> Opistoon ilmaantui Burljuk. Ulkomuoto julkea. Lornjetti. Verkatakki. Kulkee lauleskellen. Aloin piikitellä. Jouduimme melkein tappeluun. (Majakovski: Omaelämäkerta.)

Burljuk kertoi samasta kohtauksesta:

> Joku kampaamaton, pesemätön roikale, jolla oli katurosvon vaikuttavan kauniit kasvot, jahtasi minua kokkapuheineen ja vitseineen nimittäen minua "kubistiksi". Asia meni niin pitkälle, että olin valmis ryhtymään nyrkkitappeluun ...

Tappelusta ei kuitenkaan tullut mitään. Majakovski ja Burljuk tulivat läheisiksi ystäviksi, joilla oli molemmilla yhteinen vihollinen: rutivanhoillisuus. Burljuk tahtoi uudistaa maalaustaiteen. Majakovski aikoi tehdä vallankumouksen runoudessa. Illat ja yöt kuluivat yhdessä, taistelussa "klassillista ikävää" vastaan. Majakovski kirjoitteli salaa runoja. Ja syksyllä vuonna 1912 molempien ystävysten ollessa kävelyllä Sretenskin bulevardilla, Majakovski lausui muutamia säkeitä Burljukille huomauttaen, että säkeet olivat hänen erään ystävänsä kirjoittamat. Mutta Burljuk, jonka lornjetin takana väijyvä silmä oli epäilemättä tarkkanäköinen, pysähtyi äkkiä ja tiuskasi:

— Itsehän Te olette ne kirjoittanut! Tehän olette nerokas runoilija!

Seuraavana aamuna Burljuk esitteli jo eräälle tuttavalleen:

— Ettekö tunne? Nerokas ystäväni. Mainehikas runoilija Majakovski.

Ja Majakovskin vastalauseisiin hän vastasi ottamatta sanaakaan esittelystään takaisin:

— Nyt ei muuta kuin kirjoittakaa. Muutenhan saatatte minut noloon asemaan.

Ja Majakovski kirjoitti. Myöhemmin hän selitti omaelämäkerrassaan, että Burljuk teki hänestä runoilijan, luki hänelle ranskalaisia ja saksalaisia runoja, opetti lukemaan kirjoja, puhui runoudesta yhtä mittaa, ei päästänyt askeltakaan pakoon. Vieläpä kunnon David antoi oppilaalleen joka päivä 50 kopeekkaa ruokarahaakin, jottei tämän muiden runoilijain tavoin tarvitsisi kärsiä nälkää ...

Korvapuusti yleiselle maulle

Uutta taidetta ja runoutta piti perustella teoreettisesti. Burljukin ja muiden futuristien mukana Majakovski osallistui esitelmien pitoon, väittelytilaisuuksiin ja julistusten kirjoittamiseen. Vuoden 1912 lopulla hän kirjoitti yhdessä Hlebnikovin, Burljukin ja Krutshenyhin kanssa futurismin periaatteita selostavan manifestin, joka julkaistiin kokoelmassa: "Korvapuusti yleiselle maulle". Samassa kokoelmassa julkaistiin Majakovskin kaksi runoa: "Yö" ja "Aamu".

Manifestissaan futuristit kehoittivat heittämään Pushkinin ja muut klassikot "nykyajan höyrylaivasta yli laidan".

He tahtoivat mullistaa koko runokielen, tehdä uusia sanoja ja siten uutta runoutta. Manifesti on sisällöltään yhtä sekava kuin kokoelman runotkin, joiden tarkoituksena oli antaa näytteitä uudesta runoudesta. Runokuvat olivat tosin tuoreita mutta hajallisia, jotka

tyrmistyttivät enemmän kuin yllättivät. Vaateliaisuudestaan huolimatta ne eivät voineet vakuuttaa ketään siitä, että tämä uusi runous oli työntävä tieltään Venäjän suurimman runoilijan, koko kansan rakastaman Pushkinin. Eikä se ollut Majakovskinkaan todellinen ajatus. Hän oli vain kerta kaikkiaan joutunut Burljukin ja muiden futuristien seuraan, ja seura tekee kaltaisekseen. Myöhemmin saamme nähdä, että Majakovski suhtautui todellisuudessa Pushkiniin ja muihin klassikkoihin suurella kunnioituksella.

Kokoelma herätti yleistä pahennusta. Toiset moittivat vakavasti, toiset panivat asian leikiksi. Valeri Brjusov oli ainoa, joka arvostellessaan futuristien muotokokeilua huomasi, että näiden äärimmäisyyksien takana on jotakin arvokasta, jota hän nimitti "uudeksi ilmaisukeinoksi runoudessa".

Kutsu nykyaikaan

Vuoden 1913 maaliskuussa ilmestyi Majakovskin, Burljukin ja Hlebnikovin yhteinen runokokoelma: "Kolmen kirkkokäsikirja". Maaliskuun toisella puoliskolla Majakovski teki matkan Pietariin, jossa hän esiintyi Troitskin teatteriin järjestetyssä väittelytilaisuudessa puolustaen futurismia koko maailmaa, mutta erikoisesti venäläisiä symbolisteja ja akmeisteja vastaan. Jos saanemme luvan uskoa sen aikaista "Russkaja molvan" selostusta, niin hän nimitti Balmontia hajuvesitehtaaksi, Blokia ja Brjusovia äiteliksi, valheellisiksi ja kirkuviksi. Sologubia hän kunnioitti nimityksellä "Haudankoluaja" ja Andrejevia pelkästään "pelättimeksi" ... Hän julisti:

Sologubista — haudankoluajasta ja Andrejevista — itsemurhien isästä me kutsumme teitä nykyaikaan. Elämään kaupungin kuohuvassa elämässä, kiskojen kirskunnassa, sulamaan peltojen hengityksessä, hyppimään, nauramaan ... (Retsh. 26. 3. 1913.)

Kaiken tämän jälkeen ei ole ihmeellistä, jos Brestin asemalla sattuikin pieni välikohtaus Balmontin kotiutuessa toukokuussa v. 1913. Ei ole ihmeteltävää, jos Valeri Brjusov, eräs venäläisen symbolismin etevimpiä runoilijoita, menetti joskus malttinsa joutuessaan erilaisissa tilaisuuksissa vastatusten tämän kovaäänisen kanssa ja pyysi — niinkuin sattui "vapaan estetiikan seuran" eräässä tilaisuudessa lokakuussa v. 1913 — vierasta käyttäytymään siivosti. Kerrotaan, että Majakovski lähti tilaisuudesta heti lausuen ärtyisästi:

— Siinä tapauksessa näkemiin!

— Kuka lausui "näkemiin"? — eräs läsnäolleista ryhtyi sovittelemaan. Majakovski vastasi:

— Tunnettu runoilija Majakovski!

— Emme tunne sellaista Venäjällä! — Brjusov huomautti.

Myöhemmin tuli aika, jolloin Brjusov ei ainoastaan tuntenut sellaista runoilijaa, vaan vieläpä tunnustikin hänet. Siitä huolimatta, että Majakovski — ei futurismi — oli jättänyt varjoon itsensä Brjusovinkin.

Vladimir Majakovski — kirjoittanut Vladimir Majakovski

Majakovski alkoi pian erottautua muista futuristeista. Hänen runoihinsa alkoi vähitellen tulla yhteiskunnallista sisältöä. Merkkejä siitä oli näkynyt jo monissa pikkurunoissakin, mutta runotragediassa "Vladimir Majakovski" yhteiskunnallinen vastalause on jo koko runon runkona ja sisältönä. Tragedia esitettiin amatöörivoimin Luna-puistossa Pietarissa joulukuun 29. päivänä vuonna 1913. Majakovski itse näytteli pääosaa.

Tragedia oli lähetetty sensorille ennenkuin tekijä oli ratkaissut lopullisesti, minkä otsikon hän sille antaisi. Alkuun oli kirjoitettu vain tekijän nimi: "Vladimir Majakovski. Tragedia." Sensori antoi hyväksymisensä, mutta poliisimestari, joka ei ilmeisesti ollut älyllä pilattu, ei sallinut enää jälkeenpäin tehdä minkäänlaisia lisäyksiä hyväksyttyyn tekstiin, ja niin ilmoituksetkin laadittiin komeasti: "Vladimir Majakovski. Tragedia. Kirjoittanut Vladimir Majakovski." Olihan se samalla keino poroporvarin tyrmistyttämiseksi ja vastasi siten kaikkien futuristien ohjelmaa.

Näytelmän sankari on runoilija, joka kärsii koko ihmiskunnan puolesta. Tapahtumapaikkana on suurkaupunki. Mutta runoilijan huomion kohteena ei nyt ole enää niinkuin aikaisemmin — ja niinkuin futuristeilla yleensä — kaupungin ulkokohtainen kuvaus, eivät automobiilit eivätkä raitiovaunut. Huomiotaherättävintä on ihmisten kärsimys. Ja runoilija tahtoo ottaa niihin osaa, hävittää eroavaisuuden ihmisten väliltä. Mutta jumala, joka katselee taivaastaan ihmisten kärsimyksiä, ei tunne sääliä. Hän on varastanut ihmisten onnen. Ja siksi runoilija osoittaa, kuka on syyllinen:

Minä
taivaaseen sormella näytin,
osoitin:
hän on varas!

Futuristien muotokokeilu ja pyrkimys kummallisiin runokuviin selvyyden kustannuksella on kuitenkin vielä ominaista Majakovskin tuotannolle. Runoilijan on käytävä pitkä kehitystie, ennenkuin hän pystyy viskaamaan pois tämän verraten rajoittuneen taidesuunnan riikinkukonsulat. Siinä suhteessa hän otti vuoden 1914 alussa vasta ensiaskeleita. Italialaisen futurismin huomattavin edustaja Marinetti vieraili helmikuussa vuonna 1914 Venäjällä, ja hänen esiintymi-

sensä aiheutti kirjailijapiireissä kiivasta väittelyä. Helmikuun 15. päivänä sanomalehti "Novj" julkaisi Majakovskin ja Shershenevitshin lähettämän kirjoituksen, jossa todisteltiin, että venäläiset futuristit eivät ole italialaisten futuristien seuraajia. Majakovskiin nähden se oli epäilemättä totta, joskin lienee selvää, että monet niistä venäläisistä, jotka nimittivät itseään futuristeiksi, olivat ottaneet vaikutteita italialaisilta futuristeilta.

RUNOILIJAN KAPINA IMPERIALISTISTA SOTAA VASTAAN

Pommi pikkukinastelijain keskelle

Symbolistien, akmeistien ja futuristien taistelu taiteen alalla oli jotenkin tyylipuhtaasti erossa kaikesta siitä, mitä tapahtui elämän suurnäyttämöllä, jossa ratkaistiin loppujen lopuksi taidesuuntienkin kohtalo. Kaikki nuo taiteen kummalliset "ismit" olivat oikeastaan ilmausta siitä, että taiteilijat ja kirjailijat olivat rappeutuneet yhdessä kapitalismin kanssa ja eronneet kansastaan, nousseet sen yläpuolelle.

Pushkin oli julistettu "vanhettuneeksi", vaikka koko venäläinen yhteiskuntaelämä kaikkine luokkamuodostuksineen kuvastuu hänen kansanomaisen realistisessa tuotannossaan. Lermontov, oman aikansa kielitaituri, kaikkien kansankerrosten tunteiden hallitsija, ei kelvannut, koska hänen runoistaan ja romaaneistaan kuultaa aina yhteiskunnallinen vastalause. Nekrasovia, joka oli ruoskinut tsaarijärjestelmän kipeimpiä ruumiinosia, ollut monikymmenmiljoonaisen talonpoikaisluokan huutavan äänenä, kohdeltiin eräänlaisena runouden maaorjana. Gogolin, Tshehovin, Tolstoin, kaikkien venäläisten kirjailijain demokraattiset perinteet oli julistettu aikansa yli eläneiksi, ja niiden tilalle tuotiin "ismejä", jotka kaikki olivat "ainoita oikeita" ja kävivät kiihkeää sotaa toisiaan vastaan.

Tämän kirjallisissa salongeissa ja boheemimurjuissa riehuvan pikkukiistan keskelle räjähti äkkiä ensim-

mäisen maailmansodan pommi. Tällä kerralla yleisön "ällistyttäjät" ja "tyrmistyttäjät" joutuivat itse ymmälle. Runouden unissakävelijät ja selvänäkijät olivat yhteiskunnallisissa asioissa melkein samalla tasolla kuin venäläinen muzhikka. He eivät nähneet kapitalistisia voitonsaalistajia, imperialistisia poliitikkoja, jotka juonittelivat Pietarissa ja Moskovassa yhtä alhaisin maailmanvalloitusaikein kuin heidän asekumppaninsa Pariisissa ja Lontoossa tai heidän vastapelurinsa Berliinissä ja Wienissä. Venäjän taiteen ja kirjallisuuden viralliset edustajat, mitä "istejä" he lienevätkin olleet, ajattelivat samoin kuin muidenkin maiden porvarilliset kirjailijat: Vihollinen on hyökännyt maahamme. Siis sitä vastaan sekä aseilla että kynillä! "Tyhjän sielun" ylistyslaulajista tuli salamannopeasti tsaari Nikolain "isänmaallisen" sodan ylistyslaulajia.

Se oli yksinkertaista ja pinnallisesti katsoen johdonmukaistakin. Mutta syvemmin ajatellen se oli yksiviivaisuutta ja epäjohdonmukaisuutta, sillä kun molempien sotivien puolten tahoilta syytettiin hyökkääjäksi vastapuolta, niin *ainakin* toisella puolella täytyi *valheen* olla koko isänmaallisen sotapropagandan perustana. Mutta tämäkin muodollisen logiikan todistus sanoo vain osan totuudesta, sillä ensimmäisen maailmansodan aikana valhe oli sotapropagandan pohjana molemmilla puolilla.

Lenin

Venäläisten kirjailijain parhaimmistoa suosi erikoinen onni, joka auttoi heitä pääsemään selville vesille pikemmin kuin muitten maitten kirjailijat pääsivät Aikakauden suurin nero, Lenin, oli venäläinen, ja on luonnollista, että hänen maailmankatsomuksensa, joka perustui marxilaiseen filosofiaan, dialektiseen

materialismiin, pystyi vaikuttamaan nopeimmin Venäjällä, hänen syntymämaassaan.

Lenin selitti, ettei asia ole niin yksinkertainen kuin se näyttää kehittymättömästä muzhikasta ja tämän logiikkaa hyväkseen käyttävistä imperialistisista sodanlietsojista. Sodan syyt olivat taloudelliset. Imperialistiset valtiot taistelivat menekkimarkkinoista, maailman uudelleenjakamisesta. Kukin valtio tahtoi ryöstää vastustajaltaan jotakin. Saksa pyrki ryöstämään Englannilta ja Ranskalta siirtomaat, Venäjältä Ukrainan, Puolan ja Itämerenmaat. Tsaari-Venäjä pyrki Turkin jakoon, haaveili Dardanellien ja Konstantinopolin valloittamisesta. Englanti pyrki kukistamaan Saksan anastaakseen sen menekkimarkkinat. Ranska pyrki anastamaan Saksalta Ruhrin ja joukon muita alueita. Kaikkien sotivien puolten vaikutteet olivat siis yhtä alhaiset. Niitä ei voitu puolustaa alistumatta samalla imperialististen maailmanvalloittajien rikollisten aikeiden välikappaleeksi.

Tätä väärää, epäoikeutettua sotaa vastaan Lenin kehoitti kaikkia, mutta erikoisesti kansainvälistä työväenluokkaa, nousemaan oikeutettuun taisteluun imperialismin kukistamiseksi ja rauhan palauttamiseksi. Minkään maan sosialistit eivät saaneet Leninin mukaan kannattaa oman maan rikollista sotahallitusta. Oli edistettävä oman maan hallituksen tappiota, ja imperialistinen sota oli muutettava kansalaissodaksi hallitusta ja sen takana olleita sotarosvoja vastaan.

On tunnettua, että Lenin toteutti tämän tieteellisen teoriansa käytännössä. Ollen sodan puhjetessa maanpakolaisena hän yhdessä muiden bolshevikkien kanssa sai muutaman sotavuoden kuluessa Venäjän kansan valtavan enemmistön vakuuttuneeksi siitä, että tsaarivallan käymä sota oli luonteeltaan rikollista ja että parhain keino tuosta rikollisesta sodasta eroamiseksi oli vallankumous.

Gorki

Gorkin suhde imperialistiseen sotaan oli alusta alkaen kielteinen. Hän edusti kirjallisuudessa Leninin maailmankatsomusta, joskaan ei aina täysin johdonmukaisesti. Hän perusti vuonna 1915 "Letopisj"-nimisen aikakauslehden, joka oli Venäjälläkin ainoa imperialistiseen sotaan nähden oppositiossa oleva julkinen painotuote. Gorki julkaisi aikakauslehdessään myös nuoren Majakovskin sodanvastaisia runoja, vaikka hän samalla arvosteli Majakovskin futuristisia muotokokeiluja. Omassa luomistyössään Gorki oli jo näihin aikoihin realismin vankalla perustalla.

Gorkin kansanläheisyys ja hänen yhteytensä Leniniin tekevät ymmärrettäväksi, miksi Gorkista ei hetkeksikään tullut venäläisen imperialismin puolustajaa. Virallisen sotapropagandan kiihoittava kutsu tehosi useimpiin symbolisteihin ja akmeisteihin, vaikutti kaikkiin niihin kirjailijoihin, jotka olivat eristäytyneet kansastaan, vetäytyneet kirjallisiin salonkeihinsa ja boheemimurjuihinsa. Sotapropagandan intohimoinen valhe mahtui helposti jonkun Balmontin "autioon sieluun", mutta sen oli mahdotonta saada sijaa Gorkin sydämessä.

"Sota on julistettu"

Majakovskin ymmälle saattaminen ei ollut myöskään helppoa, sillä futuristisista vaikutteistaan huolimatta tämä ensimmäisen maailmansodan aikana vasta muodostumassa ollut runoilijanero oli alusta alkaen kapinoitsija, jonka ei ollut helppoa mukautua johonkin yleiseen makuun. Sodan puhkeamisesta ja suhtautumisestaan siihen Majakovski on kertonut muutamalla sanalla elämäkerrassaan:

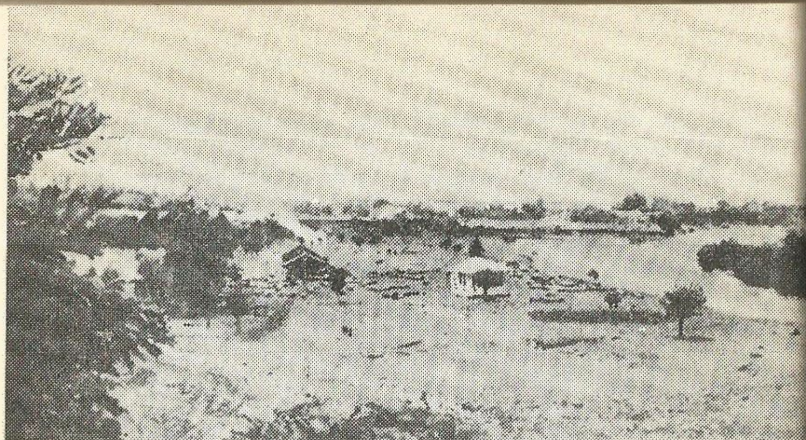
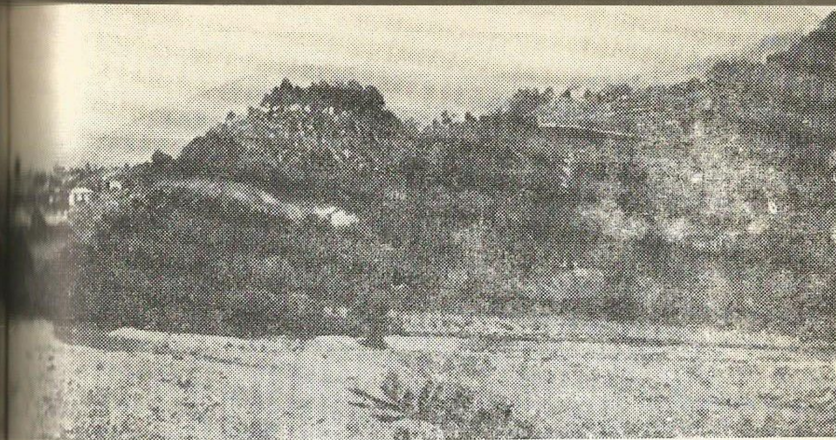
Otin sen vastaan kiihtyneenä. Aluksi vain koristeelliselta, hälisevältä näkökannalta. Runo „Sota on julistettu". Tilattujen plakaattien piirrostöitä.

Majakovskin ensimmäinen sotaan reagoiva runo, josta hän mainitsee elämäkerrassaan, on todellakin enemmän ulkokohtaisen tarkastelijan kuin koko tapahtuman merkityksen syvällisesti käsittäneen runoilijan tuote. Mutta sittenkin se eroaa täydellisesti muiden venäläisten runoilijain sen aikaisista tuotteista. Siinä kuvataan muutamin säkeistöin sitä vaikutusta, minkä sodan julistaminen näytti tehneen yleisöön. Pronssikenraalit ovat runon mukaan kyllä innostuneita, mutta sodasta annetaan monin futuristisin runokuvin niin kaamea kuva, että yleisvaikutelma ei voi innostaa ketään sotaan. Lähinnä runon voisi käsittää hämärästi ilmaistuksi vastalauseeksi sotaa vastaan. Monista koomillisista runokuvista huolimatta runon pohjasävy on traagillinen. Viimeinen säkeistö, joka on muutamia sanakäänteitä lukuunottamatta ensimmäisen toisinto, kuuluu seuraavasti:

"Hei, iltauutiset!" — kirkuivat äänet äreinä.
"Italia, Saksa ja Itävaltakin!"
Mutta yöstä tummanpuhuvin, mustin värein
veri tihkui ja tihkui pisaroin punaisin.

Majakovski Gorkin vieraana

Ensimmäisen sotavuoden elo- tai syyskuussa Majakovski vieraili Maxim Gorkin luona Mustamäellä, jossa Gorki asui Langin huvilassa. M. F. Andrejeva kertoo muistelmissaan tästä kahden venäläisen kirjailijaneron ensimmäisestä kohtauksesta. Majakovski oli saapunut sillä aikaa, kun Gorki oli keräämässä sieniä. Andrejeva kertoo:

Bagdadi, gruusialainen Majakovskin syntymäseutu

Vladimir Majakovski koululaisena v. 1909

Majakovski puna-armeijalaisten seurassa v. 1928

Kun palasimme kotiin, niin koko kotiväki kokoontui — pöytämme oli suuri ja aina väkirikas. Kuulemme: portaat narisevat, Aleksei Maximovitsh laskeutuu alas. Oli hyvin kiintoisaa tarkastella, miten levoton Majakovski oli ..... Aleksei Maximovitsh astui sisään, katsahti häneen:

— Aha, hyvää päivää! Kuka te olette — Vladimir Majakovskiko?

— Niin.

— No, erinomaista, ihanaa, ihanaa! Käykäämme päivälliselle! Oletteko jo tutustuneet?

Päivällisen aikana puhui enemmän Aleksei Maximovitsh, mutta Majakovski kuunteli enemmän, ja siitä miten hän katsoi Aleksei Maximovitshiin, ja siitä, miten Aleksei Maximovitsh tarkasteli häntä, tiesin varmasti olettamukseni siitä, että he mieltyvät toisiinsa, olevan oikean, — hyvin läheinen tulevaisuus osoitti, että niin kävikin.

(Moskovan "Pravda"-lehti 13. 4. 1940.)

Toinen sotaruno

Kohta sen jälkeen, lokakuun 14 päivänä, futuristeilla oli Pietarin polyteknillisen museon huoneistossa esitelmätilaisuus, jossa Majakovski esitti aikaisemmin mainitun sotarunonsa lisäksi toisenkin, jonka nimenä oli "Äiti ja saksalaisten surmaama ilta". Runoilijan aikaisempi kiinnostus murhenäytelmän koristeelliseen puoleen on tässä runossa hävinnyt. Jälellä on voimakas inhon tunne. Äiti lukee kirjettä, jossa annetaan muutamin säkein kuva sodan jylinästä. Sitten lukija yllätetään futuristisella runokuvalla "haavoitetusta illasta", joka syöksyi äkkiä hartiat lysähtäneinä ja itkuun purskahtaen Varsovan kaulaan. Sinihuiviset tähdet vikisivät: "Rakkaani, rakkaani on surmattu!" Uusikuu katsoo kieroilla silmillään kuolleen puristettuun nyrkkiin. Mutta jalaton ja kädetön ilta kirkuu, että se voi vielä vaikka kilistää kannuksia kuumassa masurkassa ja kiertää ruskeita viiksiään! Ovikellon soitto. Ja sitten:

Mitä,
äiti?
Valkea, valkea, kuin arkussa kelmeä pää!
Pois! En tarvitse
hänestä,
surmatusta, sähkeitä näitä.
Ah, pois
nuo lehtisilmät peittäkää!

Räjähdys "Kulkukoiran" ravintolassa

Seuraavan pomminsa Majakovski pudotti vuoden 1915 helmikuun keskivaiheilla "Kulkukoira"-nimisessä taiteilijaravintolassa iltajuomiaan nauttivien selustasankarien keskelle. Runo oli lyhyt, mutta se oli osoitettu suoraan "Kulkukoiran" hienolle yleisölle. Voi kuvitella, miten mässäävän yleisön kiinnostus ohjelmaa kohtaan lisääntyi, kun herkulesmainen nuorukainen täräytti heille runonsa otsikon: "Teille, jotka olette selustalla".

Mutta otsikon jälkeen seurasi jotakin vielä kauhistuttavampaa. Ei ollut epäilystäkään, että runoilija ärjyi juuri läsnäoleville: "teille, jotka vietätte orgian toisensa jälkeen, ja joilla on vannahuone ja lämmin klosetti!" Läsnäoleville esitettiin suora kysymys, eikö heitä hävettänyt lukiessaan sanomalehdistä uutisia siitä, ketä oli palkittu Yrjön ristillä (joka annettiin vain henkilökohtaisesta urhoollisuudesta). Täällä vain syödään ja juodaan sillä aikaa, kun pommi silpoo kenties jonkun rintamamiehen jalkaa. Jospa teurastettavaksi viety haavoitettu rintamamies näkisi, kuinka täällä lauletaan kotlettien rasvaamilla huulilla Severjaninin viisuja.

Rakastajat akkain, maukkaan muonan,
hengen teillekö soisin?!
Pikemmin baarissa huorain luona
ananasvettä tarjoilla voisin.

Tolstaja-Vetsherka kertoo muistelmissaan, että yleisö oli tyrmistynyt paikoilleen: kuka kohotetuin pikarein, kuka puoliksi kaluttu kananpoika lautasellaan. Rouvat voihkivat. herrat hälisivät kiukustuneina. Alkoi sataa uhkauksia. Majakovski seisoi kalpeana näyttämöllä tehden leuallaan liikkeitä aivankuin olisi pureskellut jotakin, sytytti sitten tupakan eikä poistunut näyttämöltä uhkauksista huolimatta.

"Pörssiuutiset"-niminen taantumuslehti koetti seuraavana päivänä toinnutella pyörtyneitä laskemalla leikkiä:

> Futurismin linnakkeessa, "Kulkukoirassa", käytiin taistelua, joka sai yleisön hetkeksi unohtamaan taistelut Ypresin ja Soissonin varrella. Herra Majakovskin onnistui hetkeksi saattaa Wilhelm varjoon ja kiinnittää jälleen yleisön huomio futurismiin.

Majakovskin esiintyessä seuraavan kerran, mikä tapahtui muutaman päivän kuluttua samassa ravintolassa, yleisöä piti heti ensialuksi rauhoittaa lupauksella, että runoilija tulee tällä kerralla käyttäytymään Louis XIV, arvokkuudestaan kuuluisaksi tulleen aurinkokuninkaan tyyliin. Sen aikaisten sanomalehtien kirjoittelusta päättäen voidaan kuitenkin tehdä johtopäätös, että Majakovski ei täyttänyt tätä lupausta, sillä hän esitti "Kulkukoiran" yleisölle katkelmia runoelmastaan, jolla oli pelottava nimi: "Pilvi housuissa".

"Pilvi housuissa"

Helmikuun puolivälissä ilmestyi "Strelets"-niminen kokoelma, jossa niinikään julkaistiin katkelmia tästä Majakovskin kuuluisimmasta nuoruudenaikaisesta runoelmasta. Jo vuonna 1914 Majakovski oli alkanut kirjoittaa sitä. Omaelämäkerrassaan hänellä on vuoden 1914 alkua koskevan otsakkeen alla merkintä:

> Asetan kysymyksen aiheesta. Vallankumouksellisesta. Ajattelen "Pilveä housuissa".

Runoelman nimenä oli ensin "Kolmastoista apostoli", mutta sensori ei hyväksynyt sitä. Majakovski itse on kertonut, että kun hän meni sensorin luo tiedustelemaan runoelmansa kohtaloa, niin sensori kysyi, että oliko hänen aikomuksenaan päästä pakkotyöhön. Kun Majakovski myönsi, että hänellä ei ollut sellaisia aikomuksia, niin sensori pyyhki runoelmasta pois kuusi sivua ja niiden mukana myös runoelman nimen. Sensori syytti häntä karkean kielen käytöstä ja sai heti vastauksen, joka myöhemmin liitettiin runon prologiin:

Haluatte —
lihaa syön ärhennellen,
sävyn sen kuin taivas vaihdan pois.
Haluatte —
osaan olla moitteettoman hellä,
kuin ei mies, vaan pilvi housuissa ois!

Runoelma valmistui kokonaisuudessaan vuoden 1915 puolivälissä ja se julkaistiin sensuroituna tällä uudella nimellä. Vallankumouksen jälkeen, jolloin se julkaistiin sensuroimattomana, Majakovski ei enää katsonut tarpeelliseksi palauttaa alkuperäistä nimeä. Hän kirjoitti siitä v. 1918 julkaistun toisen painoksen esipuheessa:

"Pilveä huosuissa" (ensimmäinen nimi "Kolmastoista apostoli" pyyhittiin pois sensuurissa. En palauta sitä. Olen tottunut.) pidän tämänpäiväisen taiteen katkismuksena. "Alas teidän rakkautenne", "alas teidän taiteenne", "alas teidän järjestelmänne", "alas teidän uskontonne" — neljän osan neljä huudahdusta.

Vuoden 1915 heinäkuun alkupuolella Majakovski vieraili toistamiseen Gorkin luona Mustamäellä. Hän lausui runoelmansa Gorkille ja sai tämän heltymään kyyneliin asti. Gorki piti runoelmaa erinomaisena ilmeisestikin sen hirvittävällä voimalla esitetyn yhteiskunnallisen paatoksen vuoksi. Gorkin useista myöhemmistä kirjoituksista käy selville, että hän suhtautui arvostellen Majakovskin futuristisiin hyperboleihin, jotka tässä runoelmassa ovat vielä monin paikoin liian pingoitettuja ja epäselviä tyydyttääkseen Gorkin realistista makua.

Runoelman sisältö

Tekijä itse on runoelman päähenkilönä, joka rakastaa Mariaa. Odotettuaan tuntikausia rakastamaansa naista kohtaukselle, hän saa tämän vihdoin saavuttua kuulla, että Maria on päättänyt mennä naimisiin toisen kanssa. Molemminpuolinen välienselvittely on äärimmäisen paatoksellinen. Maria on muuttunut koko porvarillisen rikkaimman kättä tavoittelevan rakkauden vertauskuvaksi, kun taas päähenkilö on ilmeisestikin loukatun ihmisen vertauskuvana, ihmisen, joka on kokonaan antautunut rakkauden ylevälle tunteelle. Kenellä on kylliksi rikkautta, he varastavat rakkaudenkin.

Mutta runoelman ajatukset siirtyvät jo toisessa luvussa pois päähenkilön yksityisistä kärsimyksistä. Maailma on täynnä kärsimyksiä. Kaupungit ovat pimeässä. Isot ja pienet Kruppit ovat saalistuksella.

Yhteiskunnalliset epäkohdat kasvavat kaikkien kärsimysten aiheuttajiksi. Totuudenpuhuja kohtaa vihaa. Hänelle huudetaan: "Ristiinnaulitse!" "Mutta nekin ihmiset, jotka loukkasivat minua, ovat minulle kalliita ja läheisiä. — Oletteko nähneet, miten koira nuolee lyöjänsä kättä?" Minä, tänään pilkattu, näen ajan vuoriston takaa saapuvan sen, jota kukaan muu ei näe. Kuudestoista vuosi lähestyy vallankumousten ohdakeseppelein (runoilija erehtyi vain vuodella!), ja minä olen vain sen tulevan edelläkävijä. Olen siellä, missä on kipu, kaikkialla. Jokaisessa kyynelpisarassa olen ripustanut itseni ristille. Mitään ei voida antaa enää anteeksi. Olen polttanut sielun, jota kasvatettiin hellyyteen, vaikka sielun polttaminen onkin vaikeampaa kuin tuhannen Bastiljin valloittaminen.

Ja kapinoin
hänen tuloaan
kuuluttaen
vapahtajan luo kun te riennätte, —
kannan
teille sielun,
revin ja poljen
sen suurentaen! —
ja teille veriseksi lipuksi annan.

Hellästi laulelevat runoilijat saavat myöskin osansa tästä kapinallisesta suuttumuksesta. Valtavilla runokuvilla pilkataan kaikkea hellyyttä, joka on "odottamatonta rasvaisessa ihmisessä". Severjanin, venäläisen ylimystön silloinen muotilaulaja, imperialistisen sodan ylistäjä, saa oman erikoisen käsittelynsä. Nähdessään "sikaarin savusta likööripikarin takaa venyttäytyvät Severjaninin juoponkasvot" Majakovski huudahtaa:

Tohditte runoilijana laulaa tuolla lailla,
pyy harmaa sirkutellen vaivoin!
Tänään
täytyy
rautasormikkailla
maailmaa lyödä takaraivoon!

Koko myytävissä oleva porvarillinen taide saa kuoliniskun samoista rautasormikkaista. Samoin uskonto ja mystilliset hourailut. Lopuksi runoilija palaa lähtökohtaansa, ylenpalttiseen rakkauteensa. Hän rukoilee Mariaa avaamaan ovensa käyttäen mitä intohimoisimpia ja järkyttävimpiä vertauskuvia rakkautensa kuvaamiseen:

Maria!
Minä pelkään nimesi unohtavain,
kuin runoilija pelkää,
että unohtuu
öiden tuskassa syntynyt sana,
jonka suuruus on jumalaista.
Ruumistasi tahdon
suojella rakastain
kuin sotilas
taistelun runtelemana,
mies tarpeeton,
hyljätty
suojelee jalkaansa ainokaista.

Mutta Maria ei tahdo avata ovea, ja runoilija suuttuu ryhtyen jälleen syyttämään jumalaa, joka osoittautuu voimattomaksi estämään ihmisten kärsimyksiä. Loukattu ihminen näkee jumalan pienuuden ja nousee taisteluun taivasta vastaan. Päästäkää irti!

Mua ette voi pysähdyttää.
Puhun totta
tai valhetta,
mut jäädä en voi levolliseksi.
On tähtiä
— katsokaa — teloittaa alettu,
verilöylystä taivas käy punaiseksi!
Hei, te!
Taivas!
Pois hattu, sillä
minä tulen!
Kumeasti.

Avaruus nukkuu
tähtipihtimillä
valtavan korvan painaen käpälää vasten.

Kirjalliset piirit olivat kuulleet tästä runoelmasta katkelmia „Kulkukoirassa" järjestetyissä tilaisuuksissa ja lukeneet niitä uudesta kokoelmasta. Yleensä futuristien tuotantoon suhtauduttiin pilkallisesti, mutta vaikka „Pilvi housuissa" saikin kaikki „ihanat" ja „tuntemattomat naiset" punastumaan häveliäisyydestä, niin runoelma lienee kohottanut futuristien arvoa symbolistien silmissä, sillä helmikuun 25. päivänä vuonna 1915 „Kulkukoiran" ravintolassa oli futuristien järjestämä väittelytilaisuus, johon oli saapunut symbolistejakin. Kävi niin, että salonkien arvostamat symbolistit menivät futuristien luo eivätkä futuristit symbolistien luo! Väittelyn aikana Majakovski esiintyi sanomalehtien selostusten mukaan „mitä hävyttömimmällä tavalla" torjuen sen olettamuksen, että symbolistit voisivat jollakin tavalla vaikuttaa futuristeihin rauhoittavasti. Hän ei toivonut lainkaan, että häneen „ympättäisiin kuollut jalka" ....

Futuristeissa on sittenkin jotakin . . .

Mutta illan suurin sensaatio oli se, että futuristit toivat tilaisuuteen mukanaan kirjallisuussalonkienkin lahjakkaaksi tunnustaman Maxim Gorkin, joka ei mielellään mennyt sellaisiin tilaisuuksiin. Kaiken kukkuraksi Gorki täytti futuristien jännittyneen odotuksen ja esiintyi väittelyn aikana puolustaen futuristeja. Seuraavan päivän lehtiselostusten mukaan hän vertasi futuristeja hyviin viuluihin, joilla elämä ei ole vielä soittanut surullisia säveleitään. Myöskin symbolisteille naurettiin aikoinaan, mutta nyt heidät on tunnustettu ja he ovat nousseet maineeseen. Futuristeilla on se etuisuus, että he ovat nuoria. Elämä kuuluu nuorille eikä harmaapäisille. Sen lisäksi futuristeilla oli Gorkin mielestä toinenkin etuisuus. He ottavat elämän sellaisena kuin se on, kokonaan, automobiileineen ja lentokoneineen. Se on Gorkista mitä arvokkain ominaisuus. „Jollei elämä miellytä, niin muuttakaa se toisenlaiseksi, mutta maailma on otettava vastaan, niinkuin futuristit tekevätkin." Futuristeilla on paljon liiallista ja tarpeetonta, he kirkuvat, riitelevät, mutta mitäpä he muutakaan voivat tehdä, kun toiset käyvät kiinni heidän kurkkuunsa! Heidän on välttämätöntä puolustautua tappelemalla. Gorkin lopullinen johtopäätös kuului: „Futuristeissa on sittenkin jotakin!"

Näin selostivat sanomalehdet Maxim Gorkin futuristeista antamaa arviota, ja monella muullakin tavalla, sillä kirjalliset piirit olivat kuohuksissaan sen johdosta, että Gorki, tunnustettu kirjailija, ei ollutkaan yhtynyt salongeissa vallinneeseen yleiseen mielipiteeseen, jonka mukaan futuristeissa ei ollut mitään. Vääristellyt selostukset mainitusta illasta pakottivat Gorkin julkaisemaan tapahtuman johdosta artikkelin „Aikakauslehtien aikakauslehdessä" ja selostamaan tarkemmin kantaansa. Tässä artikkelissa on ensimmäisen kerran venäläisessä kriitillisessä kirjallisuudessa annettu arvio venäläisestä futurismista ja sen kannattajista, ja sellainen arvio, jonka Neuvostoliiton kirjallisuushistoria tunnustaa tänäkin päivänä oikeaksi. Sen, mitä muut etevätkään kirjailijat eivät silloin nähneet, sen näki sosialistisen kirjallisuuden suuri edustaja.

Gorkin arvio futurismista ja Majakovskista

Ei ole olemassa venäläistä futurismia — Gorki lausui. On vain Igorj Severjanin, Majakovski, Burljuk ja V. Kamenski. Heidän joukossaan on epäilemättä lahjakkaita henkilöitä, jotka tulevaisuudessa, karistettuaan pois akanat, kehittyvät määrätyiksi suuruuksiksi. He tietävät vähän, ovat nähneet vähän, mutta he epäilemättä, järkiintyvät, alkavat tehdä työtä, opiskella.

Korostaen sitä, että futuristeihin suhtaudutaan väärin ja että heillä on paljon uutta, tuoretta, mikä on arvokasta, Gorki jatkoi:

Arvoa on vielä toisellakin seikalla: taide täytyy viedä kadulle, kansaan, joukkoon, ja he tekevät sen, tosin hyvin muodottomasti, mutta se voidaan antaa anteeksi. He ovat nuoria.. nuoria.

Ja kaikki he, tämä remuavien, kirkuvien ja jostakin syystä itseään futuristeiksi nimittävien tanssipiiri, tekevät omaa pientä — ja kenties suurtakin! — työtään, joka ilmeisesti on nouseva oraalle. Olkoon kirkunaa, olkoon herjausta, olkoon häkää, kunhan ei vain ole vaiteliaisuutta, kuollutta, jäätävää vaiteliaisuutta.

Itse elämä, nykyiset olomme ovat synnyttäneet heidät. He eivät ole keskosia, vaan ajallaan syntyneitä lapsia.

Vasta äskettäin näin heidät ensimmäisen kerran elävinä, todellisina, ja tiedättekö, futuristit eivät olekaan niin kauheita kuin miksi he esittelevät itseään ja miksi arvostelu halmoittelee heidät.

Ottakaa esimerkiksi Majakovski — hän on nuori, kaikkiaan 20-vuotias, hän on kirkuva, hillitön, mutta hänellä on epäilemättä jossakin siellä kuoren alla lahjakkuutta. Hänen on teh-

tävä työtä, on opiskeltava, ja hän tulee kirjoittamaan hyviä, todellisia runoja. Olen lukenut hänen runokirjansa. Jokin siinä sai minut pysähtymään. Se on kirjoitettu todellisilla sanoilla..

"Selkärankahuilu"

Gorkin lausunto oli Majakovskille suuri voitto. Vaikka salonkirunouden kannattajat eivät luopuneetkaan sodankäynnistä häntä vastaan, niin Gorkin auktoratiivinen mielipide laajensi Majakovskin ymmärtäjien piiriä. "Novyi satirikon"-niminen pilalehti alkoi julkaista Majakovskin runoja. Saman vuoden joulukuussa alkoi ilmestyä Gorkin toimittama "Letopisj", jonka avustajien joukossa on myöskin Majakovski. Nämä tulevan neuvostokirjallisuuden kaksi vuorenhuippua erottautuvat jo kaikista muista.

"Letopisjin" ensimmäisen numeron ilmestymisen aikoina Majakovski luki eräässä esitelmätilaisuudessaan uuden runonsa, jonka nimenä oli "Selkärankahuilu". Tämä runo on tavallaan jatkoa "Pilvi"-runoelman rakkausaiheeseen. Runoilija ottaa selkärankansa huilukseen ja soittaa sillä julki kaikki rakkautensa tuskat. Mitä eriskummallisimmat runokuvat vaihtelevat villissä kilpailussa. Maailmansodan rintamamiehille, niin ranskalaisille kuin saksalaisillekin, annetaan kutsu saapua kuuntelemaan. "Kiivetkää pois juoksuhaudoistanne. Myöhemmin jatkatte sotimista loppuun asti!" Sitten seuraa intohimoista rakkautta uhkuvia säkeitä. Samantekevää, onko runoilijan toteltava voimakkaiden käskyä ja kaaduttava sodassa tai päätettävä päivänsä Napoleonin tavoin Saint Helenan saarella, rakastetun nimi tulee säilymään viimeiseen asti hänen huulillaan. Jos hän joutuu pakkotyöhön, pohjoisille tundramaille, niin sielläkin hän raaputtaa kahleisiin Liljan nimen.

Mutta rakastajalla ei ole tällä kerralla parempaa onnea kuin edelliselläkään kerralla. Vaikka rakastetulla onkin ilmeisesti jo ikävä, niin hänen huulensa jäähtyvät ensimmäisestä kosketuksesta ja rakastajasta tuntuu aivankuin hän olisi suudellut "kylmiin kallioihin hakattua luostaria". Aviomiehen saapuminen keskeyttää kaiken ja pakottaa rakastajan lähtemään yhtä kiihtyneenä kuin oli saapunutkin. Jotakin sentään jää korvikkeeksi:

Kukat, nurmet, nauttikaa kultaa auringon suomaa!
Elämän alkuaineet, olkaa keväiset ain!
Tahdon yhtä myrkkyjuomaa —
juon vain runojain.

Tämä keskeinen juoni esitetään runossa lukemattomien ajan yhteiskunnallisia ilmiöitä hipovien kuvasarjojen taustalla. Monet kuvat, jotka muistuttavat imperialistisen maailmansodan kauhuista, syventävät runon traagillista pohjasävyä. Yhdessä "Pilvi"-runoelman kanssa tämä runoelma kohoaa sen ajan hyödyttömän sanahelinän ja vahingollisen sotarunouden keskeltä kehittyvän sosialistisen runouden ylevänä voitonmerkkinä.

Gorki oli läsnä siinä tilaisuudessa, jossa Majakovski esitti "Selkärankahuilunsa" ensimmäisen kerran. Eräs tilaisuudessa läsnäollut henkilö, B. Jurkovski, kertoo päiväkirjassaan:

Aleksei Maximovitsh on viime aikoina seurustellut V. Majakovskin kanssa. Hän pitää tätä mitä lahjakkaimpana, mitä suurimpana runoilijana. On ihastuksissaan hänen runostaan "Selkärankahuilu". Puhuu Majakovskin hirviömäisestä lennokkuudesta, siitä, että hänellä on — omat kasvonsa. Ei oikeastaan ole mitään futurismia, vaan ainoastaan V. I. Majakovski. Runoilija. Suuri runoilija...

"Sota ja maailma"

Vuoden 1915 lopulla ja seuraavan vuoden alkupuolella Majakovski kirjoitti uuden runoelman, josta näkyy, että Leninin sodanvastaiset vallankumouksellista vihaa suitsuavat kirjoitukset olivat herättäneet vastakaikua Venäjällä. Uuden runoelman nimenä on "Voina i mir", joka äänettäessä kuulostaa samalta kuin Leo Tolstoin suurromaani "Sota ja rauha", mutta "mir"-sanalla on kaksi merkitystä, ja Majakovskilla se ei merkitse rauhaa, vaan maailmaa. Gorki olisi tahtonut julkaista tämän runoelman „Letopisjin" palstoilla, mutta sensori ei sallinut sitä. Siksi runoelma julkaistiin vasta helmikuun vallankumouksen jälkeen vuonna 1917. Se tuli kuitenkin yleisesti tunnetuksi käsikirjoituksena jo vuonna 1916.

"Sota ja maailma" on valtava sarjakuva ensimmäisen maailmansodan murhenäytelmästä. Se alkaa huudahduksesta vainajille: Hyvä on teidän olla, sillä kuolleet eivät tunne häpeää. Mutta runoilijan asema on vaikeampi. Miten minä voin osoittaa marssiaskelten kumun ja tykkien jyskeen läpi rakkauttani eläville? — Runoelma on omistettu Liljalle. Omistuksessa huudahdetaan, että kaikkien, tarpeettomienkin, olisi saatava elää. Ei saa tappaa, ei saa haudata ihmisiä elävältä juoksuhautoihin! Mutta murhaajat eivät kuule. Nyt on minunkin lähdettävä länteen. Kuljen, kuljen, kunnes itkevät silmäsi näkevät otsakkeen "kaatuneita", joka on ladottu petiitillä.

Tra-ra-ra-ra-ra ... Kokonainen laulu nuottipintoineen. Ja sen jälkeen seuraa tragi-koomillinen parodia sotapropagandasta ja rintamantakaisista mässääjistä. Toisessa osassa annetaan kuvaus sodan alkamisesta. Ensin huhuja, sitten jo käy kaikille selväksi, että jollei ihmisiä oteta kiinni ja leikata heidän valtimoitaan,

niin Pariisi, Berliini, Wien, kaikki tukehtuvat ja kuolevat. Sama hävitysraivo valtaa Italian, Saksan, Venäjän, Ranskan, Englannin ja Turkin. Rummunpärinää. Musiikkia. Se on a l k a n u t.

Kolmannessa osassa tervehditään aluksi Neroa. Haluatko nähdä valtavan teatterinäytöksen? Tänään valtio käy taistelua valtiota vastaan kuutenatoista valiogladiaattorina. Koko poltettu Eurooppa on nostettu taivaan kattokruunuksi. Eteenpäin! "Herra armahda meitä!"-virren alkusäe, joka on esitetty nuottipinnoin. Muutaman säkeen jälkeen uusi nuottipinta, joka kuvaa rummunpärinää. Ruumisalttari on valmis. Mutta leskiä on vielä liian vähän. Ja taivaalla välähteli tosiasiain ilotulitus. Jokainen tosiasia oli toistaan hirviömäisempi. Seuraa muutamia kauhistuttavia runokuvia maailmansodan verikentiltä. Nuottipinnat säestävät välillä äärimmilleen jännitettyjä ja katkeilevia rytmejä. "Herra, kuolleen orjasi sielulle rauha suo!" Sielut pyrkivät taivaaseen, jonka ovet murretaan kiväärinperällä. Jumalat ovat paenneet verilöylyä. Kaikki, Buddha, Allah, Jehova, kaikki ovat paenneet! Ja maan päällä ei kukaan ikävöi voittoa, sillä mitäpä veripäivällisten kädettömät osanottajat sillä tekevät! Kun vihdoin tuli hiljaisuus, ja pataljoona vaipui pataljoonan päälle, niin kuolema saapui ja alkoi tanssia haaskatunkiolla.

Neljännessä osassa esitetään jälleen kauhukuvia. Kansojen kärsimykset ovat niin suuret, että niistä on mahdotonta tehdä runoa. Voiko runoilijan kieli nuolla tulikuumaa paistinpannua! Katsokaa, se on tässä, kämmenellä! Repäisin sydämen rinnastani! Mutta olkaa huoleti, rakkaat ihmiset, iloitkaa! Ihmissyöjä teloittaa itse itsensä. Kun ei ole enää ihmisen kiduttajaa, niin silloin syntyvät todelliset ihmiset, jotka ovat armeliaampia ja parempia kuin jumala.

Viidennessä osassa näytetään kuva tulevien ihmisten riemusta. Kaikkien kansojen edustajat saapuvat lahjoineen tähän rauhan juhlaan. Ilo on yleinen ja rakkaus vallitsee kaikkien kesken. Kuvitelkaa, jossakin puun siimeksessä joku oli nähnyt Kainin ja Kristuksen veljellisessä sovussa pelaamassa tammea!

Tämä ihmisten juhlakirkon ovi on auki kaikille:

Ihmiset
miellyttävät,
epämiellyttävät,
tutut, tuntemattomat,
lailla tulvan
kulkueina ovesta sisään valukaa.
Ja hän,
se vapaa,
se josta ulvon,
ihminen,
hän saapuu,
uskokaa,
uskokaa!

Runoelman vaikutus

Tämän runoelman vaikutus sen ajan ihmisiin oli valtava. Ajatusten syvällisyys, vertauskuvien uhkarohkeus, todellisen maailmansodan murhenäytelmään perustuvien hurjimpienkin runokuvien reaalinen tausta, vilpitön viha murhaajia, rajaton rakkaus uhreja, koko kärsivää ihmiskuntaa kohtaan, rytmin pingottuneisuus ja katkonaisuus, Majakovskille aina ominaisten loppusointujen tuoreus ja jykevyys, kaikki tämä yhdessä sai aikaan sellaisen vaikutuksen, että runoelman täytyi läpäistä sensorin ja kirjallisten salonkien, vieläpä runoelman yhteiskunnallista tendenssiä ankarasti arvostelevien futuristienkin vastarinnasta huolimatta. Majakovski esitti runoelmansa ensimmäisen kerran vuonna 1916. Useat kuulijat, mm. Maxim Gorki, purskahtivat itkuun kuullessaan jylisevät säkeet:

Kukaan syntymämaalle
ei halaa
enää voittoa valloittaa,
kädetön verilounaalla jyrsien palaa
pirun haltuun sen tallettaa.

Nuori Majakovski oli luonut taideteoksen, josta kuvastui ensimmäisen maailmansodan murhenäytelmä kaunistelemattomana, näkyi koko imperialistisen rikoksen kammottavuus ja se pohjaton inho, jolla mannermaan suurin ja väkevin kansa, Venäjän kansa, suhtautui siihen. Koko maailma aavisteli silloin jo, että ihminen, josta runoilija ei laulanut, vaan "ulvoi", oli tulossa "vallankumousten ohdakeseppele päässään". Runouden oli tästä alkaen marssittava tulevan ihmisen kanssa yhtä jalkaa, noustava taisteluun ihmisen onnen puolesta ja ylistettävä tätä valtavaa vapaustaistelua profeetallisen ennakkonäkemyksensä koko voimalla.

Maailmansota Majakovskin myöhäisemmässä tuotannossa

Niin merkittävä kuin "Sota ja maailma" onkin Majakovskin nuoruudenaikaisessa tuotannossa, siinä on kuitenkin vielä jätteitä futuristisen runouden heikkouksista. Sen runokuvat ovat yleisiä, usein epäselviä, fantastisia ja koko runoelman juoni on hämärä. Lopussa kuvattu rauhanjuhla tuntuu liian idylliseltä perustuakseen realistiseen runonäkemykseen. Ne aka-

nat, joista Gorki puhui antaessaan arviota futuristeista, häiritsevät "Sota ja maailma"-runoelmassa. Majakovskin täytyi tehdä työtä vielä useita vuosia, ennenkuin hän pystyi antamaan realistisen runokuvauksen ensimmäisestä maailmansodasta. Sen hän teki runoelmassaan "Vladimir Iljitsh Lenin". Maailmansotaa koskeva kohta on vain lyhyt välikohtaus tässä runoelmassa, mutta siitä näkyy, miten valtavasti Majakovski on muutamassa vuodessa kehittynyt. Yleisyys ja hämärät runokuvat ovat saaneet väistyä ja tehdä tilaa realistiselle kuvaustavalle, jossa jokainen runokuva on huolellisesti ajateltu ja viimeistelty.

Tultuaan Lenin-kuvauksessaan vuoteen 1914 Majakovski kuvaa ensin muutamin säkein imperialistisen sodan kauhuja. Tässä kuvauksessa ei ole enää "Sodan ja maailman" hirvittävää fantastisuutta. Leninin käsitykset imperialistisesta sodasta ovat kuvauksen pohjana. Enkelit eivät enää osallistu taisteluun. Kaikki tapahtuu maan päällä. Kielenkäyttö on kansanomaista, sotilaiden omaa kieltä, ja runokuvat syvällisestä sisällöstään huolimatta yksinkertaisia, helposti tajuttavia.

Imperialismi
alastoin, julkein —
vatsa paljas,
tekohampaat on sillä —
verimeressä
polvia myöten kulkein
syö maita
uhkaillen pistimillä.

Annettuaan täten lyhyen kuvan imperialistisen sodan rikollisesta luonteesta runoilija näyttää "isänmaanystävien" tekopyhät kasvot:

Sen luona
hyörivät imarrellen
patriootit —
Vovat elelevät mukavasti —
petturikäsiä pesevät
kirjoitellen:
— Työläinen,
tappele
viime veripisaraan asti!

Ja sitten seuraa se, mistä "Sodassa ja maailmassa" ei ollut vielä merkkiäkään: Leninin johtamien sosialistien sankarillinen taistelu imperialistista rikosta vastaan:

Maa
romuraudan
on vuoreksi tullut,
myös
ihmisrepaleet
ovat revityt.
Talossa,
jonne on suljettu hullut,
Zimmerwald
yksin
on järkiintynyt.
Siellä
toverukset
toisensa kohtaavat,
Lenin nousi ja nosti
yli maailman
ajatukset,
jotka tulipalonkirkkaina
hohtavat,
äänen
tykinjyskettä
kovemman.

Käyden taistelua yksinään "kulmikas ja kalju mies", Lenin, antaa kansoille kehoituksen muuttaa imperialistinen sota kansalaissodaksi. "Sodassa ja maailmassa" Majakovskilla on jo ajatus, ettei kukaan välitä enää voitosta. Mutta Lenin-runoelmassa tämä ajatus saa toisen käänteen:

Maat kuin tykkien kidat —
ulvovia:
— Polvillenne! —
niin
karjuvat
toisilleen ne.
Sodat on sodittu,
eikä
ole voittajia, —
vain yksin voitti
toveri Lenin.

Tämän sotakuvauksen pohjana on jo ensimmäisen maailmansodan reaalinen kulku. "Sodan ja maailman" loppuosassa kuvattu idyllinen rauhanjuhla ei enää kummittele runoilijan päässä. Rauhanjuhlan asemesta seuraavat interventiosodat. Kaikkien maiden imperialistit ovat raivostuneet. Venäjän kansa on loukannut kansainvälisten sotarosvojen pyhimpiä tunteita, valloittanut vapautensa, suistanut harteiltaan niin ulkolaisten kuin kotimaistenkin sortajien ikeen. Yleisen rauhanjuhlan asemesta Venäjän kansan on ryhdyttäväkin taltuttamaan noita tappiostaan raivostuneita imperialismin petoja. Majakovskin on rauhanlaulelmien asemesta noustava laulamaan Venäjän kansan vallankumouksellisen puolustussodan ylistystä. Mutta se on myöhemmän ajan tarina, joka on kerrottava oikeassa yhteydessään. Ensin on nähtävä, miten nuori Majakovski suhtautui vuoteen 1917, joka saapui "vallankumousten ohdakeseppele päässään".

RUNOILIJA KAHDESSA VALLANKUMOUKSESSA

Helmikuun vallankumous

Seitsemästoista vuosi — eikä kuudestoista, kuten Majakovski oli ennustanut — saapui vallankumousten ohdakeseppeleessä. Jo tammikuussa alkoivat lakot ja mielenosoitukset Venäjän suurimmissa kaupungeissa. Hallitus yritti tukahduttaa kasvavaa kansanliikettä, mutta liike kasvoi nopeasti vallankumoukseksi. Maaliskuun 12. päivänä (vanhan ajanlaskun mukaan helmikuun 27.) Petrogradissa puhkesi sotilaskapinoita. Työläiset ja sotilaat alkoivat vangita tsaarin ministereitä vaatien rauhaa, leipää ja vapautta. Tsaari ei pystynyt antamaan mitään niistä. Siksi koko kansa yhtyi tsaarijärjestelmää vastaan. Porvarillisdemokraattinen vallankumous pani tsaarin viralta ja kadettien johtaja Miljukov muodosti väliaikaisen hallituksen porvariston ja porvarillistuneiden tilanherrojen edustajista. "Demokratian" julkisivuksi tähän hallitukseen tuli Kerenski.

Väliaikainen hallitus ei voinut kuitenkaan kauan hallita tilannetta. Sen rinnalla maassa oli toinen valtakeskus: Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvosto. Sitä mukaa kuin väliaikainen hallitus paljasti itsensä tsaarin sotapolitiikan jatkajaksi, vallankumouksellisen bolshevikkipuolueen vaikutusvalta työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostoissa kasvoi. Toukokuun 2. p:nä Miljukovin hallitus kukistui joukkojen painostuksesta. Sen tilalle muodostettiin Kerenskin väliaikainen kokoomushallitus, jossa porvariston tukena olivat sosialisteja näytelleet menshevikit ja eserrät.

Kerenski hallituksessa

Menshevikkien ja eserrien mukanaolo tässä hallituksessa ei tehnyt sitä demokraattiseksi. Se oli vastavallankumouksellinen hallitus, jonka tarkoituksena oli pysäyttää vallankumousliikkeen kehitys.

Suuressa runoelmassaan "Hyvin!" Majakovski kuvaa herkullisella tavalla Kerenskin luonteenheikkouksia näyttäen samalla, mitä varten tämä "sosialisti", joka oli aikoinaan koko maailman taantumuksen lemmikkinä, oli mennyt hallitukseen. Hän oli yksinkertaisesti hyljännyt luokan ja puolueen päästäkseen tyydyttämään itserakkauttaan. Valta huimasi hänen päätään kuin väkijuoma.

Mutta siihen aikaan Kerenskillä oli vielä joukkojen kannatusta. Olihan hänellä sosialistivallankumouksellisen komealta kalskahtava titteli, eivätkä kansanjoukot huomanneet petosta aivan heti. Tältä herralta odotettiin vielä rauhaa, leipää ja vapautta. Hän oli "kansansankari", josta Majakovskin runossa esiintyvä adjutantti kertoi ihmeellisiä tarinoita. Kun Kerenski oli Nevskillä kävelyllä, saattoi tapahtua, että herrasväki riisui hevosen valjaista ja kantoi pääministeriä käsillään.

On myrskyssä
suosion meri,
ui
Nevskillä
pääministeri.
Ja rouvat
ja pallerot hihkuin
hänet peittävät
ruusuvihkoin.

Leninin paluu kotimaahan

Tämä oli kuitenkin vain mitalin yksi puoli. Toinen puoli ei ollut Kerenskille yhtä edullinen. Maanpaossa Sveitsissä oleskellut Lenin valmisteli kotimatkaa.

Bolshevikkien puolue oli tullut julkiseksi helmikuun vallankumouksen päivinä. Mutta se oli vielä suhteellisen pieni puolue — noin 40—50 tuhatta jäsentä — ja sen johdossa oli erimielisyyksiä siitä, miten oli suhtauduttava väliaikaiseen hallitukseen. Tarvittiin puolueen johtajaa Leniniä. Lenin tiesi, että hänen läsnäoloaan tarvittiin kotimaassa ja valmistautui matkalle.

Koko kansainvälinen taantumus nosti hirvittävän metelin sen johdosta, että Lenin matkusti kotimaahansa Saksan kautta. Venäläiset imperialistit ja heidän apurinsa koettivat leimata Leninin "maanpetturiksi" sen tähden, että hän palasi Sveitsistä suljetussa saksalaisessa vaunussa.

Lenin-runoelmassaan Majakovski myöhemmin vastasi tähän Leniniä vastaan tehtyyn syytökseen:

Hän matkusti
puolueelle nöyrä ollen,
saksalaisjunassa
suljetuin ovin.
Oi, jospa ois
tietänyt
Hohenzollern:
vie Leninin
pommi myös häneltä hovin!

Lenin Petrogradissa

Lenin saapui Petrogradiin huhtikuun 3. p:nä yöllä. Vastaukseksi menshevikkiministereiden ehdotuksiin

"yhteisen kielen löytämisestä" hän piti panssariautosta kuuluisan puheensa, jossa kehoitti kansaa jatkamaan taistelua vallankumouksen muuttamiseksi sosialistiseksi. Runoelmassaan "Vladimir Iljitsh Lenin" Majakovski kuvaa Leninin saapumista ja arvioi sitten tämän puheen historiallisen merkityksen:

Ensi kerran
edessä joukkojen noiden
tässä,
ja sinunkin edessäsi
on
noussut
asiana,
joka toteuttaa voidaan,
sosialismi —
sana saavuttamaton.

Sosialistinen vallankumous

Leninin johdolla bolshevikkipuolue valloitti pian kansanjoukkojen enemmistön sosialistisen vallankumouksen puolelle. Taantumus yritti palauttaa diktatuurivaltansa kenraali Kornilovin kapinalla, mutta se kukistettiin. Bolshevikit olivat saaneet johtavan vaikutusvallan neuvostoissa, ja Lenin esitti syyskuussa tunnuksen: "Kaikki valta Neuvostoille!" Lokakuun 25. p:nä, nykyisen ajanlaskun mukaan marraskuun 7. p:nä, tapahtuikin sitten sosialistinen vallankumous.

"Hyvin!"-runoelmassaan Majakovski tekee nerokkaan runoyleistyksen Venäjän suuresta sosialistisesta vallankumouksesta keskittäen sen talvipalatsin valloittamiseen. Kuva alkaa Petrogradin katuelämän kuvauksella:

Tuuli
lokakuu
vihureja
viskoen,
kuten kapitalismin
aikaan aina.
Yli Troitskin
veivät
tutunomaisin kiskoin
tiet autoja,
ramppeja
mutkikkaina.
Sillan alla
Neva värisee,
Kronstadtin miehet
ryhtyvät uimaan...
Talvipalatsi järisee,
kiväärit käyvät
puheeseen tuimaan.

Vilauttaen kuvan entisten herrojen pakotouhuista Majakovski vie lukijan Smoljnyyn, jossa Lenin oli valepukuisena valmistelemassa vallanottoa. Podvoiski ja Antonov merkitsevät kartalle hyökkäyskohteita pienillä punaisilla lipuilla. Kuvattuaan Talvipalatsin ulkopuolella käytyä kiivasta taistelua runoilija näyttää samanaikaisesti palatsin sisäpuolella aikaansa tuskallisesti viettäneen väliaikaisen hallituksen jäsenten keskuudessa vallinneen pakokauhun. Sitten kuvataan sisäänrynnäkkö, taistelu käytävillä ja saleissa, tunkeutuminen huoneeseen, jossa kolmetoista väliaikaista ministeriä odotti kohtaloaan kalvenneina:

Joukko
murisi
kolmelletoista,

repi,
löi
ja tyrkki
kiskoen.
Pään kätkivät
kaulaliinaan he —
ei keinoa toista. —
Oli kirves
noussut
yli niskojen.

Vallankumoukselliset sotamiehet työntyivät saliin jokaisesta ovesta:

Tähän
hiljaisuuteen
kuin haljennut ois
basso
saanut voimaa
meriteiltä:
— Te oletteko ne väliaikaiset?
Pois!
Lopussa on aika teiltä.

„Kansainvälinen", joka venäjänkielisenä käännöksenä oli siihen asti laulettu „se tulee olemaan viimeinen taisto", laulettiin tällä kerralla „tää on viimeinen taisto". Podvoiski istuutui väsyneenä auton nurkkaan ja käski ajaa takaisin Smoljnyyn, vallankumouksen päämajaan.

Lopuksi Majakovski palaa luvun alussa esittämäänsä kaupunkikuvaan. Edellisen päivän illalla raitiovaunut olivat kulkeneet vielä kapitalistisen kaupungin katuja, mutta yön kuluttua, aamun koittaessa kuva oli muuttunut:

Tuuli
lokakuu
vihureja
viskoen.
Rampit
matkallaan sillan kautta
kilpaa
kulkivat
mutkaisin kiskoin
sosialismin aikakautta.

Aleksandr Blok vallankumousrunoilijana

Majakovski on suurissa runoelmissaan „Lenin" ja „Hyvin!" kuvannut vuoden 1917 vallankumouksia paremmin kuin kukaan muu ennen häntä tai hänen jälkeensä. Mutta nämä runoelmat eivät ole syntyneet välittömästi vallankumouksen päivinä. Ensimmäisen suuren vallankumousrunoelman kirjoitti Aleksandr Blok, johon olemme jo aikaisemmin tutustuneet symbolistien salongeissa „ihanien" ja „tuntemattomien naisten" hienovivahteisena runoilijana. Tämän merkillisen runoilijan tie yhtyy vallankumouksen myrskyissä Majakovskin tiehen, eikä Majakovskin kuvaaja voi sivuuttaa Blokia, jonka säkeitä Majakovski nimitti lumoaviksi, vaikka hän ei pitänyt Blokin runokieltä vallankumouksen runokielenä.

Ei tiedetä varmasti, milloin Majakovski ja Blok tutustuivat. Eräiden tietojen mukaan Blok oli jo vuonna 1913 ollut katsomassa murhenäytelmää „Vladimir Majakovski" ja tuntenut suurta kiinnostusta nuorta runoilijaa kohtaan. Blokin kirjastosta on löydetty „Pilvi housuissa"-runoelma, jossa on Majakovskin kirjoittama omistus: „A. Blokille, V. Majakovski todistukseksi jokapäiväisestä rakkaudesta hänen sanaansa kohtaan." Blokin päiväkirjassa on Majakovskia koskeva huomautus, joka on kirjoitettu kesäkuun 13. p:nä vuonna 1916.

Vuonna 1921, Blokin kuoleman jälkeen, Majakovski julkaisi hänen muistolleen lyhyen kirjoituksen, jossa sanoo Blokin vaikuttaneen voimakkaasti koko sen aikaiseen runouteen.

Blok muistuttaa siinä suhteessa meidän Katri Valaamme, että hän kehittyi aikansa mukana. Katri Vala kehittyi sinisillä ja punaisilla laatusanoilla hekumoivasta eksoottisesta ja kosmillisesta mielikuvarunoudesta yhteiskunnalliseen todellisuusrunouteen, jonka raamatulliset vertauskuvat ovat huutavassa ristiriidassa ajan yhteiskunnallisen taistelun kanssa. Fasismin valtaannousun kaudella Katri Valan terävin ase oli „ihmisenpojan ruoska", ja kun fasistinen ilmestyskirjanpeto oli syöstävä meren syvyyteen, niin sairas runoilija ei löytänyt Punaiselle Armeijalle sopivampaa vertauskuvaa kuin herran enkelit. Ristiriita on sama kuin Aleksandr Blokin suuressa vallankumousrunoelmassa, jossa raamatun kaksitoista apostolia suorittavat valtamarssinsa punakaartilaisina itsensä Jeesus Kristuksen johdolla.

Kaksitoista punakaartilaista apostolien hahmossa

Mutta siitä huolimatta Blokin „Kaksitoista" on suuri vallankumousrunoelma, jonka jäljet näkyvät myöhäisemmässä neuvostorunoudessa, yksinpä Majakovskin runoissa. Runoelman taiteellinen teho on valtava. Pinnallisesti katsoen siinä on sekasotkussa mitä tahansa: Lumimyrsky, kapakkaelämää juoppoineen ja ilonaisineen, poliittisia iskulauseita, katurenkutusta, kansanlaulun muunnoksia, riemua ja voivotusta, jonka kaiken läpi itse vallankumous marssii kahdentoista apostolin, kahdentoista punakaartilaisen hah-

mossa peräänantamattoman ylevänä ja kristillisen siveänä. Kielen ja runokuvien puolesta Blokin kehitys on paljon valtavampi kuin Katri Valan, sillä raamatullisten vertausten rinnalla runoelmassa on järkyttävän realistisia katu- ja kapakkakuvia, konkreettista luokkataistelun kuvausta, jota Valalla ei ole koskaan. Blokin vallankumousrunoelmassa ei ole enää jälkeäkään „ihanista" ja „tuntemattomista naisista". Tämä Blok on kokonaan toinen kuin se, johon tutustuimme symbolistien salongeissa. Tämä on jo myrskyn realistista kuvausta:

Lumi kuultaa.
Iltayö.
Tuulta, tuulta!
Jaloiltaan se ihmisen lyö.
Tuulta, tuulta —
voi herranilmaa suurta!
— — —
Onpa tuisku, näitkö moista,
tuisku lyö kinokseen!
Toinen ei voi nähdä toista
päästä kolmen askeleen!

Talosta taloon on vedetty plakaatti, jossa loistavat proosalliset sanat: „Kaikki valta Perustavalle kokoukselle." Ohikulkeva eukko päivittelee sellaista kankaan tuhlausta. Siitähän olisi voitu tehdä rättejä paljasjalkaisille lapsille! Paremmin tuskin olisi voinut esittää vallankumouksen kohussa mukanakulkeneiden lukutaidottomien mielipidettä. Ja tuskinpa rahvaan vahingonilon vilpittömyyttä olisi voitu ilmaista paremmin kuin säkeissä, joissa kuvataan, miten venäläinen pappi, tekohurskas kansannarraaja, jota niin uskovaiset kuin uskottomatkin vihasivat sydämensä pohjasta, kyhnytti surullisena kinoksessa:

Muistat, oli toista,
mahaa silittäin
kun hän risti loistain
kulki kansaa päin?

Välillä tarjoillaan väärentämättömiä kapakkakuvia kapitalistisen suurkaupungin alamaailmasta:

Kannoit pitsikapineita,
kanna vielä, katsotaan!
Pitelit vain upseereita —
käyppäs nytkin huoraamaan!
Ai, ai, huoraamaan.
Sydän sylkkää rinnassaan!

Mutta lumimyrskyn, kapakkaremun ja yleisen sekasorron yläpuolella kaikuvat uuden valtaan nousevan luokan julmat sanat:

Vallankumousaskelin käy!
Ei vihamieskään uinuvan näy!

Ja venäläisen kansanlaulun tahtiin täydellisessä epäsoinnussa kirkkovirsien kanssa:

Porvarilla nyt on hätä,
poltamme maailmaa tätä,
veressä on palo tuo,
herra, siunausta suo!

Ennen niin pöyhkeä porvari on nyt joutunut koiran asemaan:

Nenälle nostain kaulustansa
tienpuoleen porvari nyt jää.
Ja koira häntä koivissansa
luo käy ja karvaa pörhistää.
Hän tuntee kulkukoiran nälkää

kuin kysymys, vait, kummissaan.
Ja vanha maailma jää jälkeen
kuin koira häntä koivissaan.

Läpi koko runoelman, kaiken kaaoksen keskellä, marssivat peräänantamattomina vallankumoukselliset punakaartilaiset, kaksitoista apostolia, joiden valtamarssia kuvataan ensin voimakkaalla kansankielellä ja vasta runoelman lopussa entisen Blokin ylevällä kuvakielellä:

Jatkuu valtamarssi kiirein,
taa jää koira nälkäinen,
etupäässä veriviirein,
vaikkei tuiskusta se näy,
luodin kohtaamatta käy
jalka liukuin tuiskusäässä
valkoruususeppel päässä
hiutaleina helmeillen
hahmo Jeesus Kristuksen.

Majakovski vastaa Blokin vallankumoussymbooliin

Blokin „Kaksitoista" on Venäjän vallankumousta kuvaavien runoelmien joukossa ensimmäinen ajallisesti ja ensimmäisiä taiteellisesti. Sen vaikutus kaikkiin aikalaisiin oli tavaton. Vallankumouksen viholliset väittivät, että se oli parodia vallankumouksesta, ja vallankumouksen kannattajat nimittivät sitä vallankumouksen ylistyslauluksi. Majakovski sanoo Blokin muistolle omistamassaan kirjoituksessa, että siinä on sekä myönteinen että kielteinen käsitys vallankumouksesta. Hän vahvistaa tätä väitettä kertomalla, miten hän vallankumouksen ensi päivinä kohtasi sattumalta Blokin ja kysyi tältä, miellyttikö vallanku-

mous. Blok vastasi: „Horoshoo!" mutta lisäsi sitten: „Kotikylässä on poltettu kirjastoni." Majakovski teki johtopäätöksen, että runoelmassa „Kaksitoista" on rinnakkain sekä tuo "horoshoo" että "kirjastoni on poltettu". Runoelmassaan „Hyvin!" Majakovski kertoo tästä kohtauksestaan Blokin kanssa ja kerrottuaan kirjastonpoltosta jatkaa:

Blok jäykistyi,
jäi tuijottamaan
hänen varjonsa
seinämällä . . .
Kuin kumpikin
odottaisi
Kristustaan,
joka kävelee vetten päällä.
Mut Blokille
Kristus
ei ilmestyvän näy.
Blokin katse
on suruinen.
Takaa nurkan
sijaan Kristuksen
esiin käy
kansa
laulaen.
— Ylös nouskaa,
ylös nouskaa,
ponnistakaa!
Työmiehet
ja torpparit!
Takojat ja niittäjät,
puristakaa
rautakouraan
kiväärit!

Siten vastasi sosialistisen realismin suuri runoilija Blokin vallankumousrunon kristilliseen vertauskuvaan. Niin hyvä kuin Blokin runoelma onkin, Majakovskin oli otettava vielä askel eteenpäin neuvostorunouden vapauttamiseksi sille vieraista symbolismin ja futurismin muotoperinteistä. Sosialistinen runous, jolla oli oma sisältönsä, tarvitsi myös omat runokuvansa.

VALLANKUMOUSRUNOILIJAN NÄYTELMÄT

„Minun vallankumoukseni"

Vallankumous ei yllättänyt Majakovskia niinkuin se yllätti monet muut venäläiset kirjailijat. Hän oli itse osallistunut sen valmisteluun maanalaisena puoluetyöntekijänä. Eikä hän ollut liittynyt futuristiseen runoilijaryhmään siksi, että tämän ryhmän huomattavimmat teoreetikot kielsivät runoudelta ja kaikelta taiteelta sen yhteiskunnallisen merkityksen, vaan siksi, että futuristien muotokokeilut tarjosivat tilaisuuden yhteiskunnallisen sisällön ilmaisemiseen uudella tavalla. Majakovski oli itse tuonut futuristien ryhmään sen „jotakin", jonka vain Maxim Gorkin kaltainen nero saattoi huomata muun rihkaman joukosta. Majakovskin runous oli alusta alkaen yhteiskunnallista ja vallankumouksellista. Hän oli itse julistanut vallankumouksen tuloa, joten se ei hämmästyttänyt häntä. Hän kirjoitti siitä myöhemmin elämäkerrassaan:

Hyväksyäkö vai eikö hyväksyä. Sellaista kysymystä minun edessäni ei ollut. Minun vallankumoukseni.

Marraskuun puolivälissä vuonna 1917 valistusasiain silloinen kansankomissaari Lunatsharski kääntyi Petrogradin taiteilijain ja kirjailijain puoleen kehoittaen näitä yhteistyöhön neuvostovallan kanssa. Vanhan suuntauksen kannattajat vastustivat sellaista

yhteistyötä. Eräässä taidetyöntekijäin kokouksessa, joka pidettiin marraskuun 30. p:nä, asiasta käytiin kiivasta väittelyä. Kokouksen pöytäkirjassa on Majakovskin esiintymisestä vain lyhyt maininta:

1. Majakovski: On tervehdittävä uutta valtaa ja otettava siihen yhteys.

Hän tervehti sosialistista vallankumousta taistellen sen vihollisia vastaan myös runoissaan. Niinpä hän julkaisi vuoden 1917 heinäkuussa „Novaja zhiznj"-lehdessä runon, jonka nimenä oli „Satu Punahilkasta". Punahilkkana tässä runossa oli Venäjän liberaalisen porvariston edustaja, kadetti, jonka vallankumouksen sudet söivät, koska punainen päähine oli ainoa, mikä tässä herrasmiehessä oli punaista. Elokuussa sama lehti julkaisi Majakovskin runon „Vastuuseen", joka tähtäytyy imperialistisen sodan jatkamista vastaan. Kuten tunnettua, Lenin syytti helmikuun vallankumouksen jälkeen hallitusta siitä, että se jatkoi tsaarihallituksen imperialistista politiikkaa. Lenin vaati sodan lopettamista, mutta menshevikit olivat yhtyneet porvariston tunnukseen, jonka mukaan sotaa oli käytävä „voitokkaaseen loppuun asti". Majakovski yhtyi runossaan Leninin kantaan, minkä vuoksi menshevikkien sanomalehti „Jedinstvo" haukkui Majakovskin runouden pilkaten erikoisesti hänen loppusointujaan. Merimiehet eivät kuitenkaan välittäneet tästä arvostelusta, vaan marssiessaan Talvipalatsia valloittamaan he lauloivat Majakosvkin säkeitä, joissa kehoitettiin lyömään porvaristo.

„Mysterio-buff"

Lokakuun sosialistinen vallankumous oli siis kirjaimellisesti Majakovskin vallankumousta alusta alkaen. Hän oli myös ensimmäinen, joka toi tämän kaikkien aikojen suurimman vallankumouksen näyttämölle. Sen hän teki lokakuun vallankumouksen ensimmäiseksi vuosipäiväksi kirjoittamassaan runonäytelmässä „Mysterio-buff".

Tämän runonäytelmän nimen alkuosa viittaa keskiajan uskonnollisiin mysterionäytelmiin, jotka kuuluivat aluksi kirkonmenoihin, mutta muuttuivat myöhemmin toreilla esitetyiksi kansannäytelmiksi. Nimen loppuosa on ilmeisestikin ranskan kielestä venäläistetty sana, joka viittaa bouffonaadiin, ilveilynäytelmään. Majakovski itse lausui myöhemmin tästä näytelmästään:

„Mysterio-buff" on meidän suuri vallankumouksemme runon ja teatteritoiminnan tiivistämänä. Mysterio on suurta vallankumouksessa, buff on naurettavaa siinä. „Mysterio-buffin" runo on joukon liikettä, luokkien yhteentörmäystä, aatteiden taistelua

Runoelmassaan „Pilvi housuissa" Majakovski oli käyttänyt raamatun apostolia runoilijan vertauskuvana. Tätä runonäytelmää kirjoittaessaan Majakovski etsi vallankumouksen vertauskuvaa ja turvautui jälleen raamatun kertomukseen. Kapitalistinen maailma on hukkumassa vallankumouksen vedenpaisumukseen. Ainoa kuiva paikka on maapallonnapa. Tulva ajaa sinne maapallon väestön jäännökset: seitsemän paria puhtaita, jotka ovat porvareita, ja seitsemän paria epäpuhtaita, jotka ovat proletaareja. Näiden välillä tapahtuu taistelu pelastuksesta, ja taistelu päättyy epäpuhtaiden voittoon. Suoritettuaan rynnäkön taivasta vastaan epäpuhtaat joutuvatkin luvattuun maahan, jossa vallitsee kommunismi. Tämä taivaan muuttuminen maaksi hämmästyttää erityisesti näytelmän pesijätärtä, joka lausuu perille päästyään:

Niin, maa, vaan ei se!
tämä eikö
ollakseen maa haise liian vähän likavedeltä?

Askel eteenpäin Majakovskin runoudessa

Majakovskin suhde raamatun kuvien käyttöön on tässä näytelmässä muuttunut. Aikaisemmin apostoli oli hänellä myönteisenä vertauskuvana, traagillisena runoilijana, joka taisteli kärsivän ihmisen puolesta. Mutta vuonna 1918 tätä runokuvaa käyttivät vastavallankumoukselliset kirjailijat, joita Majakovski nimitti „puhtaan taiteen pitkätukkaisiksi saarnaajiksi". Nämä „apostolit" esittivät tunnuksen: „Taide irti valtiosta!" Oli selvää, että tämä raamatun apostolien käyttäminen myönteisinä vertauskuvina ei kelvannut enää lapsenkenkänsä hyljänneelle Majakovskille. Vallankumous oli kaikkea muuta kuin uskonnollinen liike ja siksi raamatun myönteiset henkilöt muuttuivat „Mysteriossa" kielteisiksi. Omia ajatuksiaan Majakovski puhuu siinä „epäpuhtaiden" suun kautta. Raamatun vertauskuvat ovat „Mysterio-buffissa" parodioituina. Monet muut venäläiset kirjailijat, jotka olivat tässä vaiheessa kääntyneet voittoisan vallankumouksen puolelle, koettivat mukautua välttämättömään, puolustelivat vallankumousta uskonnolliselta kannalta (A. Belyi: „Kristus on ylösnoussut", S. Jesenin: „Inonija"), ja siksi Majakovski tarvitsi näytelmäänsä uskonnollisen aiheen voidakseen sen avulla paremmin osoittaa vallankumouksen maallisen luonteen, tehdäkseen näytelmästään samalla myös uskonnonvastaisen. Kypsyyskaudellaan hän luopui uskonnollisista vertauskuvista kokonaan ja arvosteli niiden käyttäjiä, kuten hänen suhtautumisensa Blokin vallankumousrunoon osoittaa.

Tässä runonäytelmässään Majakovski on jo vapautunut futurismin monista perinteistä. Näytelmän henkilöt eivät käy enää taistelua y l e e n s ä ihmisen puolesta, vaan työläiset käyvät taistelua porvareita, tavalliset ihmiset imperialistisia poliitikkoja ja sorretut kansallisuudet sortavia kansallisuuksia vastaan. Näytelmän henkilöiden luettelo on hyvin kirjava, mutta ne voidaan helposti jakaa kahteen luokkaan, vallankumouksen ja vastavallankumouksen leiriin. Sanataituruus ei enää vaikeuta sisällön ymmärtämistä, kuten Majakovskin useissa aikaisemmissa tuotteissa, vaan helpottaa sitä. Majakovskin kielenkäyttö on muuttunut täsmälliseksi, sattuvaksi. Se lähentelee eräiden venäläisten kriitikkojen mielestä Gribojedovin kielenkäyttöä, jonka perustana oli kansankieli.

Näytelmän vallankumouksellinen romantiikka

Kaikista näistä „Mysterio-buffin" avuista huolimatta sen näyttämölle asettaminen kohtasi suurta vastarintaa vanhojen teatterimiesten taholta. Se mursi kaikki ne rajat, jotka siihen asti oli asetettu näytelmälle, ja siksi Majakovskin piti itsensä Lunatsharskin avulla käydä kova taistelu saadakseen näytelmänsä edes joten kuten esitetyksi. Sen ensi-ilta oli lokakuun vallankumouksen ensimmäisenä vuosipäivänä. Kirjoittaessaan näytelmästä pari päivää ennen sen ensi esitystä Lunatsharski antoi siitä ylistävän arvion, mutta viittasi myös näytelmän erääseen heikkouteen. Hän lausui:

> Jos jonkin verran pelkäänkin futuristitaiteilijoiden taituruutta, niin minusta kuitenkin näyttää, että Majakovskin runouden vuolas, sointuva vyöry hajoittaa omalla vauhdillaan kaiken liiallisen uuden romun, joka on yhtä vahingollista kuin vanhakin romu, ja esiintyy yleisölle riittävän välittömänä.

Lunatsharskilla, joka Leninin opastamana oli käynyt taistelua kulttuuririntamalla esiintynyttä „penikkatautia" vastaan, oli syytä olla varuillaan. „Mysterio-buff" oli epäilemättä liian fantastinen täyttääkseen realistisen näytelmän vaatimukset. Koko maapalloa käsittävän vedenpaisumuksen näyttämölleasettaminenhan on jotenkin mielikuvituksellinen yritys, vaikka sillä kapitalismin sortumisen vertauskuvana onkin täysin reaalinen pohja. Tämä „Mysteriobuffin" mielikuvituksellisuuden hillitön lento on ilmeisesti syynä siihen, että se kesti näyttämöllä vain muutamia iltoja eikä useista yrityksistä huolimatta ole palannut, vaikka sen runolliset ansiot tunnustetaan täydellisesti vielä tänäkin päivänä.

„Lude" ja „Sauna"

Ilmeisesti "Mysterio-buffin" huono näyttämömenestys vaikutti siihen, että Majakovski ei sen jälkeen pitkiin aikoihin kirjoittanut näytelmiä. Vasta vuosina 1929—30 hän kirjoitti näytelmät "Lude" ja "Sauna". Näissä näytelmissä ivataan byrokratismia ja "neuvostoporoporvaria". Se merkitsi Majakovskin "Komsomolskaja Pravdassa" uuden kommunistisen elämäntavan puolesta käymän ideologisen taistelun siirtämistä näytelmään.

Tekotavaltaan "Lude" ja "Sauna" ovat yhtä fantastisia kuin "Mysterio-buff", ja samoin niiden pohjasävynä on satiiri. "Luteessa" neuvostolainen poroporvari Prisypkin herää kommunistisessa yhteiskunnassa ja synnyttää siellä kaikkien ihmisten kauhua. Häntä pidetään inhoittavana loiseläjänä. „Saunassa" taas kylvetetään neuvostovirkamiestä, byrokraatti Pobedonosikovia. Näytelmässä räjähtää "ajan pommi", jonka työläiset ja keksijät ovat valmistaneet. Räjähdyksen seurauksena Pobedonosikovin eteen ilmestyy vuoden 2030 edustaja, fosforinainen, jonka tehtävänä on etsiä nykyajasta sellaisia ihmisiä, jotka ovat kelvolliset siirtymään kommunistiseen aikakauteen. Näytelmän kulusta selviää, että byrokraatti Pobedonosikov ei ainakaan ole sellainen ihminen.

Majakovskin taistelu kommunisteina esiintyviä poroporvareita ja byrokraatteja vastaan jakoi mielipiteet kahtia. "Saunan" ensiesityksestä ja yleisön suhtautumisesta siihen Majakovski kertoo Lilja Brikille maaliskuun 18. p:nä v. 1930 lähettämässään kirjeessä:

> Katsojat jakautuivat naurettavuuteen saakka — toiset sanovat: koskaan emme ole olleet niin ikävystyneitä, toiset: koskaan ei ole ollut niin hauskaa.

Majakovskin näytelmät eivät ole tarpeeksi realistisia pysyäkseen näyttämöllä. Fantasia, mielikuvitus, on niissä niin valtavaa, että se sopii paremmin runoon kuin näytelmään. Ne ovat pikemminkin uuden sosialistisen näytelmätaiteen etsimistä kuin sen löytämistä. Mutta kaikista näytelmätaidollisista heikkouksista huolimatta ne ovat suuren runoilijan työtä ja ilmausta siitä jättiläistaistelusta, jota Majakovski kävi uuden sosialistisen taiteen puolesta. Näihin näytelmiin sopivat Majakovskin säkeet, joiden mukaan runous on tie tuntemattomaan. Suuresta työstä tulee vain pieni osa täydellistä:

Samaa radiumia
runokin vain on.
Tulee vuoden työstä
gramma valmista.
Sanan tuotamme
yhden ainoan

tuhannen tonnin
sanamalmista.
Mutta kuinka
ovatkaan
sanain raaka-aineesta
sanat
moiset
kuumemmat!
Liikkeessä
ovat sanain noiden paineesta
tuhatvuosia
sydämet miljoonat.

MAJAKOVSKIN RUNOUS TAISTELUSSA INTERVENTIOARMEIJOITA VASTAAN.

Neuvosto-Venäjän saarto

Vastaperustetun neuvostovaltion oli käytävä vuosina 1918—1920 yhtämittaista taistelua oman maan vastavallankumousta ja sen avuksi kiiruhtaneita ulkolaisia imperialistivaltoja vastaan. Venäjän tilanherrat ja kapitalistit, jotka olivat ensimmäisen maailmansodan aikana herjanneet Leninin ja muiden bolshevikkien kansainvälisyyttä ja nimittäneet sitä isänmaattomuudeksi, olivat vuonna 1918 valmiit myymään koko Venäjänmaan ensimmäiselle ulkolaiselle ostajalle, kunhan tämä olisi vain vastalahjaksi kukistanut neuvostovallan ja kytkenyt Venäjän työläiset ja talonpojat entiseen orjuuteen. Sisäinen vastavallankumous yhtyi ulkoiseen. Molempien tarkoitus oli neuvostovallan kukistaminen.

Venäjän valkokaartilaiset tekivät Entente-valtojen imperialististen hallitusten kanssa sopimuksen yhteisestä sotilaallisesta hyökkäyksestä Neuvosto-Venäjää vastaan. Englanti, Ranska, Japani ja muut imperialistiset valtiot yllyttivät Venäjän rajamaiden hallituksia tähän hyökkäykseen ja varustivat niitä samoinkuin Venäjänkin hajallelyötyjä valkokaartilaisarmeijoita aseilla ja ruokatarvikkeilla. Saatuaan voiton Saksasta ja Itävallasta Entente-valtiot tunkeutuivat armeijoineen Ukrainaan ja Taka-Kaukasiaan julistaen Venäjän saartoon. Ententen laivasto isännöi Mus-

tallamerellä samoinkuin Itämerelläkin, ja kaikki reunavaltiot, Suomi niiden mukana, olivat täydellisesti Entente-hallitusten määräysvallassa. Kun Japani piti herruutta idässä, oli saarto jotenkin täydellinen.

Venäjällä Entente-valtojen välikappaleina esiintyivät lukuisat vallantavoittelijat, jotka kukin hallitsivat "koko Venäjän itsevaltiaina" omilla rajoitetuilla valta-alueillaan ja vain niin kauan kuin Entente-valtiot pystyivät antamaan heille riittävää sotilaallista apua. Tärkeimpiä näistä "itsevaltiaista" olivat Koltshak, Judenitsh, Denikin, Krasnov ja Wrangel.

Bolshevikit vastasivat kansainvälisen imperialismin julistamaan saartoon kokoamalla Venäjän kansan voimat isänmaalliseen puolustussotaan. Tässä taistelussa syntyi Punainen Armeija, työläisten ja talonpoikien armeija, joka löi niin sisäisen kuin ulkoisenkin vastavallankumouksen armeijat. Tämä Venäjän työläisten ja talonpoikien taistelu koko maailman yhdistynyttä taantumusta vastaan on yksi maailmanhistorian valtavimpia sankaritarinoita. Venäjällä oli niihin aikoihin useita kuuluisia runoilijoita, mutta vain yksi, jonka runoilijanlahjat olivat tämän suuren ajan tasolla. Tämä runoilija oli jälleen Vladimir Majakovski, ja hänestä tulikin interventioarmeijoiden väkevin vihollinen runouden rintamalla.

„Venäjä rivit Ententen murtaa!"

"Vasemmistomarssissa", jonka Majakovski esitti ensimmäisen kerran vuoden 1918 joulukuussa, runo Ententeä vastaan jylisee jo täydessä voimassaan. Marssi oli kirjoitettu erityisesti merimiehille, joiden illanvietossa se myös esitettiin ensimmäisen kerran.

Tässä runossa on vain neljä säkeistöä, jotka on kokoonpantu runoa varten uudelleen muovatuista poliittisista iskulauseista. Jokainen säkeistö päättyy kolminkertaiseen marssikomentoon: vasen, vasen, vasen! Ensimmäisessä säkeistössä puhujat komennetaan vaikenemaan, koska toveri mauserilla on puheenvuoro. Ei ole tyydyttävä enää Eevan ja Aatamin aikuisiin lakeihin, vaan "historian kaakkia" on ajettava eteenpäin. Toisessa säkeistössä sinipuseroisia merimiehiä kehoitetaan muuttumaan punaisiksi ja ohjaamaan panssarilaivansa valtamerten taa. Karjukoon Englannin leijona ja heristäköön kruunuaan, mutta kommuunia se ei voi lannistaa! Ja kolmannessa säkeistössä kajahtaa sotahuuto koko yhdistynyttä Ententevaltojen sotaliittoa vastaan!

Saartakoot palkkahurtat,
valakoot ne tulta teräsasein, —
Venäjä rivit Ententen murtaa.
Vasen!
Vasen!
Vasen!

Neljännessä säkeistössä proletariaattia kehoitetaan kiertämään sormensa "maailman kurkkuun" ja liimaamaan liput taivaaseen. Runo päättyy yksinkertaisella kysymyksellä ja komentosanoilla:

Ken astuu oikeaa jalkaa?
Vasen!
Vasen!
Vasen!

Kuvia ja säkeitä Rostan ikkunassa

Entente-valtoja vastaan suunnatun "Vasemmistomarssin" poliittinen tendenssi kehittyi vuosina 1919—1921 omaperäiseksi iskelmärunoudeksi, jolle ei ollut esikuvaa koko venäläisessä runoudessa. Majakovski

muutti vuonna 1919 Moskovaan ja tutustui siellä kahteen taiteilijaan, Tsheremnyhiin ja Maljutiniin, jotka piirtelivät poliittisia pilakuvia "Rostan ikkunaan". Rosta oli silloisen neuvostolaisen sähkösanomatoimiston lyhennetty nimitys (*Ros*siskoje *T*elegrafnoje *A*gentstvo). Tämä sähkösanomatoimisto piti uutisiaan näytteillä Kuznetskij Most-nimisen kadun varrella sijaitsevan tavaratalon ikkunassa. Taiteilijat laativat uutisiin omia reunahuomautuksiaan, pilapiirroksia, joihin tavallisesti liittyi lyhyt satiirinen teksti tai pelkkä iskulause. Majakovski innostui tähän työhön. Siinä hänellä oli tilaisuus esiintyä sekä runoilijana että piirtäjänä.

Majakovski osoitti tässä työssä verratonta tarmoa, väsymättömyyttä ja runollista älyä, hoksaavaisuutta, joka teki Rostan ikkunan pian kuuluisaksi. Kaikki aiheet kelpasivat. Ententen lähettämät "koko Venäjän itsevaltiaat", erityisesti Wrangel, saivat taitavasti karrikoidut kuvansa Rostan ikkunaan tämän tästä. Plakaateissa annettiin puna-armeijalaisille kuvitettuja ohjeita, miten vihollinen oli parhaiten nujerrettavissa. Kaikkien maiden vallankumouksellisten taistelu imperialisteja vastaan sai oman kuvituksensa. Venäjän kansan taistelu sisäisiä vaikeuksia vastaan kuvastui muun muassa plakaateissa, joissa kehoitettiin keräämään sieniä Volgan alueen nälkääkärsiville tai annettiin ohjeita tautien leviämisen estämiseksi.

Rostan ikkunan pilakuvat perustuivat kansantaiteen yksinkertaiseen tyyliin. Erikoisesti Majakovskin itsensä piirtämät kuvat keskittävät kaikki taidekeinonsa vain pääasian esittämiseen. Vastavallankumouksen edustaja on niissä aina vain muutamin selvin viivoin vedetty irvikuva, jonka luonteenomaisimpana piirteenä on pullea vatsa, törröttävät kovat kaulukset tai jokin muu yksityispiirre, joka tuo mieleen suurporvarin.

Työläiset ja puna-armeijalaiset on kuvattu yhtä yksinkertaisin ja suorin vedoin voimakkaiksi voittajiksi, olkoonpa heidän aseenaan sitten pistin tai moukari. Sellainen niukkaviivainen pilakuva saattaa usein esittää kokonaisia valtioita ja luokkia taistelussa elämästä ja kuolemasta. Uusi ja vanha maailma ovat vastatusten mitä moninaisimmissa muodoissa.

Niinpä eräässä Majakovskin piirtämässä pilakuvassa Entente-vallat on esitetty kovakauluksisena herrasmiehenä, joka yrittää niellä tavattoman leveään suuhunsa pientä pähkinää, joka sattuu olemaan kuitenkin niin suuri, ettei se mahdu leveäänkään suuhun. Herrasmiehen hampaista on jäänyt jäljelle vain hieman tynkiä, ja päälaella törröttävät jäniksen korvat osoittavat, millaiset tunteet pähkinänpurija on saanut katkaistuaan hampaansa. Pähkinä on tietysti Neuvosto-Venäjä. Kuvaan liittyvät Majakovskin säkeet:

Majakovskin pilakuvat eivät vähääkään muistuttaneet hänen entisen opettajansa Burljukin futuristisia piirroksia. Samoin Majakovskin runosäkeet ovat nyt puhtaita futurismin riikinkukonsulista. Runokuva on aina selvä ja kansanomainen, tyyli on kansanlauluista ja työmiesten keskusteluista. Runon muotoerikoisuudet eivät enää kuristaneet sisältöä. Näyttää siltä kuin Majakovski olisi jo tähän aikaan seurannut Nekrasovin neuvoa, jonka mukaan runoja on kirjoitettava niin, että "sanoille olisi ahdasta, mutta ajatuksille tilavaa". Majakovski itse kertoi myöhemmin, että työskentely Rostassa oli hänelle suureksi hyödyksi, koska se puhdisti hänen kielensä monisanaisuudesta.

Ei kultaa loistavampaa,
vaan rikki, ä-hää!
ei porvarien hampaat
saa pähkinää.

Mutta tällä iskulauserunoudella oli paljon kauemmaksikin ulottuva kantavuus. Se loi venäläiseen runouteen kokonaan uuden runolaadun, jolle ei vieläkään ole vertauskohtaa muiden maiden runoudessa. Rauhan oloissa tämä plakaattirunous väistyi taka-alalle, mutta vuonna 1941, jolloin alkoi Neuvostoliiton kansojen suuri vapaussota Hitler-Saksan johtamaa fasistista Eurooppaa vastaan, Rostan ikkunoita vas-

Ei kultaa loistavampaa,
vaan rikki, ä-hää!
ei porvarien hampaat
saa pähkinää.

taavia Tassin ikkunoita syntyi sekä Leningradissa että Moskovassa, vieläpä monissa muissakin kaupungeissa. Neuvostolehdistö julkaisi parhaimmista plakaateista näytteitä. Kuuluisimpia olivat Kukriniksien pilapiirrokset ja Marshakin runoiskelmät, jotka saivat Stalinin palkinnon. Symbolistit, dadaistit ja muut modernistit eivät tietysti hyväksyisi niitä kirjallisiin salonkeihinsa, mutta kansa tulvi noiden iskelmä-ikkunoiden edustalle — vieläpä piiritetyssä Leningradissakin — ja imi niistä sankarilliseen sieluunsa ajan suurta taidetta. Ne pitivät yllä kansan huumoria vaikeimpanakin aikana, opettivat tavallisia ihmisiä katsomaan pelottomasti kuolemaa silmästä silmään ja tappelemaan samanaikaisesti elämän puolesta. Sellaisen taiteen paikka ei olekaan kirjallisissa salongeissa, vaan kansan sydämessä.

„150.000.000"

Tähän iskelmärunouteen liittyy läheisesti Majakovskin suuri runoelma "150.000.000", joka on kirjoitettu vuonna 1919. Käyttäessään Rostan ikkunassa runouden lyhytaseita hän ymmärsi mainiosti, että lyhyissä runoissa ei voida esittää tyhjentävästi ajan suuria luokkataisteluja edes yhden maan puitteissa, vielä vähemmän antaa kylliksi täydellistä kuvaa uuden ja vanhan maailman välisestä kamppailusta. Runouden alalla niin valtavia aiheita voidaan käsitellä vain runoelmassa. Erityisesti meillä Suomessa on syytä korostaa tätä seikkaa, sillä runoelma on Eino Leinon jälkeen miltei hävinnyt suomalaisesta runoudesta, ja varsin yleinen lienee joskus julkisuudessakin esitetty käsitys, että nykyaikaan sopisivatkin vain lyhyet, korkeintaan 8-säkeiset runonpätkät, joista niistäkin yhdelle sivulle saa latoa vain neljä riviä! Sellaisissa ru-

noissa ei voida kohottaa suuria yhteiskunnallisia aiheita. Majakovski ymmärsi sen, ja siksi runoelmat muodostavat valtavimman osan hänen tuotannostaan. Nykyinen neuvostorunous on tässäkin suhteessa kulkenut Majakovskin viitoittamaa latua.

Runoelma "150.000.000" käsittelee sen ajan suurinta aihetta. Se esittää silloin sataviisikymmentämiljoonaisen Venäjän kansan taistelua koko maailman kapitalismia vastaan. Venäjää tässä runoelmassa edustaa vallankumouksellinen Ivan, ja kapitalistista maailmaa, Venäjän kimppuun hyökännyttä imperialismia esittää Wilson, amerikkalainen poliitikko, dollarikapitalismin edustaja. Taistelu päättyy Wilsonin tappioon ja Ivanin voittoon. Loppuluvussa esitetään lennokas kuvaus voitonjuhlasta, maailmanparaatista. Viimeiset säkeet antavat juhlivalle maailmalle kehoituksen:

Siis pyöri, maa, sekä lauluja laadi,
kukoistuksesi puinnissa, kylvännässä on.
Sinulle
verinen vallankumousten Iliadi,
Odysseia nälkävuotten tässä on!

Runoelman kirjoittamisen jälkeen Majakovskin täytyi käydä kiihkeä taistelu valtion kustannusliikkeeseen pesiytyneitä "puhtaan taiteen" suojelijahenkiä vastaan, sillä näillä oli kustannusliikkeessä niin suuri vaikutusvalta, että Majakovskin runoelman painattaminen lykkäytyi kuukaudesta kuukauteen. Tähän taisteluun osallistuivat Majakovskin puolesta myös Valeri Brjusov ja Lunatsharski, jotka molemmat suosittelivat runoelman julkaisemista "kiireellisessä järjestyksessä". Siten vuonna 1919 kirjoitettu runoelma ilmestyi vasta seuraavan vuoden huhtikuussa. Jo sitä ennen Majakovski oli esittänyt runoelmansa katkelmia eri tilaisuuksissa ja aina suurella menestyksellä.

Pian sen parhaimpia säkeitä lausuttiin neuvostomaan kaikilla kulmilla, rintamilla, tehtaissa ja pelloilla. Ivan, joka oli kukistanut Wilsonin lähettämät saartoarmeijat, tunsi runoelman omakseen.

"Taiderunouden" rivit murtuivat samaan aikaan kuin Entente-valtojen rivit. Majakovski oli osoittanut olevansa aikakauden suurin venäläinen runoilija.

RAKKAUSAIHE MAJAKOVSKIN LYRIIKASSA

Eräs väärinkäsitys

Takavuosina maassamme oli hyvin laajalle levinnyt neuvostovastaisen propagandan elättämä käsitys, jonka mukaan bolshevikit olisivat kaikkea muuta kuin ihmisiä. Kun Majakovski tuli kuuluisaksi bolshevikkivallankumouksen ylistyslaulajana, keksi "länsimainen" kirjallisuuskritiikki hänelle mitä moninaisimpia epämiellyttäviä piirteitä. Vanhan kirjallisuuskritiikin edustajat katsoivat velvollisuudekseen tehdä tämän kommunismin runoilijan mahdollisimman vähän ihmisen näköiseksi.

Eräs sellainen inhimillinen piirre, jonka kirjallisen propagandan mestarit riistivät Majakovskilta, oli yksilöllisen rakkauden tunne. Sivistymättömän porvarisäädyn keskuudessa oli jo Marxin ja Engelsin ajoista asti uskottu vuorenvarmasti, että kommunistit eivät tunnusta perhettä eivätkä miehen ja naisen välistä rakkautta, ja Venäjän sosialistisen vallankumouksen jälkeen kaikki, jotka eivät katsoneet voivansa kannattaa tätä vallankumousta, pitivät velvollisuutenaan lisätä bolshevikeille keksimiensä muiden epäinhimillisten piirteiden joukkoon nuo yksilöllisen rakkauden vihollisen tutut piirteet. Pidettiin itsestään selvänä asiana, että Majakovski, joka kirjoitti poliittisia runoja ja otti runoutensa keskimmäiseksi aiheeksi aikakauden suurimman yhteiskunnallisen ristiriidan, ei voinut tunnustaa rakkausrunoutta. Niinpä esim. pohjoismaisen modernismin huomattava edustaja Hagar Olsson on Majakovskista aikoinaan julkaisemassaan esseessä väittänyt täysin vakavissaan, että Majakovski ei tunnustanut yksilöllistä rakkautta.

Miehen ja naisen välinen rakkaus on niin yleinen inhimillinen tunne, että sen kieltäjä joutuu epäilemättä naurettavaan valoon. Tässä sattuu nyt kuitenkin olemaan niin, etteivät sosialistisen maailmankatsomuksen suuret perustanlaskijat enempää kuin bolshevikitkaan ole koskaan kieltäneet yksilöllistä rakkautta. Sitä ei tehnyt Majakovskikaan. Rakkaus on hänen runoudessaan suurena aiheena, joskin hän on käsitellyt tätä aihetta niin syvällisesti, niin suurella ajatuksella ja tunteella, että vanhan runouden tavallisiin lemmenlirputuksiin tottunut kriitikko saattaa olla ymmärtämättä sitä.

Majakovskin käsitys rakkaudesta

Rakkaus oli suurena aiheena jo Majakovskin nuoruudenaikaisissa tuotteissa, erityisesti hänen runoelmissaan "Pilvi housuissa" ja "Selkärankahuilu". Siitä näkyy vilahduksia myös hänen lyhyissä runoissaan. Eikä hän koskaan eikä missään ole kieltänyt rakkausrunoutta, vaikkakaan hän ei pidä rakkautta runouden ainoana eikä tärkeimpänä aiheena. Sitä vastoin hänelle on luonteenomaista yksilöllisenkin rakkauden käsittäminen monessa suhteessa yhteiskunnallisena ongelmana. Hän ei hyväksy rakkauden myymistä, mitä kapitalistisessa yhteiskunnassa harjoitetaan monessa muodossa, jopa perheenkin varjolla. Ja nimenomaan sen vuoksi, että naisen ja miehen välinen rakkaus ei yhteiskunnallisten epäkohtien tähden saa useinkaan luonnollista ilmaisuaan, Majakovski pitää rakkautta suurena runoaiheena.

Runoelmassa "Pilvi housuissa" yksilöllinen rakkaus on joutunut ristiriitaan yhteiskunnallisten epäkohtien kanssa. Nainen ei valitse kahdesta rakastajasta sitä, jota hän rakastaa, vaan sen, joka on rikkaampi ja pystyy turvaamaan hänelle toimeentulon. Tämä rikkaimman sulhasen valitseminen on kapitalistisessa yhteiskunnassa rehoittavan julkisen prostitution rinnakkaisilmiö, vieläpä niin yleinen ilmiö, että melkein kaikki suuret runoilijat ovat käsitelleet sitä. Mutta vasta Majakovski käsitteli sen yhteiskunnallisena ilmiönä, joka ei johdu naisen tai miehen ikuisesta "petollisuudesta", tai "paheellisuudesta", vaan niistä kieroista elämäntavoista, jotka luokkayhteiskunta on muovannut ihmiselle. Majakovski uskoi, että kommunistinen yhteiskunta luodessaan tulevaisuudessa kaikille ihmisille taloudellisista huolista vapaan elämän vapauttaa yksilöllisen rakkauden niistä kahleista, jotka eivät kapitalistisessa yhteiskunnassa anna sille tilaisuutta vapaaseen ilmaisuun. Vapauttaessaan yksilön kommunismi puhdistaa hänen tapansakin, kohottaa rakkaustunteen sellaiseen ylevyyteen, jossa se ei koskaan aikaisemmin ole ollut.

Pro eto — tästä

Voimakkaimmin tämä käsitys esiintyy Majakovskin runoelmassa "Tästä" (Pro eto), jonka kirjoittamisen hän aloitti vuoden 1922 lopulla ja päätti seuraavan vuoden maaliskuussa. Se on kirjoitettu runoilijan oman lausunnon mukaan "yksilöllisistä syistä yhdyselämän tavoista".

Tämä runoelma alkaa lyhyellä johdannolla, jossa todistellaan väkevin runokuvin, että on olemassa eräs runon aihe, joka on yksilöllinen ja pieni, ja jota on laulettu useammin kuin kerran tai viisi, mutta johon

runoilijan on taas palattava. Se on aihe, joka sysää raajarikkoakin kylkeen ja saattaa tämän raaputtamaan paperille sanoja. Esiteltyään suuren joukon erilaisia ihmisiä, joille tämä aihe saapuu osoittamaan totuuttaan ja kauneuttaan, Majakovski sanoo, että se on nyt tullut katsahtamaan hänenkin jokapäiväiseen elämäänsä ja "hajoittanut ukkosena ihmiset ja heidän työnsä":

Tämä aihe on tullut
muut syrjään työntäin,
ja se lähelle
jäänyt on yksikseen.
Se on kurkulla nyt kuten puukonlyönti.
Moukari lyö!
Ohimoon, sydämeen.
Tämä aihe saapui, on päivä pimein,
tao otsien rivein — soi komennus.
Tämän
aiheen
on nimi:
. . . . . .

Kuudesta pisteestä venäläinen lukija arvaa helposti, etenkin jos hän ottaa huomioon loppusoinnun vaatimukset, että aiheen nimi on ljubovj, jossa venäjäksi kirjoitettaessa on kuusi kirjainta. Suomalainen lukija voi helposti lisätä vielä pisteen ja täydentää säkeistöä sanalla *rakkaus*. Siihen päättyy Majakovskin runoelman johdanto.

Varsinaisessa runoelmassa kuvataan kirjoittajan yksilöllistä rakkauskonfliktia ja sen aiheuttamaa kipua. Runoelman loppupuolella esitetään anomuskirjelmä onnellisessa tulevaisuudessa kolmannellakymmenennellä vuosisadalla elävälle kemistille, joka herättää ihmisiä kuolleista. Runoilija kertoo kemistille

nykyajasta, joka ei antanut hänelle tilaisuutta rakastaa kylliksi omaansa. Kenties hän — rakastettu nainen — saapuu jolloinkin sinne eläintarhan puistikkoon kävelylle, sillä hän rakasti eläimiä. Hän hymyilee aivankuin tuossa valokuvassa pöydällä. Hän on kaunis, ja siksi hänet varmastikin herätetään kuolleista. Teidän kolmaskymmenes vuosisatanne karkoittaa sydäntä viiltelevien pikkuasiain röykkiöt. Ja runoilija, joka ei ehtinyt rakastaa elämässään kylliksi, anoo kemistiltä, että tämä herättäisi hänet kuolleista, herättäisi elämään aikana, jolloin:

Ei rakkaus olla palvelija
avion,
himon,
leivän sais.
Kiroten vuoteen,
makuusijan,
se kaikkeudessa vaeltais.
Ja päivä
kristusrukouksin
ei vanhuusmurheen valtaan jäis.
— Toveri! —
kuullen
huudahduksen
maa ympäri käännähtäis.
Ei koti
uhreja tois lisää.
Suvussa
silloin
olla
vois
vähintään
maailmana isä,
vähintään maana äiti ois.

Näissä loppusäkeissä on runoelman filosofinen sisältö. Ne elämäntavat, jotka vanha yhteiskunta riistosuhteineen on muovannut pitkien aikojen kuluessa, eivät kelpaa ihanteeksi. Ihmisen yksilölliset tunteet kärsivät yhteiskunnallisten epäkohtien runsaudesta. Taistelussa paremman maailman puolesta ihminen muovaa kuitenkin elämäntapansa uudelleen. Rakkaus vapautetaan kahleista, joihin taloudellisesti epätasavertainen avioliitto, julkinen ja salainen prostitutio, ovat sen kytkeneet. Isä on silloin oleva perheessä vähintään maailmana, ja äiti vähintään maana! Näin kauniita, näin syvällisesti ajateltuja ja näin puhtaan tunteen läpitunkemia säkeitä ei maailmankirjallisuuden rakkausrunous ole kai tuntenut ennen Majakovskia.

Lunatsharskin arvio „Pro eto"-runoelmasta

Lunatsharski, etevä kirjallisuuskriitikko, joka oli aikaisemmin usein moittinut Majakovskia tämän futuristisista konstailuista, oli läsnä siinä tilaisuudessa, jossa Majakovski esitti runoelmansa ensimmäisen kerran. Maaliskuun 23. p:nä vuonna 1923 hän lähetti Majakovskille kirjeen, josta näkyy, minkä vaikutuksen runoelma oli tehnyt häneen. Lunatsharski kirjoitti:

Rakas Vladimir Vladimirovitsh! Olen yhä vieläkin Teidän erinomaisen runoelmanne lumoissa. Olin tosin kovin harmistunut nähtyäni ilmoituksessa, jossa tiedoitettiin lausuntatilaisuudesta, mainostettavan 1800 oliko se nyt verratonta vai uskomatonta säettä. Minusta tuntuu, ettei niin suuremmoisen tuotteen lausumisen edellä tarvitse enää nousta käsilleen ja sätkytellä jalkojaan ilmassa. Nuo pienet virnistelyt, jotka olivat miellyttäviä silloin, kun Te olitte runoilijalapsukainen, sopivat huonosti Teidän varttuneille ja vakaville kasvoillenne. Jättäkää ne lopullisesti Shershenevitshille. Tämän pienen moitteen an-

nan yksinomaan sen vuoksi, että pidän Teistä yleensä ja tämän viimeisen tuotteenne tähden kolminkertaisesti. Ja nyt pieni pyyntö. Koska tahdon ehdottomasti kirjoittaa tutkielman runoelmastanne „Tästä", olette kenties niin hyvä ja annatte minulle sen kopion tai korrehtuurikappaleen ennen tuotteenne ilmestymistä. Puristan kättänne.

Majakovski on myöhemminkin lukuisissa runoissaan käsitellyt rakkausaihetta uudella tavalla. Mutta hän on samanaikaisesti suhtautunut ankaran kriitillisesti sellaiseen rakkausrunouteen, joka tekee sukupuolirakkaudesta ihmiselämän keskiön. Hän on eräässä myöhemmin kirjoittamassaan runossa ivannut ilkeästi runoilija Moltshanovia, joka oli esittänyt "Komsomolskaja Pravdassa" julkaisemassaan runossa sellaisen ajatuksen, että hänellä oli oikeus "monien vuosien kivun ja huonon sään" tähden vetäytyi lepäämään, nauramaan ja rakastamaan "tämän rauhallisen taivaankaaren alle". Ivattuaan tätä "puhdasta" lemmenrunoutta monin kääntein Majakovski päätti runonsa säkeisiin:

Kynäilijät, ette kestä te,
hermotauti vaivaa teitä.
Väistykää —
te estätte
mobilisaatioita, manöövereitä.

RUNOELMA INHIMILLISIMMÄSTÄ IHMISESTÄ

Majakovski esiintyy Izvestijassa

Ei tarvitse luulla, että Majakovskin runous olisi ilman muuta tunnustettu Neuvostoliitossa. Kustannusliikkeet ja toimitukset olivat niihin aikoihin vielä tulvillaan "puhtaan taiteen" edustajia, jotka vastustivat realistisia uudistuksia runon alalla yhtä jyrkästi kuin taiteen muillakin aloilla. Oli aivan ilmeistä, että Majakovski oli luopumassa futurismin hepenistä ja siirtymässä realismiin: aiheen yleisestä käsittelystä sen konkreettiseen käsittelyyn, hämäristä runokuvista selviin ja täsmällisiin runokuviin, vuolaasta monisanaisuudesta valikoituun harvasanaisuuteen. Majakovskin runouudistukset eivät koskeneet enää vain runon muotoa, vaan ennen kaikkea runon sisältöä. Siksi sellaiset taidekriitikot, jotka olivat hyväksyneet hänen tuotantonsa futurismin kaudella, suhtautuivat nyt vihamielisesti Majakovskin sosialistiseen realismiin. "Taiteentuntijat" väittivät, että Majakovski, joka oli kerran kirjoittanut erinomaisen runoelman ("Pilvi housuissa"), oli menettänyt runoilijalahjansa.

Suuret moskovalaiset lehdet eivät olleet vielä julkaisseet Majakovskin runoja. "Izvestijan" päätoimittaja oli vannonut, että hän ei päästä lehteensä Majakovskia. Mutta maaliskuun 5. p:nä vuonna 1922 päätoimittajalle sattui vahinko. Hänen ollessaan matkoilla eräs sijaistoimittaja julkaisi lehdessä Majakovskin runon "Prozasedavshijesa", jossa ivattiin "liiaksi

istuneita" toimistobyrokraatteja. Runo herätti yleistä huomiota. Lenin antoi siitä seuraavana päivänä Venäjän metallimiesten edustajakokouksen kommunistisessa fraktiossa pitämässään puheessa seuraavan lausunnon:

Luin eilen sattumalta „Izvestijasta" Majakovskin runon poliittisesta aiheesta. En kuulu hänen runoilijanlahjakkuutensa kumartajiin, vaikkakin täysin tunnustan epäpätevyyteni sillä alalla. Mutta pitkään aikaan en ole saanut sellaista tyydytystä poliittiselta ja hallinnolliselta kannalta katsoen. Runossaan hän ivaa ilkeästi istuntoja ja pilkkaa kommunisteja siitä, että he pitävät istuntoja istunnoista päästyäänkin. En tiedä, miten lie asia runouteen nähden, mutta politiikkaan nähden takaan, että se on aivan oikein. Me todellakin olemme samassa asemassa (ja on sanottava, että tämä asema on hyvin nolo) kuin ihmiset, jotka pitävät aina istuntoja, muodostavat komissioita, laativat suunnitelmia — loppumattomiin ...... Niiden dekreettien, joita meillä on enemmän kuin riittävästi ja joita me leivomme sillä kiireellä, jota Majakovski on kuvannut, käytännöllistä täytäntöönpanoa ei tarkisteta ...... (Leninin kootut teokset XXVII osa, sivu 177 ja 178).

Vaikka tämä lausunto todistaakin klassillista runoutta ihailleen Leninin suhtautuneen pidättyvästi Majakovskin runouteen, on lausunnon yleissävy siinä määrin myönteinen, että se avasi Majakovskille tien pääkaupungin suurlehtiin. Ne alkoivat julkaista Majakovskin poliittisia runoja, ja kun muiden kaupunkien sanomalehdet seurasivat esimerkkiä, tuli Majakovskin nimi nopeasti tunnetuksi laajan Venäjänmaan kaikilla kulmilla.

„Me emme usko!"

Kehittäessään Rostan ikkunan aikaista iskelmärunouttaan Majakovski joutui pian käsittelemään aihetta, jota ainoakaan neuvostorunoilija ei liene sivuuttanut. Kaikki neuvostorunoilijat ovat kirjoittaneet runoja aikansa suurimmasta vallankumouksellisesta nerosta, Vladimir Iljitsh Leninistä.

Ensimmäisen Leninille omistetun runon Majakovski kirjoitti vuonna 1920, jolloin Lenin täytti 50 vuotta. Tämä runo, jonka nimenä oli "Vladimir Iljitsh", julkaistiin kuitenkin vasta vuonna 1922. Vuoden 1923 maaliskuussa Lenin sairastui vakavasti. Siitä alkaen neuvostohallitus julkaisi päivittäin virallisia tiedonantoja Leninin terveydentilasta. Silloin Majakovski kirjoitti toisen runonsa Leninistä. Runon nimenä on "Emme usko". Tämän runon säkeissä on jo se sama jylisevä suuruus, joka kehittyi täyteen voimaansa hänen Lenin-runoelmassaan. Runokuvat ovat yhtä valtavat kuin Majakovskin nuoruudenaikaisissakin runoissa, mutta kuvien selvyys on kehitetty äärimmäiseen tarkkuuteen asti. Runoilija ei usko, että Lenin voisi kuolla:

Todetaanko kuume
moinen
mittaamalla?
Valtimo
tuo
sekunneinko tykyttää?
Vallankumouksen rinnan alla
ikuisesti
Lenin-sydän jyskyttää.
Ei!
ei!
e-e-ei —
emme usko,
että tieto totta ois.
Kevätsilmäin
tunkeileva varjo, pois!

Leninin kuoleman vaikutus Majakovskiin

Leninin kuolema oli tapaus, joka järkytti neuvostokansaa syvällisemmin kuin minkään suurmiehen kuolema lienee milloinkaan järkyttänyt kansan syviä rivejä. Se järkytti muidenkin maiden kansoja, erityisesti vallankumouksellista työväenluokkaa maapallon kaikilla kulmilla. Leninissä henkilöityi kaikki se, mistä kansainvälinen työväenluokka toivoi pelastusta ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Muistan, miten vakavasti erään suomalaisen kyläkunnan politisoivat ukot kokoontuivat silloin isävanhukseni mökkiin pohtimaan tämän surusanoman merkitystä. Keskeisimpänä surun aiheena näillä suomalaisilla kylänmiehillä oli kysymys, jonka Neuvostoliiton suurin runoilija esitti myöhemmin kirjoittamassaan Lenin-runoelmassa:

Leninittä
tasavallalle
vaikea aika on koittava!
Tilalle on saatava mies —
kuinka
ja ken?

Leninin kuolema oli ankara isku Venäjän työläisille ja talonpojille, joille Lenin oli muuttunut vallankumouksen symbooliksi. Maan eri puolilta saapui yhtä mittaa junia, jotka toivat Moskovaan Leninin hautajaisiin aikovia ihmisiä. Hirvittävä pakkanen ei ehkäissyt neuvostokansaa osoittamasta viimeistä kunniaa suurelle vainajalle.

Vuonna seitsemäntoista
sattui:
sallinut leivän tähden et

tyttären lähteä jonoon —
huomenna syödä saan!
Mut lapsineen,
sairaineen
kaikki on lähteneet
tähän jonoon kylmään
ja kauheaan.

Majakovski osallistui surukulkueeseen, joka teki häneen tavattoman voimakkaan vaikutuksen. Hänen henkilökohtainen surunsa yhtyi työläisten ja talonpoikien suruun, ja runoilijana hän tunsi olevansa velvollinen tekemään jotakin enemmän kuin kirjoittamaan tavanmukaisen runon suurmiehen kuoleman johdosta. Kaikki venäläiset runoilijat julkaisivat silloin runojaan Leninistä julistaen hänen suuruuttaan, mutta parhainkaan runoilija ei olisi voinut lyhyessä runossaan osoittaa Leninin suuruutta, näyttää hänen tekojensa kantavuutta oikeassa laajuudessaan. Valeri Brjusov kirjoitti pari Lenin-runoa, joissa hän suhtautuu tähän maailmanhistorian selväpäisimpään ateistiin kuin puolijumalalliseen ilmestykseen. Sergei Jesenin yritti kuvata Leniniä runoelmassa, jossa onkin muutamia erinomaisia säkeitä, mutta Leninistä se ei anna oikeaa kuvaa. Eikä yleensä voida ajatella, että Leninistä voisi antaa oikean kuvan runoilija, jonka on pakko huudahtaa Jeseninin tavoin:

Niin vaatimaton, arkitoimin
on edessäni sfinksi tää.
En tajua, hän millä voimin
maapalloa voi järkyttää

Leninin puolueen entinen maanalainen työntekijä Majakovski ymmärsi myös, ettei Leninin suuruus ole selvitettävissä helposti. Puoliuskonnollinen suhde on

tietysti helpoin, ja siksi se heijastuikin voimakkaasti useimmista Leninille omistetuista runoista. On epäilemätöntä, että tämäkin seikka kiihoitti Majakovskia ottamaan tämän aiheen käsiteltäväksi suuressa runoelmassa. Jo vuoden 1924 keväällä hän aloitti tämän runoelmansa kirjoittamisen, ja saman vuoden lokakuussa runoelma oli valmis. Työläiset ottivat sen vastaan hurmioituneina. Kirjallisuusarvostelu tunnusti sen, mutta ainoakaan arvostelija ei ymmärtänyt runoelman suurta merkitystä. Vasta myöhemmin arvostelijat kiinnittivät siihen huomionsa aikakauden etevimpänä runollisena tuotteena, suurena runoelmana, joka antaa suuntaa koko neuvostoaikakauden runoudelle ja jonka rinnalle ei vieläkään voida asettaa ainoatakaan runoelmaa muualta kuin Majakovskin omasta myöhäistuotannosta.

Ken hän on? Mistä?

Runoelman nimenä on "Vladimir Iljitsh Lenin". Sen alkusivuilla Majakovski selittää pelkäävänsä, että kulkueet ja mausoleumit pääsevät peittämään Leninin ihmispään. Leninistä on kirjoitettava ilman valhesilausta:

Sydän äänestää —
käyn kirjoittamaan nähden
siinä velvoituksen.

Sen jälkeen runoelmassa seuraa kuvaus Leninin hautajaisista. Ihmistungos oli hirvittävä. Kaikkialla roihusi nuotioita palelevien lämmittelyä varten. Tämä kansantulva johtaa runoilijan ajatukseen, että jos hän sattuisi nyt jäämään raitiovaunun alle, niin kukaan ei huomaisikaan hänen pientä kuolemaansa valittaessaan tätä ääretöntä kuolemaa. Majakovski ei etsi

Leninin suuruutta siitä, että hän olisi ollut kansanjoukkojen yläpuolella esiintynyt "jumalainen" johtaja. Hänhän oli aivan tavallinen ihminen, samanlainen kuin "minä ja te", eikä kuitenkaan sellainen, vaan paljon suurempi, sillä kun hän oli kuollut, näytti koko Venäjä tulleen jälleen paimentolaiskansaksi marssiessaan hänen arkkunsa jäljestä. Siksi Majakovski kysyy runoelmansa alkuosassa:

Mitä teki hän?
Ken hän on?
Mistä?
Tämä
inhimillisin ihminen?

Leniniä odotettiin jo 200 vuotta sitten

Vastatessaan tähän kysymykseen Majakovski vyöryttää valtavina runokuvina esiin koko kapitalismin historian, koska kapitalismi loi työväenluokan, joka kohotti Leninin johtajakseen. Uljanovin elämäntaival oli lyhyt, mutta Leninin pitkä, sillä ensimmäiset viestit tästä kapitalismin kukistajasta saapuivat jo kapitalismin syntyessä. Leninistä kuultiin jo silloin, kun kapitalismi aloitti ryöstöretkensä, silloin, kun syntyi työväenluokka.

Se jo
uhkaili
savupiipuin taivaaseen tähystäin:
— Teitte
kulta-aarteille
tien ruumiistamme.
Synnytämme
kerran
teille lähettäin

ihmisen
taistelijan,
rankaisijan,
kostajamme!

Runoilija kuvaa työläisten kurjuutta ja osoittaa, miten työväenluokassa syntyy taistelutahto, vaatimus suuresta tilinteosta. Järkyttävä on kuvaus neekeristä, joka ulvoo valkoisten kapitalistien plantaashikultalassa valittaen orjuuttaan ja kutsuen "aurinkokasvoista puolustajaansa" vaikkapa lastenlastensa avuksi. Hiostuttamiskoneet saavat vallan niin kuumassa Patagoniassa kuin Venäjän kinoksissakin. Ivanovo-Voznesenskin kivijärkäleet ovat järkyttyneitä, kun iskusäveleissä kutsutaan uutta Stenka Razinia. Kapitalismin historia vyöryy lukijan silmien editse siitä alkaen, kun se eli vielä nuoruutensa keväässä ja hyräili Marseljeesia. Kapitalismi vei kreivien maat niellen ne kruunuineen ja kotkineen, mutta sitten se paisui liiaksi ja ryhtyi rehentelemään rakennuttaen palatseja, joissa oli itsensä aurinkokuninkaan, Ludwig neljännentoista tyyli:

Ympärillä
kasvoineen
muhkeoine,
kelvollisin
myös pakaroina,
poliisit
vartijoina.

Kapitalismi oli laulu- ja väritajuton eikä ymmärtänyt taiteesta enempää kuin lehmä niityn kukkasesta. Vain nylkien, ahmien ja nukkuen kapitalismi turposi ja veltostui. Se lankesi historian tielle aivan kuin sänkyyn eikä hievahtanutkaan siitä.

Ei polkua,
joka sen ohitse vie,
on ainoa keino —
se musertaa!

Leninin vanhempi veli

Välillä Majakovski selvittää välejään kriitikkojen kanssa, koska nämä olisivat tahtoneet hänen laulavan satakielistä. Mutta runoilija pilkkaa kriitikoita ja lupaa koko runoilijavoimansa työväenluokalle. Hän siirtyy kuvaamaan työväenluokan taistelua ja esittelee lukijalle Leninin vanhemman veljen — Karl Marxin, joka ei suinkaan ole ollut sellainen "kipsissä kylmenevä vanhus" kuin valokuvista voisi päätellä. Hän oli jokaisessa tehtaassa tarttuen lisäarvonryöstäjiä ranteeseen. Hän vei työläiset luokkasotaan, lyömään sonniksi kasvanutta kultaista vasikkaa. Marx näytti historian lait ja siirsi proletaarit sen peräsimeen. Hän ennusti Leninin tuloa.

Mietteen myllynkivin
viime jyvää jauhaissaan,
kelmein katsein
päättäin kirjaa — tiedän kyllä —
Kremlin
näyn
Marx
näki katseellaan
ja Kommuunin
lipun
punaisen Moskovan yllä.

Pariisin kommuunin sankarit, Thiersin silpomat kommunaardit, valittavat yhä vieläkin ja ulvovat Pariisin hautamuurin luota kehoittaen työväenluokkaa yhdistymään puolueeksi.

Vladimir Majakovskī v. 1924

Siten jatkui työväenluokan taistelu Venäjälläkin. Maa näytti liikkuvan ruplapyörin luokka-, usko-, sääty- ja murreseoksena. Pääomasiili kasvoi ja käytti pistimiä. Kommunismin aave kummitteli Euroopassa tullen toisinaan lähemmäksi ja loitoten jälleen.

Silloin Simbirskissä,
syrjäsopukassa
syntyi
tavallinen poikalapsi —
Lenin.

Leninin puolueen syntymähistoria

Toinen luku alkaa runoilijan kuvatessa sitä rakkautta, jota Venäjän työläiset ja talonpojat tunsivat Leniniä kohtaan. Lukutaidottomat kuulivat kerran Leniniä ja tiesivät sen jälkeen kaiken. Siperian talonpojat valloittivat maansa kivääreillä. He eivät olleet koskaan kuulleetkaan Leninistä, mutta olivat silti leniniläisiä. Ainoalta pilvien kattamalta kalliomöhkäleeltä loistivat yksinäisen vuoristolaisen repaleet, joissa oli Lenin-merkki. Merkki, jonka neitoset kiinnittivät rintaansa keimaillen, ei ollut neula, vaan sydän, joka poltti rintaa sykkiessään rakkautta Leniniin.

Sitä
selittää ei voi
slaavilaiskirkollisin
ihmetoimin,
ei jumala hänelle luvannut:
— Sinut olen valinnut!
Ihmisaskelin
ja työläiskätten voimin,
omin päin
hän tämän tien
on kulkenut.

Venäjän vallankumousliike kuvastuu Majakovskin runoelmassa alkukehityksestään asti. Se syntyy tsaarivallan tuhatraippojen, maaorjain Venäjän mustelmien, vankiloiden, pakkotyön ja kapitalistisen riiston keskeltä:

Rikkaammat, kauniimmat,
viisaammat ovat
monet maat,
minä tiedän sen.
Mut maata,
jolla ois tuskat näin kovat,
minä milloinkaan
nähnyt
en.

Leninin veli Aleksandr hirtettiin tsaarin murhan valmistelusta, ja Lenin teki sotamiesvalan luvaten jatkaa veljensä työtä, mutta toisella tavalla. Hän opetti työläisiä puolustamaan työolojaan, taistelemaan pikkuparannusten puolesta unohtamatta koskaan, että määränpäänä on sosialismi. Kapitalismi on vihollinen, eikä aseena ole luuta, vaan kivääri. Lenin toistaa opetustaan tuhansia kertoja huonosti kuuleville, yhdistää ensin neljä, sitten neljäsataa työläistä, kunnes luku alkaa kasvaa kasvamistaan kansanliikkeeksi. Samea luokkavuo lyö Leniniä vasten ja palaa takaisin seljenneenä. Leninismi valtaa joukot ja sen sankarien veri vuotaa likaan ja tomuun Volodimirkan tiellä, jota pitkin karkoitettuja vietiin Siperiaan. Lenin itse oppi karkoituksella tunnetun venäläisen surulaulun, jota laulettiin aina, kun joku oli kannettu pois vainajana kopista:

Et kauan, mut rehellisesti
elit hyödyksi syntymämaan.
Mikä lienee ollut
karkoitussoppi,
jossa Lenin tämän
surulaulun oppi?

Tässä ympäristössä syntyy bolshevikkien puolue, jolle Majakovski kirjoittaa useita sivuja käsittävän ylistyslaulun. Puolue on sana, joka on kulunut yleisestä käytöstä, mutta se on saatettava jälleen loistamaan, sillä se on sanoista ylevin. Yksilö ja ryhmä eivät ole mitään sen rinnalla. Puolue on miljoonasorminen käsi, joka on puristunut murskaavaksi nyrkiksi. Se siirtää miljoonat hartiat tukemaan toisiaan. Puolue on työväenluokan selkäranka: luokka-aivot, luokkavoima, luokkamaine. Lenin ja puolue ovat kaksoisveljeksiä, joten on vaikea tietää, kumpaa historiaäiti arvostaa eniten, Leniniä vai hänen puoluettaan.

Me sanomme Lenin,
tarkoitamme
puoluetta.
Me sanomme
puolue,
tarkoitamme —
Lenin.

Lenin vallankumouksen johdossa

Venäjän historian suurimmat luokkataistelut olivat Leninin johtamia. Majakovski kuvaa, miten Lenin on työläisten mukana vuonna 1905, rakentaa barrikaadeja ja ohjaa kapinan kulkua. Toinen Venäjän marxilaisen työväenliikkeen perustaja Plehanov teki vuo-

den 1905 vallankumouksesta johtopäätöksen, että aseellinen taistelu tuottaa vain vahinkoa. Mutta Lenin sanoi, että aseisiin on turvauduttava tarmokkaammin ja päättävämmin kuin tällä kerralla.

Uusien kapinain päivän näen.
Nousee taas
työväenluokka peloton.
Tunnuslauseena
työläisväen
puolustus ei,
vaan hyökkäys on.

Ja Lenin kokosi jälleen hajalle lyödyn puolueen rivejä. Uudet kapinat olivat jo alkamassa, kun puhkesi ensimmäinen maailmansota. Majakovski kertoo suurenmoisin runokuvin tästä lihanhakkuupajasta, jonka vertaista ei oltu nähty aikaisemmin. Imperialistit tahtoivat tuhota toisensa syösten kansat tykinruuaksi. Vain Lenin nousi taisteluun tätä kansojen teurastusta vastaan ja kehoitti maanpakopaikastaan työläisiä kohottamaan kansalaissodan lipun. Venäjä seurasi kehoitusta ja nousi vallankumoukseen. Mutta vallankumouksen viholliset koettivat pysähdyttää kehityksen. Kenraalit komeilivat jo Nevskillä paraatisilossa, ja porvari alkoi näyttää työläisille kynsiä untuvakäpälän alta. Kaikki muut paitsi bolshevikit alkoivat jälleen vaatia työläisiä rintamalle. Silloin äkkiä nähtiin panssarivaunun ajaa jyristävän Suomen asemalta Viipurin puolelle. Panssarivaunussa oli Lenin, joka oli palannut ulkomailta johtamaan vallankumousta. Lenin piti puheen, jossa hän esitti riemuitseville kansanjoukoille tunnuksen vallankumouksen kehittämisestä sosialistiseksi.

Majakovski kuvaa miltei historiallisen tarkasti Leninin toimintaa tämän jälkeen. Vielä kerran Leninin

oli mentävä maan alle, koska Kerenski oli antanut santarmeille käskyn tähdätä Leniniin. Lenin itse oli piilossa, mutta työn saavutuksista näkyi Leninin ajatus ja hänen kätensä viittaus. Joukot siirtyivät bolshevismin puolelle ja Lenin määräsi sosialistisen vallankumouksen alkamispäivän. Hän aloitti vallankumouksen nähden jo ennakolta, että sen jäljestä tulevat Venäjää vastaan tähdätyt rosvoussodat ja interventiot, joiden kauhut ovat kuin valkeita luomia muinaishistorian vanhan tädin ruumiissa. Vasta tätä taustaa vasten näkyy Leninin suuruus:

Sieltä
näihin päiviin
katseesi luoden
näet
ensi kerran
Leninin pään.
Tuo
seljänne
kymmenen tuhannen vuoden
orjuudesta
kommuunin vuossadat
värittää välkkeellään.
Vierivät
vuodet
nykyvaivoin ja estein,
kesään kommuunin
pääsemme lämpöiseen,
ja onni
makeain marjainsa
nestein
kypsyy
lokakuisin
punakukkasineen.

Majakovski vie lukijansa Smoljnyihin, jossa Lenin johti vallankumousta. Sieltä lähtivät leniniläiset päiväkäskyt ja kehoitukset, jotka järisyttivät koko maailmaa. Lenin antoi yhdessä yössä arvion maailmantilanteesta ja aamulla ällistyneet porvarit lukivat julistuksia:

Neuvostovalta!
Maa kyntäjille!
Rauha kansoille!
Leipää nälkiintyneille!

Neuvostovallan voitto

Porvaristo ja tilanherrat vastustivat Leninin dekreettejä, mutta työläiset ja talonpojat ottivat ne riemulla vastaan. Sosialistinen vallankumous voitti, mutta tavattomat vaikeudet olivat nuorta neuvostotasavaltaa vastassa. Kaiken muun lisäksi rintama oli hajoamassa. Es-errät ja vasemmistokommunistit vastustivat Brestin rauhan solmiamista, koska se oli imperialistinen pakkorauha. He halusivat jatkaa sotaa, joka olisi johtanut neuvostotasavallan turmioon. Lenin kukisti nämä rauhanvastustajat ja solmi Brestin rauhan saadakseen hengähdysaikaa ja luodakseen Puna-Armeijan.

Lenin-runoelmassa kuvataan kaikki vaikeudet, jotka Leninillä oli vastassaan. Valtavana kuvasarjana kiitävät silmiemme editse kansalaissodat ja interventioretket, sotakommunismin ja NEP:in vuodet. Lenin lujitti työläisten ja talonpoikain liittoa. Siten neuvostojen tasavalta voitti. Äsken vielä leppymättömät imperialistit suostuivat luopumaan interventiopyrkimyksistään ja solmimaan rauhan.

Imperialismin pylväät
rivistöineen vankoin kuin aina,
porvarit
maailman viiden mannermaan,
nostain
silinterihattuja, kruunuja
kohteliaina
Iljitshin Neuvostojen
tasavaltaa saapuvat kumartamaan.
Mikään
ponnistus meitä
pelota ei,
huimaa
työn veturin
on nopeus,
mut silloin saapui
satapuutainen viesti —
Iljitshin vei
halvaus.

Kansansuru Leninin kuoleman johdosta

Runoelman kolmannen luvun alussa Majakovski vie lukijan Neuvostojen edustajakokouksen viisikerroksiseen rakennukseen, jossa Kalinin ilmoitti edustajille Leninin kuolemasta. Se oli surusanoma, joka pani bolshevikitkin itkemään. Suuri teatteri ui kaduilla kuin ruumisalttari. Työmiehet itkivät aivankuin kyynellasi olisi kaatunut työkalujen yli. Talonpoika kääntyi pois eukoista, jotteivät nämä olisi nähneet hänen kyyneleitään, mutta eukot näkivät, että lika oli hankautunut pois pusertuneesta nyrkistä ja arvasivat kaiken. Lapset olivat vakavina kuin vanhukset, ja vanhukset itkivät kuin lapset. Tuuli ulvoi unettomana,

ja tuntui mahdottomalta uskoa, että vallankumouksen poika ja isä nukkui Moskovassa kylmässä huoneessa, arkussaan. Katukivetkin voihkivat tuskasta, sillä ne tunsivat Leninin hyökkäävän lokakuun kuminasta. Yksinpä kommunaarditkin kuiskasivat Punaisen torin alta, että he olisivat valmiit nousemaan sata kertaa taisteluun ja käymään jälleen hautoihinsa, kunhan vain Lenin olisi saanut elää.

Jos nyt sanat aikaan
ihmeitä saisivat,
jos kuolla me voisimme —
hän eloon jäisi,
padot katujen
kerralla aukeaisivat,
väki lauluin
surmaansa
syöksähtäisi.

Siten jatkuu runoelman ensimmäisessä luvussa aloitettu kansansurun kuvaus sivu sivulta mitä loistavimmin runokuvin. Runoelman alussa Majakovski oli luvannut "puhdistautua Leninissä" ja samoin kuin hän sen loppupuolella palaa kansansurun kuvaukseen, samoin hän palaa tähän itseripitykseen. Horjuen kuin olisi kulkenut puhelinlankaa myöten runoilija kuvittelee, että hänelle on jäänyt vain minuutti viettääkseen yhdessä ainoan ja täydellisen totuuden kanssa.

Olen onnellinen,
kun olen tämän voiman
osanen pieni,
myös silmien
kyynel on yhteinen.

Väkevämpää
ja puhtaampaa
tunnetta ei liene
kuin luokkamme
nimessä
ehtoollinen!

Kansa hiipi mausoleumin luo ja hautaustoimitus jatkui verkkaisesti. Pidettiin puheita. Mutta hetki oli lyhyt eikä riittänyt kaikkeen tähän! Tykistön yhteislaukaus kuului vain heikosti, aivankuin pikkurahat olisivat kilahtaneet kerjäläisen taskussa. Hengityssalpautui.

Nousee
lippujen
valoulapasta
maapallo synkkä
ja liikkumaton.
On arkku liikkumaton
ja sokea yllä sen.
Me,
ihmisten edustajat,
arkun vierellä tässä
kera kapinain,
teon, runoelmien myrskyjen
monistaaksemme sen, mitä olimme tänään näkemässä.

Leninin kuolema muuttuu taistelukutsuksi

Runoelma päättyy valtavaan taistelukutsuun. Kansa marssi pois Punaiselta torilta. Työläiset vaativat puoluejärjestönsä sihteeriltä jäsenkirjoja. Lenin sai ensimmäisen puolueseppeleensä satojen tuhansien työläisten liittyessä kommunistisen puolueen jäseniksi. Fasistit luvattiin murskata pistimillä.

Leninin kuolemastakin oli tullut mitä suurin kommunistiorganisaattori. Punainen tori hulmusi lippuna ja Leninin kehoitus kajahti kaikkien maiden työläisille:

Proletaarien armeija,
ole horjumaton!
Nyt eläköön vallankumous,
joka riemuin on kiiruhtamassa!
Sota
ainoa
suuri se niistä on,
joita
on tunnettu historiassa.

Lenin-runoelman merkitys

Sellainen on inhimillisimmästä ihmisestä kirjoitetun runoelman pääsisältö. Runoelma poikkeaa sekä sisällöltään että muodoltaan siihen asti runoelmaksi tunnustetusta kirjallisuuslajista. Henkilökohtainen lyriikka yhtyy siinä eepokseen. Runoilija kertoo yksityistä suruaan, joka on pieni osanen valtavasta kansansurusta. Kerronnan pääkohteena on Lenin ja hänen elämäntyönsä, mutta itse kertominen tapahtuu paikoitellen täysin lyyrillisin keinoin: runoilija kertoo omia ajatuksiaan ja tunnelmiaan, omaa suhdettaan Leniniin ja maailmantapahtumiin, joista Leninin elämäntyö muodostaa yhden osan. Runoelmasta muodostuu siten aikakauden kuvaus, jossa kansanjoukot, erikoisesti työväenluokka ja talonpojat, ovat suurimpana sankarina. Historialliset tapahtumat on kerrottu tuoreiden runokuvien värittäminä.

Runoelmassa on vähän sellaisia säkeitä, joista ei muodostuisi runokuva, mutta siitä huolimatta yksityiset lauseet ja ilmaisumuodot ovat usein aivankuin Leninin puheista ja kirjoituksista lainattuja. Kieliasteikko on laaja vaihdellen tunnepitoisten hellyyden ilmausten ja karkeiden poliittisten voimasanojen välillä. Siten runoelman kielikin on pantu palvelemaan päätehtävää, osoittamaan, että Lenin ei ollut yliluonnollinen, jumalallinen ilmestys, vaan inhimillisin kaikista niistä, joita maa on kantanut. Lenin muuttui tässä runoelmassa siksi uudeksi ihmiseksi, josta Majakovski oli epämääräisemmässä muodossa puhunut jo aikaisemmin. Tässä runoelmassa Majakovskin sosialistinen realismi on saavuttanut huipun, jolle hänen omistakin runoelmistaan ovat nousseet vain "Hyvin!" ja viimeinen, keskenjäänyt runoelma "Täysin äänin".

PRONSSIIN VALETTU LOKAKUUN VALLANKUMOUS

„Lokakuu"-näytelmä ja „Hyvin!"-runoelma

Neuvostoliitossa vietetään joka vuosi lokakuun sosialistisen vallankumouksen merkkipäivää suurin juhlallisuuksin. Muiden juhlamenojen lisäksi sanomalehdet julkaisevat jokaisen vuosipäivän kunniaksi juhlarunoja. Niiden käyttöarvo rajoittuu tavallisesti kuitenkin vain yhteen kertaan, mikä lienee useimpien juhlarunojen kohtalo kaikkialla maailmassa. Vain harvoin tästä juhlarunojen kasvitarhasta on noussut kukkia, jotka kestävät ajan paineen lakastumatta.

Majakovskin suuri runoelma "Hyvin!", joka kirjoitettiin lokakuun vallankumouksen kymmenvuotispäiväksi, on kestänyt ajan paineen ja jäänyt neuvostokirjallisuuteen lähtemättömämmin kuin mikään muu runotuote. Eikä se ole jäänyt ainoastaan kirjallisuuteen. Tämän 3.000 säettä käsittävän runoelman parhaat säkeet ovat syöpyneet neuvostokansan sieluun. Tuskinpa Neuvostoliitossa lienee sellaisia ihmisiä, jotka eivät olisi suurin piirtein selvillä tämän runoelman sisällöstä. Sen arvo näyttää lisääntyvän vuosi vuodelta siitä huolimatta, että se on sitä kirjoitettaessa ollut kokonaan päivänpolitiikan läpitunkema. Tämän runoelman lukemattomat „ikuisista aiheista" kirjoitetut ikäkumppanit ovat unohtuneet ihmisten muistista, mutta "Hyvin!" on jäänyt elämään.

Talvella vuonna 1926 Majakovski ryhtyi Leningradin akateemisen teatterin hallinnon ehdotuksesta kirjoittamaan näytelmää vallankumouksen kymmenvuotisjuhlaa varten. Jo vuoden 1927 keväällä hän oli saanut valmiiksi kahdeksan lukua runoelmasta "Lokakuu". Nämä luvut olivat tekstinä juhlanäytelmään, jonka mainittu teatteri esitti. Näytelmä tunnustettiin jokseenkin yleisesti epäonnistuneeksi. Tämän epäonnistumisen syynä ei ollut ainoastaan se, että Majakovskin runoelma oli enemmän runoelma kuin näytelmä, vaan myös se seikka, että teatterin taideohjaaja Smolytsh jäljitteli niihin aikoihin ulkomailla muodissa ollutta expressionistista teatteria. Ulkonaiset tehostuskeinot tukahduttivat näytelmästä sen sisäisen vallankumoushengen, jonka Majakovski oli antanut runoelmalleen.

Näytelmän epäonnistuminen ei kuitenkaan haitannut Majakovskin luomistyötä. Näytelmän tekstinä olleet kahdeksan lukua hän oli tarkoittanut runoelmansa alkuluvuiksi. Kesällä vuonna 1927 hän jatkoi runoelmansa kirjoittamista ja sai sen valmiiksi jo ennen näytelmän ensi-iltaa. Lokakuun puolivälissä tämä runoelma ilmestyi kirjana sisältäen 19 lukua. Näytelmän nimi "Lokakuu" oli muuttunut nimeksi "Hyvin!". Lokakuun 18. p:nä Majakovski esitti tämän runoelmansa ensimmäisen kerran Moskovan puolueaktiiville. Sitä seurasi hänen kiertomatkansa muihin kaupunkeihin. Ohjelman päänumerona oli kaikkialla uusi runoelma, ja yleisö otti sen vastaan innostuksella.

Vallankumouksen ja vastavallankumouksen kaksintaistelu

Runoelman pääaiheena on lokakuun sosialistinen vallankumous ja taistelu sen voiton vahvistamiseksi. Majakovski ei kerro tästä sosialistisen aikakauden

syntymähetkestä objektiivisena historioitsijana, vaan vallankumouksellisena runoilijana, joka ymmärtää, että vallankumous oli tehty hyvin ja siksi sen seurauksetkin olivat hyviä. "Hyvin!" on eepillinen runoelma, jossa tekijä ei ainoastaan kerro vallankumoustapahtumista, vaan ylistää niitä, elää niiden keskellä lyyrikkona ja taistelijana:

Tahdon,
että kun lukee
tämän kirjan ken,
asunnosta
ahtaasta pois
jylinässä
hän rientäisi taas
konekiväärien,
rivi
pistimenä
kipunois.
Jotta toisi
ilon ilmeisiin
kirja,
onnentodistaja oiva,
valuis
väsyneisiin
lihaksiin
voima rakentava,
kapinoiva.

Toisessa luvussa alkaa varsinainen runotarina. Bolshevikit sinkosivat taistelutunnuksensa sotaa ja nälkää vastaan. Nämä tunnukset levisivät murinana ja kuiskeena Kerenskin vankilaseulojen läpi ja saivat kansan kannatuksen. Muut puolueet paiskattiin sivuun ja "rovot, voimat ja äänet" annettiin bolshevikkipuolueelle.

Joka ainoa
kyntäjä
kohta ties,
huhu kulki
talonpoikien
tarinoima:
— On
"bolshujen"
puolustama
rahvaanmies,
oi-joi
mikä voima!

Sitten astui esiin Kerenski, jonka päätä huimasi "nelikymmenprosenttinen maineen väkijuoma". Tämä kaikkien maiden sosialistiluopioiden ylistämä sankari nukkui tsaaritarsängyssä ja kuvitteli olevansa Bonaparte. Hän allekirjoitteli päiväkäskyjä ja lähetteli rangaistusretkikuntia kukistamaan talonpoikien kapinoita. Kerenski pyydysti Leniniä ja muita bolshevikkejä, mutta piti liikuttavaa huolta tsaarista, jonka työläisten ja talonpoikien neuvosto tahtoi panna vedelle ja leivälle. Yhtä riemullisen irvokkaasti Majakovski kuvaa neljännessä luvussa Miljukovia, josta hän on Pushkinin Jevgenij Oneginia parodioiden tehnyt Tatjanan imettäjän. Tatjanan osassa Majakovskilla on madame Kuskova, joka oli niihin aikoihin yleisesti tunnettu vastavallankumouksellinen juonittelijanainen, jonkinlainen venäläinen Maila Talvio. Tämä Tatjana tunnusti partasuuimettäjälleen rakastavansa Kerenskiä, joka haastoi niin kauniisti! Miljukov oli ensin hätääntynyt holhokkinsa rakastumisesta, mutta kuultuaan, keneen tämä oli rakastunut, hän päästi helpotuksen huokauksen. Kerenskihän ei ollut huonompi kuin Nikolai!

Vastavallankumouksellisten upseerien vehkeitä. Ma-

jakovski kuvaa viidennessä luvussa. Alikapteeni Popov vietti aikaansa Ligovkalla "Selekt"-nimisessä ravintolassa tarinoiden juovuspäissään adjutanttinsa kanssa. Nämä herrat kiroilivat liberaalien tavoin sosialisteja ja toivoivat, että kasakat tulevat vastavallankumouksen avuksi. Mutta samaan aikaan Ligovkan kellarikoloissa valmistauduttiin vallankumoukseen. Siellä työmies saapui "sotabyroon" istunnosta ja ryhtyi jakamaan aseita toisille. Miehen kertomuksesta käy selville, että hän i t s e (Lenin) oli saapunut johtamaan kapinaa, jonka tekeminen on tänään liian aikaista, mutta ylihuomenna myöhäistä.

Huomenna siis,
ei päästetä hyväilyllä!
Pahoin
pieksämme Kerenskin,
sen hounan!
Me
tsaaritarvuoteesta
nostamme kyllä
tämän
mokoman
Aleksandra Fjodorovnan[1])

Sen jälkeen seuraa kuvaus Talvipalatsin valtauksesta ja väliaikaisen hallituksen vangitsemisesta. Tapahtui vallankumouksen ja vastavallankumouksen kaksinkamppailu, joka päättyi edellisen voittoon. Venäjä siirtyi yhdessä yössä kapitalismista sosialismin aikakauteen. Talonpoikien liittymisestä vallankumouksen puolelle kerrotaan seitsemännessä luvussa, ja kahdeksannessa luvussa kuvataan työläisiä lauantaitalkoissa. Työväenluokka loi työrintamalla sankarirunouttaan, sillä sosialismi on vapaan kansan vapaata työtä.

[1]) Sanaleikki, joka perustuu siihen, että Kerenskin nimi oli Aleksandr Fjodorovitsh ja Venäjän viimeisen keisarinnan nimi Aleksandra Fjodorovna.

Yhdeksännestä luvusta alkaa välienselvittely niiden kanssa, jotka syyttivät kommunisteja kansallistunteen vaihtamisesta kansainvälisyyteen. Kaiken maailman valkoemingrantit koettivat yllyttää Venäjän kansaa bolshevikkeja vastaan natsionalismin tunnuksilla. — Mitä venäläisiä olette te, joilla ei ole valtion nimessäkään enää Venäjää! Kidutte päivästä päivään vain leipää syöden ja vettä särpien! Kuinka sellaista "bolshevismin paratiisia" voi rakastaa isänmaanaan? Majakovski sinkoaa näihin syytöksiin vastauksen:

Kuulkaa,
natsionalistit laiskat, —
päivämme parhaat
ovat päivämme raskaat.
Tämä laulu
soi läpikaikuin
hädän,
voittojen,
arkiaikain.

Neuvostoisänmaallisuuden ylistystä

Seuraavissa luvuissa Majakovski laskee perustan neuvostokansan isänmaalliselle runoudelle. Venäjän kansa seurasi bolshevikkeja osoittaen mitä suurinta isänmaanrakkautta, johon yhtyy kaikkien maiden työtätekevien solidaarisuuden tunne. Imperialistiset valtiot lähettivät neuvostomaata vastaan ensin vakoilijoitaan. Maailman rikkaat ajoivat armeijoitaan kukistamaan työläisten ja talonpoikien ensimmäistä sosialistista tasavaltaa. Mutta Venäjän kansa ei antanut periksi. Se taisteli koko maailmaa vastaan yksinäänkin:

Kivääreiden,
tykkien jylistessä yksin jäimme
Moskovaan —
se oli saarenamme.
Kurjina
me
nälkää
näimme
Lenin kallossa,
nagaani kourassamme.

Majakovski kuvaa totuudenmukaisesti sitä tilannetta, joka silloin vallitsi neuvostojen tasavallassa. Niinpä kolmastoista luku on kokonaisuudessaan omistettu sille kurjuudelle, joka aiheutui polttoaineiden puutteesta. Ihmisiä kuoli kylmään joukoittain. Itse hän hakkasi polttopuita kynäveitsellä, sai suurella vaivalla huoneensa lämmitetyksi ja oli tukehtumaisillaan häkään. Köyry kinos katsoi akkunan läpi, joko ihmisistä on lähtenyt henki. Tämä pakkasen aiheuttaman kurjuuden realistinen kuvaus päättyy romanttisen lennokkaaseen isänmaanrakkauden tunnustukseen:

Maan,
mehu jonka
täyttää ilmaston,
hylkäät,
ja pois samoat, —
mut maata,
joka kanssasi
paleltunut on,
ikiaikoja
rakastat.

Neljännessätoista luvussa kerrotaan Volgannaan nälänhädästä. Kuvaus tapahtuu lyyrillistä taustaa vasten. Runoilija vie rakastetulleen lahjaksi kaksi pitkäpyrstöistä porkkanaa ja muutaman halonpuolikkaan, sillä tytön rusosilmät olivat täynnä nälän ajettumia. Silmät hohtivat kuin lautaset katsoen vallankumousta kohden! Runoilija järsi kotonaan hevosen lihaa ja näki, miten pikkusisar haki pakkasella hyppysellisen suolaa Presnjan kaupunginosasta, jonne on matkaa useita kilometrejä. Viereisessä huoneessa mies kehoitti eukkoaan myymään hänen takkiaan ja ostamaan sen hinnalla hirssiä. Joulukuun sairas ja myöhäinen kajo nousi lavantautina Moskovan ylle.

On pilvet
maihin
menneet
varakkaihin.
Kuin pilven
kantama
on Amerikan
rantama.
Se maisteli
mainiota
kahvia,
kaakaota.
Siankärsää
paksumpaa
naamaanne päin,
leveää
kuin tarjotin ravintolan
nyt
kurjasta
maastamme
huudan näin:

— Tätä
maata
minä
rakastan! —
Vatsasi,
leukasi
leventyi
missä,
ken muistaa sen vois,
mut maa,
joka kanssasi
nälkiintyi,
ei koskaan
unohdu
pois!

Siten jatkuu kansalaissotien ja interventioretkien aikaisten elämäntapojen kuvaus. Tehtaat kärsivät polttoaineen puutetta. Veturit painoivat nenänsä lumihankeen, koska ne eivät jaksaneet käydä ilman polttoainetta, ja mobilisoitujen joukot lähtivät kaivamaan vetureita ylös lumihangesta saadakseen liikenteen jälleen käyntiin. Paleltuneita kannettiin kotiin käsivarsista tehdyillä paareilla Sillä aikaa poroporvarit kuiskuttelivat heille iloisia uutisia, joiden mukaan Denikin oli lähestymässä Tulaa. Mutta kaupunki heräsi julistuksiin, joissa kehoitettiin proletaareja ratsuille jahtaamaan Mamontovia. Kaplan ampui Leniniä ja shakaalit syyhyttelivät jalkojaan uhkaillen nitistävänsä kaikki bolshevikit. Mutta miljoonien luokka nousi puolustamaan Leniniä. Vehkeilijäin silmät alkoivat pyöriä pelosta, kun sanomalehdet julkaisivat ammuttujen luettelot, jotka tuuli vei tunkiolle. Tsheka, työväenluokan koura, kuristi valkoista petoa, ja poroporvarit alkoivat pyydellä, että heidänkin, viattomien kananpoikien, annettaisiin elää. He eivät vaatineet mitään muuta kuin hyttysruokaa ollakseen valmiit kannattamaan neuvostovaltaa. Sitten saapui tieto Leninin toipumisesta ja huomenkellot alkoivat jälleen soida. Työläiset lisäsivät työvauhtia tehtaissa, vaikka veri kihahtelikin kynsien välistä. Venäjän kansa riensi taistelusta työhön ja työstä taisteluun ryysyisenä, viluisena ja nälkäisenä. Nälän, vilun ja yleisen kurjuuden kuvaus päättyy sosialistisen isänmaanrakkauden tunnustukseen:

Näin maita,
joissa
omenia, marjasia
puut
vaivatta
suuhun tarjosivat,
ja tuskinpa
sinne
taas toivoisit.
Mut keralla maan,
jota
puol'ttain
kuollutta
valloitettuas
hoivasit,
miss' luodin mukana nouset,
käyt kivääreín lepäämään,
miss' joukkoon
joudut sulamaan, —
kera sellaisen
maan
sinä käyt elämään,
käyt työhön,
juhlaan,
kuolemaan!

Kommunismin häikäisevä nuoruudenmaa

Runoelman kuudennessatoista luvussa on kuvaus siitä, miten Wrangel syöstiin Sevastopolista Mustaanmereen amerikkalaisten isäntiensä laivoille. Neuvostokansa siirtyi sen jälkeen rauhantöihin jättäen vain vartiomiehet kukkuloille. Seitsemännessätoista luvussa lauletaan jo ylistystä rakennustyölle. Puolet isänmaasta oli viskattava pois ja puolet pantava rakentajien pesuun. Kahdeksannessatoista luvussa Majakovski vie lukijan Punaiselle torille, Kremlin muureille, jonne vallankumouksen sankarien tuhka on haudattu. Siellä hän keskustelee vainajien kanssa luvaten näille, että työ kommunistisen yhteiskunnan rakentamiseksi jatkuu.

Nuoruudenmaa
on maamme tää,
joka
kevät
nousee sen kunto,
sen voima
on häikäisevää!

Viimeinen luku on omistettu tämän nuoruudenmaan elämän kuvaukselle. Maailma on mainio kaikkialla, ja muissakin maissa on hyvä elää, mutta sen parempi on elää neuvostojen tasavallassa. Minne vain runoilija katsoneekaan, häneltä pääsee huudahdus: "Näin on hyvin!"

Ilo ahdistaa.
Eikö se teihin
ole syttyvä!

On elämä kaunis
ja
ihmetyttävä.
Väki vanhuutta
karttava
sataan vuoteen
on varttuva.
Vuosvuodelta
tarttuva
ilo aina on.
Runon,
vasaran
maine on
maassa nuoruusvainion.

Runoelmalla "Hyvin!" oli ensi aluksi paljon katkeria vihollisia silloisten kriitikkojen keskuudessa. Sitä vastaan mobilisoitiin "taiderunouden" koko ruostunut arsenaali. Toiset leimasivat sen liian "agitatooriseksi", toiset moittivat sen "pinnallisuutta" ja kolmannet väittivät, ettei siinä ole tunnetta. Runoelman realistinen kieli leimattiin kerrassaan kelpaamattomaksi. Vain muutamat arvostelijat ymmärsivät runoelman valtavan merkityksen, joskaan sen perusteltua arviota ei ilmestynyt pitkiin aikoihin. Myönteisistä arvostelijoista oikeastaan vain Lunatsharski osasi jo silloin määritellä täydellä voimalla "Hyvin!"-runoelman merkityksen. Hän lausui sattuvasti, että Majakovskin uusi runolema on "pronssiin valettu Lokakuun vallankumous", jossa "ei ole ainoatakaan väärää säveltä".
Aika on vahvistanut tämän arvion pätevyyden. Neuvostolainen kirjallisuusarvostelu tunnustaa nykyisin "Hyvin!"-runoelman Majakovskin ja koko neuvostorunouden erääksi etevimmäksi tuotteeksi, lokakuun vallankumouksen suurimmaksi sankarirunoelmaksi.

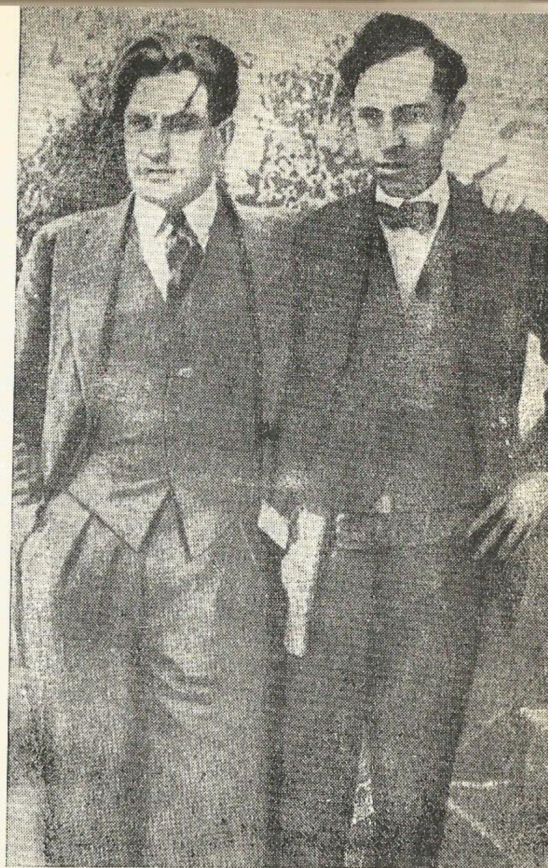
RUNON TÄYSIVALTAINEN EDUSTAJA ULKOMAILLA

Amerikan uusi löytö

Majakovski kävi ulkomailla yhdeksän kertaa seitsemässä vuodessa ja "Amerikan löytönsä" hän teki vuonna 1925. Kun Neuvostoliiton diplomaattikuntaan kuului "täysivaltainen edustaja", joka venäjän kielessä lyhennetään mukavasti alkukirjaimilla yhdeksi sanaksi "polpred", sai Majakovski tästä aiheen nimittää itseään "runon täysivaltaiseksi edustajaksi". Sattuvampaa runokuvaa tästä poliittisen runouden henkilöitymästä tuskin olisi voitu keksiä.

Majakovskin aikomuksena oli tehdä v. 1925 matka maapallon ympäri, mutta oltuaan matkalla puolisen vuotta hän palasi Pariisista kotiin. Syynä matkan keskeyttämiseen oli hänen oman kertomuksensa mukaan ensiksikin se, että Pariisissa hän joutui varkaiden uhriksi ja toiseksi ilmeinen koti-ikävä. Hän ehti tehdä matkan Moskovasta Berliiniin ja Pariisiin, sieltä Espanjaan ja Cubaan, Meksikoon, Yhdysvaltoihin ja takaisin Pariisiin, Berliiniin ja Riian kautta Moskovaan. Yhdysvalloissa hän oli täsmälleen kolme kuukautta.

Tältä matkaltaan Majakovski toi mukanaan kaksi teosta: matkareportaashin "Minun Amerikanlöytöni" ja runoelman, joka ilmestyi nimellä: "Espanja. Valtameri. Havanna. Meksikko. Amerikka". Saman vuoden lopulla Majakovski aloitti näiden teostensa kans-

Majakovski ja meksikolainen kommunisti Moreno v. 1925

sa kiertomatkansa Neuvostoliitossa. Hän esitelmöi ulkomaanmatkoistaan sekä lausui kapitalistisista maista ja varsinkin Amerikasta kirjoittamiaan runoja Moskovassa, Leningradissa, Harkovissa, Kijevissa, Rostovissa, Krasnodarissa, Bakussa, Tiflisissä, Odessassa, Sevastopolissa, Voronezhissa, Taganrogissa ja monissa muissa pienemmissä kaupungeissa.

Reportaashissaan Majakovski kertoo kokemuksistaan Meksikossa, Havannassa ja amerikkalaisissa kaupungeissa. Hän kuvaa näkemäänsä ja arvostelee sitä, kertoo, mitä hän rakastaa New-Yorkissa ja mitä vihaa siellä. Hän näkee teknillisen edistyksen ja työteliään kansan, joka on luonut tämän tekniikan, ja tätä työtätekevää, sorrettua kansaa hän rakastaa. Mutta hän huomaa myös amerikkalaisen yläluokan, joka on suistanut työtätekevät äärimmäiseen kurjuuteen. Majakovski vihaa yläluokan loistoa ja köyhälistön kurjuutta. Ylistäen amerikkalaista edistystä Majakovski arvostelee sen rinnalla rehoittavaa yhteiskunnallista takapajuisuutta. Hänen loppuarvionsa Amerikasta on ankara tuomio. Reportaashissa on ennustus, joka toteutuu nykyisin meidän silmiemme edessä:

> Voi käydä niin, että Yhdysvallat tulee porvariston toivottoman asian viimeiseksi aseelliseksi puolustajaksi. — silloin historia voi kirjoittaa hyvän Wellsin tyyppisen romaanin: Kahden maailman taistelu.

Kätkettävä ja puhdistettava Amerikka

Amerikasta kirjoittamissaan runoissa Majakovski käytti samaa taidekeinoa kuin muissakin runoissaan kypsyyskautenaan. Kuvattuaan jonkin yksityisen tapauksen hän tekee siitä periaatteellisia johtopäätöksiä. Sanankäyttö on säästeliästä, runokuvat yksinkertaisia ja selviä, lauseet sattuvia kuin sananlaskut, vastakohdat kärjistettyjä. Runon ulkonaiset tehokeinot on aina alistettu palvelemaan sisältöä, ajatusta.

Hänen Amerikan runojensa sisällön yleistys on sanottu kahdella säkeellä:

Pyrin
7.000 virstaa eteenpäin,
pääsin
7 vuotta taaksepäin.

Tähän ytimekkääseen sanontaan liittyy tavallisesti pureva iva. Niinpä tämä iva on kätketty "Brooklinin silta"-nimisen runon jokaiseen säkeeseen. Sillan kuvaus alkaa sen tekniikan ylistyksestä, sillä hyvän ylistämiseen ei kannata säästää sanoja. Teknillisesti katsoen silta on sellainen saavutus, että jos tulisi maailmanloppu ja maapallosta jäisi jäljelle vain Brooklinin silta, voisi tulevaisuuden geologi sen löydettyään saada jotenkin täsmällisen kuvan meidän aikakaudestamme. Höyryn, sähkön, radion ja lentokoneiden aikakauden kuvaus päättyy oikeastaan vieläkin suurempaan ihmeeseen kuin nämä tekniikan ihmeet:

Kun täällä
toiset
elivät
huolettomina,
niin toiset
nälkäänsä itkivät.
Ja täältä
onnettomina
Hudsoniin
työttömät
syöksyivät.

Muutamalla yleistävällä lauseella runoilija paljasti siten amerikkalaisen edistyksen takapajuisuuden, sen kapitalistisen ihmeen, että valtavaan teknilliseen rikkauteen yhtyy työtätekevien kansanjoukkojen pohjaton köyhyys.

Ihaillessaan amerikkalaista tekniikkaa Majakovski näki erään liiketalon näyteikkunalla istuvan mainostytön, joka hioi parranajokoneen teriä. Runoilija, joka tiesi, miten amerikkalainen girl pyrkii onneen haaveillen rikkaasta sulhasesta, kertoo tytön kuvitelmista ja olettaa, että tyttö luulee häntä varmastikin dollariherraksi, joka ehkä olisi sopiva auttamaan, voisi tarjota kauniille tytölle jossakin yläkerroksessa asunnon. Heltyneenä tytön unelmista runoilija kysyy:

Miten leikata
vois tytön
aatoksiin:
venäläiset me tiedämme, millä lailla
työkansa kiipeää
kaikkiin kerroksiin
unelmia,
häitä
ja perintöoikeutta vailla.

Runossa Black and White, Musta ja valkoinen, Majakovski kertoo Havannan ihanuuksista. Maa on kuin paratiisi. Siellä kasvavat palmut ja loisteliaat kukkaset rikkaiden kaupunginosassa. Kaikki on täsmällisesti määritelty: valkoihoisilla on dollareita, mustaihoisilla ei ole. Sen vuoksi neekeri Willy harjaa ihmisten jalkineita erään liiketalon edustalla. Järjestys on sellainen, että valkoihoinen syö kypsää ananasta, mustaihoinen mädäntynyttä. Valkoihoinen tekee puhdasta työtä, mustaihoinen likaista. Ajatellen näitä asioita Willy sattuu kysymään sokerikuninkaalta,

jonka kenkiä hän puhdistaa, miksi mustan neekerin täytyy tehdä sokerikin, joka on niin valkoista, niin perin valkoista. Eikö musta sikarikin sopisi paremmin mustaihoisen kuin valkoihoisen suuhun, ja jos valkoihoiset kerran pitävät mustasta kahvista, eivätkö he voisi itse tehdä valkoista sokeria? Sokerikuningas suuttui niin rohkeasta puheesta eikä vastannut kysymykseen, vaan antoi neekerille nyrkiniskun. Neekeri ei voinut muuta kuin pyyhkiä veren pois nenästään ja tarttua jälleen harjaan. Mistäpä hän olisi voinut tietää, että sellainen kysymys olisi pitänyt esittää Kominternille, Moskovaan?

Siten Majakovski näyttää runoissaan kapitalistisen Amerikan sellaisena kuin se on, teknillisen edistyksen ja yhteiskunnallisen taantumuksen maana, luokkasorron ja rotuvainon valtakuntana. Tämä järjestelmä nostattaa runoilijan vihan. Majakovski julistaa olevansa "runon täysivaltainen edustaja", joka antaa yhdessä neuvostomaansa kanssa haasteen Amerikalle. Runossa "Khristopher Columbus" hän sanoo, mitä Amerikalle olisi tehtävä:

Lörppö Columbus —
jos sanoa saisin,
Amerikan kätkisin
ja jonkin
verran
omin käsin ensin sitä
puhdistaisin,
sitten
löytäisin sen —
toisen kerran.

Samanlaisen puhdistuksen alaiseksi "runon täysivaltainen edustaja" olisi tahtonut panna muutkin kapitalistiset maat.

Hänen Pariisista kirjoittamiensa tuotteiden joukossa on runoja ranskalaisesta sodanvastustajasta Jean Jaurès'sta, runoilija Verlainesta, maalari Cèsannesta, Notre-Damesta, Versaillesista. Niiden joukossa on liikuttava runo pariisilaisesta naisesta, joka ei ole lainkaan sellainen kuin kuvitellaan, ihana ilmestys kaulakoristeineen ja briljanttisormuksineen, vaan nainen, joka puhdistaa ravintolan klosettia. Runo päättyy ajatukseen, että naisen on vaikeaa elää Pariisissa, jollei hän myy itseään, vaan tekee työtä.

Sama yhteiskunnallinen linja on kaikissa niissä runoissa, jotka Majakovski kirjoitti ulkomaanmatkoillaan. Kapitalismi on aikansa yli elänyt yhteiskunnallinen järjestelmä, jota raatelevat sisäiset ristiriidat, luokkataistelut, ja joka sen vuoksi on sortuva. Kohottamastaan tekniikasta huolimatta kapitalistinen yhteiskunta ei ole ihmisen arvoinen.

Majakovski tunsi itsensä sosialismin, kapitalismista edistyneemmän yhteiskuntajärjestelmän, runoilijaksi. Sosialismin maassa ei teknillinen edistys lisää kansanjoukkojen kurjuutta, kuten kaikissa kapitalistisissa maissa, vaan luo kansanjoukkojen hyvinvoinnin perustan. Siksi Majakovskin valtasi Pariisissa koti-ikävä.

Runoilija palasi meren yli kehnoimmassa hytissä ja kuuli, miten juopuneet herrasmiehet hänen yläpuolellaan laulelivat naisilleen silloista iskulaulua "Markita, Markita, miksi et rakasta minua?" Markitasta naisesta, käytiin kauppaa. Majakovski ikävöi toisenlaista ilmapiiriä. Kuvatessaan näitä tunnelmiaan runossa "Kotiin" hän julistaa tahtovansa liittyä runoilijana uuden yhteiskunnan rakentajien rintamaan. — Proletaarit nousevat kommunismiin alhaaltapäin, kaivoksista, sirppeineen ja taikkoineen, mutta minä syöksyn runouden taivaalta kommunismiin. — Eifeltornista kirjoittamassaan runossa hän kutsui tämän kuuluisan tornin Moskovaan, jossa se viihtyisi paremmin kuin Pariisissa.

Voimakkaimman ilmauksen sosialismin maan runoilijan uusi isänmaallisuus sai runossa "Säkeitä neuvostopassista". Hänen punainen passinsa herätti kaikissa maissa virkaherrojen närkästystä, mutta tavaroiden kantaja iski Majakovskille silmää urkkijan olkapään yli. Siksi runoilija, joka oli aina vihannut byrokratismia ja virkapapereita, huomasi tämän yhden punakantisen paperin arvon ja julisti olevansa ylpeä siitä:

Käden
pistän
leveiden housujen taa,
haen arvokuorman,
tämä vastike siit' on.
Minä
kansalainen —
lukekaa,
kadehtikaa —
olen Neuvostoliiton.

RUNO MURTAA VUOTTEN VUORISTON

Majakovskin taistelu vanhaa runoutta vastaan

Kulttuurivallankumous tapahtuu tavallisesti myöhemmin kuin poliittinen vallankumous. Siinä on selitys, miksi Majakovski ei saanut eläessään kuin muutamien kriitikkojen tunnustuksen. Hänen kaikki tuotteensa saivat osakseen enemmän arvostelua ja tuomiota kuin tunnustusta. Kaikki ne, joilla oli porvarillisen maailman perinnäinen taidekäsitys, tuomitsivat Majakovskin runouden selittäen, ettei se ole taidetta, vaan propagandaa.

Taistellessaan runon rintamalla sosialistisen maailmankatsomuksen ja sosialistisen taiteen puolesta Vladimir Majakovski joutui olemaan jatkuvasti sodassa arvovaltaisia taidekriitikkoja vastaan. Nuoruudessaan hän taisteli symbolisteja vastaan futuristien riveissä. Erottuaan futuristeista hän kehittyi jatkuvasti realistiseen suuntaan. Tämän kehityksensä aikana hän joutui käymään taistelua kaikkia vanhoja runokäsityksiä vastaan, joutui arvostelemaan aikansa kuuluisimpia runoilijoita: Brjusovia, Blokia, Jeseniniä, omia työtovereitaan ja runoilijaveljiään, proletaarisia runoilijoita. Vanhat taidekäsitykset olivat 20-luvulla vielä sangen levinneitä venäläisessä kritiikissä. Siksi Majakovskia löivät miltei kaikki ja hän löi puolestaan miltei kaikkia.

Tämä suuntataistelu sai ilmauksensa, paitsi kriitillisissä kirjoituksissa ja väittelyissä, myös Majakovskin

runoudessa. Käsittäen runouden työväenluokan aseeksi sen vallankumouksellisessa taistelussa sosialismin ja kommunismin puolesta Majakovski käytti tätä asetta myös väittelyssä arvostelijoitaan vastaan.

Miten runoja on tehtävä?

Runoutensa pääperiaatteet Majakovski esitteli v. 1926 kirjoituksessa "Miten runoja on tehtävä?" Siinä hän viitoittaa kommunismin puolesta taistelevan runouden linjaa, joka merkitsee ennen muuta sisällön uudistamista. Mutta hän korostaa samalla, että runon kirjoittaminen on vaikea tehtävä ja vaatii lahjakkuuden lisäksi pitkäaikaista tottumusta, taitoa, johon liittyy aiheen uusi käsittely, jatkuva runollinen uudistustyö.

Tässä kirjoituksessaan Majakovski torjuu jyrkästi epäpoliittisen runouden ja selittää, että "runous alkaa siitä, missä on tendenssi". Parasta runoutta on se, jonka Komintern on tilannut ja jonka päämääränä on uusin, ilmeikkäin ja kaikille ymmärrettävin sanoin ilmaistu proletariaatin voitto.

Uudella ja ilmeikkäällä runokielellä Majakovski ei kuitenkaan tarkoittanut taide taiteen vuoksi-suuntauksen keinotekoista, hienostelevaa ja utuista kieltä. Sellaista kieltä olivat viljelleet erityisesti symbolistit ja sitä viljelee tänäkin päivänä niin "uusi" kuin "vanhakin" porvarillinen runous. Majakovski selitti, että runoon on tuotava kansan jokapäiväinen keskustelukieli, miljoonien työtätekevien puhetapa, syrjäseutujen murre, kun taas "runollinen" kieli "unelmineen ja ruusuineen" on hyljättävä. Runoudessa on annettava uudelle kielelle kaikki kansalaisoikeudet: säveleen asemesta on käytettävä karjaisua, tuutilaulun asemesta

rummunpärinää. Kun Majakovskia moitittiin rämisevän karkeasta ja yleensä "runottomasta" kielestä, hän vastasi:

En
korvaa
hyväilemään
tottunut.

Selvittäessään, mitä proletariaatin runokieli vaatii, Majakovski selitti, ettei riitä, jos sanotaan Blokin tavoin:

Vallankumousaskelin käy,
ei vihamieskään uinuvan näy.

On sanottava:

Syö, pure pyytä,
ananasta syö,
viimeinen hetkesi,
porvari, lyö!

Esteetikkojen vastaväitteisiin Majakovski huomautti, että Pietarin katuyleisö omaksui nämä säkeet ilman vastaväitteitä.

Käytännössä Majakovski ei suinkaan torjunut ylevää runokieltä, enempää kuin lyyrillistäkään ilmaisutapaa. Mutta vallitsevana hänen runoissaan on keskustelukieli, joka tarvittaessa voi tosiaankin muuttua karjunnaksi, esimerkiksi silloin, kun hän kuvaa talonpoikien marssia kartanoherroja vastaan. Kieli vaihtelee hänellä jatkuvasti sisällön mukaan kansan kielen ollessa kuitenkin etualalla.

Rytmi on runon perusvoima, sen perusenergia, eikä sitä voida oppia valmiista kaavoista. Jambi, trokee,

vieläpä kanonisoitu vapaa mittakin ovat rytmiä, joka on sovellettu jotakin konkreettista tapausta varten ja kelpaa vain tässä määrätyssä tapauksessa. Majakovskin rytmin perustana on poljento, jossa ratkaiseva asema on korollisella tavulla. Korottomien tavujen luku korkotavujen välillä voi vaihdella. Selostaen Sergei Jeseninin itsemurhan johdosta kirjoittamansa runon syntyä Majakovski näyttää lukuisin esimerkein, miten rytmi syntyy runoilijan työprosessissa.

Majakovskin "omakuva", pilapiirros, jolla hän korostaa runoilijan työn raskautta. Kirjakasan vierellä olevat sanat on otettu runoelmasta "Pilvi housuissa": "Saavun kauniina, kaksikymmentäkaksivuotiaana . . ."

Yhtä suuren työn takana ovat runokuvat. Majakovski kertoo esimerkiksi, miten hän teki runonsa ensimmäistä säettä. Ensiksi syntyi kolme vaihtoehtoa:

Lähditte, Serjósha, toiseen maailmaan.
Lähditte pois ainiaaksi toiseen maailmaan.
Lähditte, Jesénin, toiseen maailmaan.

Mikään näistä vaihtoehdoista ei lopuksi kelvannut. Ensimmäisessä on nimi Serjósha, jota käytetään vain läheisistä tuttavista, eikä se siis kuvannut oikein Majakovskin ja Jeseninin henkilökohtaisia suhteita. Toisessa vaihtoehdossa sana "ainiaaksi" (venäjän kielessä "peruuttamattomasti") antaa säkeelle sellaisen vivahduksen, että joku voisi mennä "toiseen maailmaan" muutenkin kuin ainiaaksi. Sana on siis tarpeeton. Kolmannessa vaihtoehdossa liian tuttavallinen Serjósha on korvattu vainajan sukunimellä, mutta sekään ei kelpaa, koska se tekee säkeen liian vakavaksi. Lukija voisi saada sellaisen käsityksen, että Majakovski uskoo "toisen maailman" olemassaoloon. Ja nyt vasta käy selville, että tämä vika on jokaisessa kolmessa vaihtoehdossa. Tämän toteamuksen tuloksena syntyy uusi vaihtoehto:

Lähditte, niin sanoen, toiseen maailmaan.

Säe on valmis. Välilause "niin sanoen" ei merkitse vielä uskonnon pilkkaamista, mikä ei kelpaisi, kun on kysymys vakavasta suhtautumisesta vainajaan. Mutta kuitenkin tuo pieni välilause erottaa runon tekijän niistä, jotka uskovat haudantakaiseen elämään. Runokuva Jeseninin kuolemasta on siten työn tuloksena saatu tarkasti sellaiseksi, että se kelpaa marxilaista, tieteellistä maailmankatsomusta edustavan runoilijan tekemäksi. Siten Majakovski kertoo valinneensa usein säkeensä 50—60 vaihtoehdosta.

Yhtä huolellisesti on valittava loppusoinnut, jotka ovat välttämättömiä, koska runo ilman niitä hajoaisi. Loppusointu palauttaa lukijan edelliseen säkeeseen, sitoo yhteen säkeet, jotka muodostavat yhtenäisen ajatuksen. Mutta loppusointu ei saa olla tavanmukainen täydellinen loppusointu, vaan parempi on, jos se on täydellinen vain korollisen tavun kohdalta. Majakovski otti siten käytäntöön hyvin väljän loppusoinnun, jossa korottomat tavut ovat usein epäsoinnussa. Käytännössä hän joutui tietysti turvautumaan täydellisiinkin loppusointuihin. Sama koskee hänen alku- sekä välisointujaan.

Pitäen esimerkkinä Sergei Jeseninin kuoleman johdosta kirjoittamaansa runoa Majakovski antaa kirjoituksessaan lukuisia näytteitä loppusoinnun valinnasta. Ratkaisten näitä muotoprobleemoja hän pitää silmällä koko ajan ennakolta määrättyä tarkoitusta, joka muodostaa hänen runonsa sisällön. Hän tahtoi todistaa runollaan, että Jeseninin itsemurha oli mieletön ja että hänen viimeisessä runossaan esitetty pessimismi ei kelvannut maailmankatsomukseksi. Jesenin oli ennen itsemurhaansa kirjoittanut jäähyväisrunon, jonka sisältönä oli ajatus, että tässä elämässä ei ole uutta kuolla, mutta eläminen ei ole sen uudempaa. Tämä pessimistinen filosofia oli tuomittava, mutta se voitiin tuomita vain runossa, joka avasi nuorisolle optimistisen näkemyksen yhtä tehokkaalla tavalla kuin Jeseninin runossa esitettiin pessimistinen näkemys. Toteuttaakseen tarkoitusperänsä Majakovski teki tätä runoaan kauan ja kehitti sen ennakolta harkitsemaansa loppusäkeistöön, Jeseninin säkeiden muodolliseen muunnokseen, jossa kuitenkin oli jo uusi sisältö:

Riemulla
ei planeettaamme
paljon huolleta.
Tulevasta
ilo
irti
temmatkaa.
Täällä vaikeaa
ei ole kuolla. —
Vaikein ,
elämää on uudistaa.

Majakovskin kirjoitus "Miten runoja on tehtävä" hahmoittelee ne periaatteet, joita hän seurasi runoudessaan, ja antaa oivallisen näytteen hänen työtavastaan. Siinä osoitetaan Sergei Jeseninin yksityistapauksen pohjalta, miten sosialistinen runous ei saa olla kuoleman kaihon runoutta, vaan sen on ilmaistava "mitä vaikeimman kommunismiin marssimisen iloa".

Rakastan elävää Pushkinia enkä muumiota

Futuristit olivat aikoinaan julistaneet, että klassikko Pushkin oli vanhentunut ja sen vuoksi heitettävä "yli laidan". Nuoren Majakovskin yhteydet futuristeihin ja hänen jatkuva taistelunsa uuden proletaarisen runouden puolesta antoivat vastustajille aiheen väittää, että hän halveksi Pushkinia. Ilmeisesti tämä seikka saattoi Majakovskin kirjoittamaan vuonna 1924 Pushkinin 125-vuotispäivän johdosta "Juhlarunon", jossa nämä väitteet torjutaan.

Tässä runossa Majakovski lähtee kävelylle Pushkinin muistopatsaan kanssa. Kahden runoilijan välisestä keskustelusta käy selville, että runoilijoilla on

paljon vihollisia, joilla ei ole muuta tekemistä kuin laskea liikkeelle juoruja. Älkää kuunnelko heitä, Aleksander Sergejevitsh, sillä minä olen kenties ainoa, joka valitan sitä, että Te ette nykyisin ole elävien joukossa, — Majakovski lausuu Pushkinille. — Kuoleman jälkeen saamme olla miltei rinnakkain, Te P:n ja minä M:n kohdalla. Kuka voisi tulla väliin? Nadson yrittää tunkeutua, mutta me pyydämme, että hänet siirrettäisiin jonnekin viimeisten kirjainten kohdalle. Nekrasov sitä vastoin mahtuu väliin, sillä hän pelasi korttia, teki hyviä runoja, oli kunnon muzhikka ja kelpaa siis seuraan. Nykyiset eivät kelpaa: Dorogoitshenko, Gerasimov, Kirillov, Rodov — miten yksitoikkoinen maisema! Entä Jesenin, joka kuuluu muzhikkaa näyttelevien joukkoon? Naurettavaa! Lehmä kiiltosormikkaissa. Kuuntelet kerran ja huomaatkin, että hän on kuoroon kuuluva balalaikan soittaja! Runoilijan täytyy olla elämässä tekijämies. Bezymenski on kuin porkkanasta tehty korvikekahvi. Vain Asejevilla on oikea ote. Minun tyylini. Mutta hänen on ansaittava paljon, koska pienikin perhe vaatii elantonsa.

Arvioiden siten oman aikansa runoilijat alamittaisiksi Majakovski kutsui Pushkinin avukseen suorittamaan mainostöitä, varsinkin kun Pushkin on sanataituri. Tosin hänen olisi hyljättävä karahteleva jambi, koska nykyisin kynäksi kelpaavat vain pistin ja talikon piikit ja vallankumoustaistelut ovat valtavampia kuin Pultavan tappelu, josta Pushkin oli kirjoittanut kuuluisan runoelmansa. Vieläpä rakkauskin on nykyisin suurenmoisempaa kuin Oneginin rakkaus. Jos Pushkin ryhtyisi siten työskentelemään yhdessä Majakovskin "vasemmistorintaman" kanssa, olisi hänen varottava ja pelättävä Pushkinin tutkijoita, jotka heti sanoisivat: Siinäpä vasta neekeri! Ja kilpailee vielä

Derzhavinin kanssa! Rakastan Teitä, mutta elävänä enkä muumiona. Keskustelun lopussa Majakovski asettaa Pushkinin jälleen entiselle jalustalleen ja päättää runon:

Minullekin
muistomerkki
täyttäis viran vaatimusta.
Lataisin sen
dynamiitilla
— hei,
noin!
Kaikenlaista
vihaan kalman tuoksahdusta!
Elämää
sensijaan jumaloin!

Monet muutkin Majakovskin runot, puheet ja kirjoitukset todistavat, että hän ei kypsyyskaudellaan ollut suinkaan klassillisen runouden kieltäjä, kuten on uskoteltu. Päinvastoin, hän omaksui klassikkojen edistykselliset perinteet, mutta omaksui ne kriitillisesti, ja juuri se auttoi häntä ottamaan askeleen vanhasta runoudesta uuteen.

Runoilijoiden paikka työrivissä

Vuonna 1926 Majakovski kirjoitti useita runoja, joissa hän hahmottelee proletaarisen ja sosialistisen runouden suuntaa. Sellainen runo on "Keskustelu tilintarkastajan kanssa", jossa muodollisesti katsoen runoilija väittelee häneltä liian korkeaa veroa perivän tilintarkastajan kanssa, mutta todellisuudessa suurin osa runosta tähtäytyy Majakovskin tuotannon arvostelijoita vastaan.

Työmiehille ja köyhille talonpojille annettiin huomattavia veronalennuksia ja Majakovski tiedustelee sen vuoksi tilintarkastajalta, mikä on runoilijan paikka työrivissä. Runoilijan työ on niin vaikeaa, että kopeekka sanasta on liian vähäinen palkkio. Runoileminen on raaka-aineen muokkaamista, joten vuoden työstä, tuhannen tonnin sanamalmista tulee vain gramma valmista runoa. Tinkiessään siten runoilleen veronalennusta Majakovski tekee myönnytyksen päästäkseen lyömään niitä runoilijoita, jotka järjestivät ajojahtia häntä vastaan:

Tosin
runoilijat ei ole samasta puusta.
Miten moni käy työhön
käsin köykäisin!
Kuten silmänkääntäjä
säettä hän suusta
vetää itseltään,
toisiltakin.

Sellainen on tietysti tavallista varkautta ja kavallusta. Todellinen runoilija tekee paljon työtä ja ajaa uuvuksiin kymmenen runohevosta. Hän on kansan johtaja ja palvelija, joka puhuu luokan äänellä. Majakovski ei pelästy siitä, että kiipeilijät eivät tunnusta hänen runouttaan.

Tulevaisuuden
aurinko nousee,
on rasvainen karju se,
näe kerjäläisiä,
rampoja
katse ei sen. —

minä
mätänen
silloin
aidan varjossa
kera
kymmenien
työtoverien.
Tehkää
minun balanssini
jälkeenpäin!
En valehtele —
tiedän, kun sanon — ajatelkaa:
minä taustalla
aikamme
kiipeilijäin
olen
— yksin! —
ylenmääräisesti velkaa.

"Ulvoessaan poroporvariusvassa" runoilija on jäänyt velkaa kaikelle: Broadwayn valaistuille lyhdyille, Bagdadin taivaille, Puna-Armeijalle, Japanin kirsikkapuille ja kaikelle, josta hän ei ehdi kirjoittaa. Runoilijan työ vaikuttaa myös tulevaisuudessa, ja siksi Majakovski vaatii tilintarkastajalta palkkaansa kolmensadan vuoden ajalta. Mutta tarkoittaen sanansa niille, jotka vaativat runoilijan luopumaan päivän politiikasta ja omistautumaan "puolueettomalle" taiteelle, joka elää yli vuosisatojen, Majakovski vastasi:

Mut runoilijan voimalla
ei ole tehtävänään
vain teitä
vastaisuudessa
vaivata muistelmin.

Ei!
Runon loppusointu
on tänään
hyväily,
tunnus, pistin
ruoskakin.

Runoilijan tehtävänä on olla työläisten ja talonpoikien rinnalla työrivissä, osallistua tämän päivän taisteluun, ja siksi hänen oikeutensa ovat yhtä suuret kuin työläisten ja talonpoikienkin oikeudet. Sellainen oli Majakovskin johtopäätös.

Runoilijan sanat tiileinä kommunismin rakennukseen

Samana vuonna Majakovski yritti päästä sovintoon muiden proletaaristen runoilijain kanssa. Hän kirjoitti "Epistolan proletaarisille runoilijoille", jossa mainitsee nimeltä Bezymenskin, Svetlovin ja Utkinin ehdottaen heille yhteisen "hauskan päivällisen" järjestämistä. Jos kenellä on jotakin hampaankolossa toista vastaan, sahattakoon hammas pois ja pantakoon Lunatsharskin — joka oli ylistänyt Majakovskia — jakamat laakeriseppeleet "yhteiseen toverikeittoon". Kaikkihan ovat tavallaan oikeassa laulaessaan omalla äänellään.

Majakovski pitää näillä päivällisillä puheen, jossa sanoo tahtovansa vain sitä, että Neuvostoliitossa olisi enemmän hyviä ja erilaisia runoilijoita. Napostovilaiset[1]) kehuvat olevansa proletaarisia runoilijoita, mutta luuletteko, että minä olen valuuttakeinottelija?

[1]) Ryhmä, joka selitti olevansa vartiossa kirjallisella rintamalla. Nimitys muodostuu ryhmän venäjänkielisen nimen alkukirjaimista.

Runoudessa riittää työtä jokaiselle ja minä mittaan runon laadun kommuunin mukaan, olen mieltynyt siihen sen vuoksi, että kommuuni merkitsee huimaavaa korkeutta ja syvällisintä syvyyttä. Kommunismin vallitessa ei enää ole virkamiehiä, mutta runoja ja lauluja on paljon. Tuskin kannattaa ihailla paria riimiä ja pitää huononpuoleista runoilijaa nerona. Yhtä nimitetään punaiseksi Byroniksi, toista vieläpä punaisimmaksi Heineksi. Pelkään sitä, että me kohotamme kommunistiseen arvoon latteat piirileikkilaulut. Jos arvostelen teitä joskus, jos käsi heilauttaa kynää teihin päin, on minulla siihen oikeus, koska olen höyläillyt loppusointuja enemmän kuin te. Kaikki, mitä olen tehnyt, on teidän. Maine on oikukasta ja haihtuu kuin tuhka. Luuletteko, että otan sen mukaani hautaan? Pankaamme niin hellät kuin ruoskivatkin sanat tiileinä kommunismin rakennukseen.

Me kaljujen
murinaa
tarvitse emme!
Yhtä jalkaa,
toverit,
eteenpäin kulkien.
Jos on riidellä halu —
vihollisemme
ovat toisella puolella
katusulkujen.

Sovintoa tämä runo ei saanut aikaan. Mutta se on ainakin oivallinen todistuskappale siitä, että Majakovski ei taistellut henkilökohtaisista syistä toisia runoilijoita vastaan. Hän puolusti periaatteellista, sosialistista runoutta.

Marxilaisen kritiikin ja taidekirjallisuuden puolesta

Runossaan "Marxismi on ase, tultasyöksevä metodi, käytä tätä metodia taidolla" Majakovski pilkkasi sellaisia kriitikkoja, joita Neuvostoliitossa nimitetään vulgäärisiksi sosiologeiksi. Nämä kriitikot, joita Majakovski runossaan parodioi, tietävät marxilaisuuden opettavan, että ihmisen oleminen määrää hänen tietoisuutensa, mutta tulkitsevat asian niin, että sen määräävät ruoka ja juoma. Siten he ovat saaneet tutkimuksissaan selville, että Lermontov söi paljon säilykekaalia, mikä on todistuksena hänen aatelisesta maustaan. Lueteltuaan sitten kaikki Lermontovin viat kriitikko selittää, että meidän Stjopamme — jonka sukunimeä Majakovski ei valitettavasti satu muistamaan —on kokonaan toista! Stjopa luo runoa suorin sanoin, ilman alku- ja loppusointuja, vaisto korvaa hänelle pisteiden ja pilkkujen väärinkäytön, mikä johtuu siitä, että hänen äitinsä on maatyöläisen tytär ja hänen isänsä samanaikaisesti sekä työläinen että talonpoika. Tällaista lorua toiset nimittävät marxilaisuudeksi. Kirjallisuusarvostelu lyödään laimin, sillä hirtetyn talossa ei puhuta nuorasta. Lezhnev on iloinen — hän kirjoittaa Veshnevista ja tämä taas vastavuorostaan kirjoittaa Lezhnevista.

Toisaalta Majakovski kävi taistelua niitä vastaan, jotka uskottelivat, että vain klassilliset kirjailijat olivat kelvollisia ja ymmärrettäviä kansanjoukoille tai että intelligentit, sivistyneet, olivat saaneet erikoisen kutsumuksen luoda taidetta työläisiä ja talonpoikia varten. Sellaisia "sivistyneitä" kirjailijoita hän ruoski runossaan "Joukot eivät ymmärrä". Pilkaten näitä intellektuelleja Majakovski selitti, että he ovat vuosia sitten vetäytyneet boheemielämään eivätkä tunne kansanjoukkoja, vaan tarjoilevat näille taiteena "sivisty-

neistön lahjaa" — unelmia, ruusuja ja kitaran sointuja. Lopuksi runossa pyydetään pelosta kalpeita kirjailijoita lopettamaan runoilunsa köyhiä varten.

Luokka johtava
ymmärtää
taidetta,
eikä vain teidän pää.
Siis korkea
kulttuuri
joukoille luokaa!
Mikä muille,
sama sille.
Tajuttava,
hyvä kirja
tuokaa
minulle,
teille,
talonpojille,
työläisille.

Täysin äänin

Parhaiten Majakovski on selostanut runoutensa laadun viimeisessä ja keskenjääneessä suuressa runoelmassaan "Täysin äänin". Hän ehti saada siitä valmiiksi ensimmäisen johdannon. Toisesta johdannosta on säilynyt vain muutamia katkelmia. Runoelman piti kuvata viisivuotissuunnitelmaa ja taistelua sen täyttämiseksi, mutta millaiseksi runoelman juoni ja kokoonpano oli aiottu, ei tiedetä. Sen ensimmäisessä johdannossa puolustetaan intohimoisesti, kiihkeällä paatoksella luokkataistelun runoutta, joka on proletariaatin aseena sosialismia rakennettaessa. Se on runoilijan viimeinen vastaus proletaarisen, vallankumouksellisen runouden vihollisille.

Majakovski kääntyy runoelmansa johdannon alussa jälkeläisten puoleen, jotka mahdollisesti tutkiessaan nykypäivien kivettynyttä lantaa sanovat hänestä, että olipa siinä kiihkeä laulaja ja kylmän veden vihollinen. — Professori, ottakaa silmälasipyöränne pois! — Majakovski kehoittaa. — Kerron itse ajastani ja itsestäni. Olen vallankumouksen viemärin puhdistaja ja vedenkantaja, joka mobilisoitiin rintamalle runouden, tuon oikukkaan akan, herraspuutarhoista. —

Ivattuaan runoilijoita, jotka seuraavat vanhan rapiorunouden linjaa mandoliinia soitellen, Majakovski sanoo, että romanssien kirjoittaminen voisi olla hänellekin tuottavampaa ja ihanampaa, mutta hän on nöyryyttänyt itsensä ja tarttunut oman laulunsa kurkkuun.

Kuulkaa,
toverit, te jälkeläiset,
kirkujaa,
päämiestä agitaattorien!
Tyyntäin
runon laineet lakkapäiset
yli
lyyrillisten nidekivennäisten
eläville puhun
eläen.
Luo teidän saavu
kaukaisuuteen kommunistiseen
en niin
kuin tuo Jesenin-urho laulu:n käyden.
Käyn yli
vuosisatain harjanteen
ja yli runoilijain,
hallitusten päiden.
Runoni saapuu,
vaan ei saavu niin

kuin nuoli
lyyran rakkautta jahtaillessa,
ja kuin
viiskopeekkainen tutkijalle hyppysiin
ja ei kuin tähtivalo sammuessaan.
Runoni
murtaa
vuotten vuoriston,
ja ilmestyy
karkea,
raskas
sana,
kuin vesijohto
meille tullut on
jo muinais-Rooman orjain
rakentamana.
Ja sattumalta
terä säkeiden
jos löytyy runohautain kirjakasoista,
te
tunnustelkaa sitä
kunnioittaen,
se vanha on,
vaan ankarasta aseesta.

Sitten Majakovski vertaa runojaan sotajoukkoihin, jotka on tuotu paraatiin säerintamalle, hänen runoilijantoimintansa 20-vuotisnäyttelyyn. Siellä olivat lyijynraskaat runot, valmiina yhtä hyvin kuolemaan kuin kuolemattomuuteen. Runoelmia hän vertasi tykkeihin, joiden otsakkeet ammottivat tykinpiippuina avaruuteen. Vitsien ratsuväki oli hyytynyt paikoilleen hiotuin ja pystyin loppusointukeihäin.

Ne kaikki —
sotajoukot aseistetut hampaisiin,
kaks kymmenvuotta saaneet
voittojansa,
ne kaikki
lehtisiinsä viimeisiin
tuon sinulle nyt,
planeettamme työläiskansa.

Kaikki, jotka ovat työväenluokan vihollisia, ovat myös Majakovskin vihollisia. — Työvuodet ja puutteen aika ovat tuoneet meidät punaisten lippujen luo. Olemme avanneet Marxin niteitä kuin kotona ikkunoitamme, mutta ilman sitäkin olisimme tajunneet, missä leirissä on taisteltava. Dialektiikkaa ei meille opettanut Hegel, vaan taistelun melske tunki sen runoihimme silloin, kun porvarit ravasivat luotejamme pakoon aivan samoin kuin me aikaisemmin heidän luotejaan. Tämä ei ole taistelua runoilijan maineesta.

Ma syljen
noille pronssipuudillenne,
ja marmorinne limaan
sylkäisen.
Me maineen tasaamme, —
sen suomme omillemme,
siis tulkoon
yhteismuistomerkiksemme
sosialismi,
tulos
taistojen.

Jälkeläisten tutkittaviksi jäävät nykyajan kivettymät: tuberkuloosi, prostitutio ja saarrokset, jotka uivat kuin ongenkohot Lethen virtaan. Ne ovat kuol-

leita sanoja, mutta ne seuraavat lisäkkeinä tämän ajan runoilijaa tulevaisuuteen. — Toveri elämä, tule tänne, me astumme näiden päivien jäännökset viisivuotissuunnitelmin! Runoni eivät tuota niin paljon ruplia, että niillä voisi ostaa kotiin mahonkikaluston, ja sanon suoraan, etten kaipaakaan sitä. Riittää, kun päälläni on puhtaaksi pesty paita.

Kun saavun
Koo-Koo-Koohon[1]*)*
vuotten
tulevain,
niin niteitäni
yli runon rähjyskaartin
kuin bolshevikin
jäsenkirjan kohottain
tuon sata —
kaikki
puoluetta varten.

Majakovski oli vienyt taistelunsa johdonmukaiseen päätökseen. Aloitettuaan futuristisista kokeiluista hän oli kulkenut pitkän ja vaivalloisen tien sosialistiseen realismiin, kulkenut sen taistellen leppymättömästi kaikkia porvarillista runoutta tai sen taantumuksellisia perinteitä toimintaohjeinaan pitäneitä runoilijoita ja kriitikkoja vastaan. Päästyään selville runoilijan tehtävästä taistelussa sosialismin ja kommunismin puolesta Majakovski kävi tätä taistelua elämänsä loppuun asti, kulki kommunismin vihollisten revolverinhaukunnan läpi henkilöityäkseen laivaksi, säkeiksi tai muiksi pitkäaikaisiksi asioiksi, kuten hän oli aikaisemmin kirjoittanut sankarina kaatuneesta diplomaattipostin kuljettajasta toveri Nettestä. Ollen luitaan ja ytimään myöten sosialismin ja kommunismin runoilija Majakovski oli myös puoluerunoilija ja sen vuoksi hän jätti kirjallisen perintönsä jälkipolville verraten sitä bolshevikkipuolueen jäsenkirjaan.

Majakovski on, niinkuin Stalin lausui myöhemmin, neuvostoaikakauden paras ja lahjakkain runoilija.

[1]) Bolshevikkipuolueen keskus-kontrollikomitea.

ÄITI, SISARET JA TOVERIT, SUOKAA ANTEEKSI . . .

Kun nyt avaan Majakovskin minkä kirjasen tahansa, miltä kohdalta tahansa, tulvahtaa elämä joka kerran vastaani ja huuhtelee minua myrskyisenä virtana: kirkas, pimentolaisia armahtamaton valo lyö niistä valonheittimen sädekimppuna ... (A. Lunatsharski "Komsomoljskaja Pravdassa" 20. 4. 1930)

Elämänhaluinen Majakovski

Kuoleman ja kohtalon aiheet olivat hyvin levinneitä Venäjän porvarillisessa runoudessa niihin aikoihin, jolloin Majakovski astui kirjallisuuteen. Symbolistien runouden perimmäisenä sisältönä oli ainaisesti toistuva valitus, että maailmassa ei mikään ole ikuista, kuolema tuhoaa kaiken, ja senvuoksi elämäkin on "turhuuksien turhuutta". Sergei Jesenin teki 20-luvun alkupuolella tästä pessimismistä itselleen elämänohjeen, joka johti hänet lopulta itsemurhaan. Hän jätti jälkeensä runon, jossa itsemurhan ajatusta puolustettiin eräänlaisena maailmankatsomuksena. Tässä elämässä ei ole uutta kuolla, mutta eläminen ei ole sen uudempaa.

Jesenin niinkuin symbolistitkin tulkitsivat näillä rappiomielialoillaan Venäjän historiasta poistuvan luokan, porvariston epätoivoa sen jäädessä häviölle taistelussa valtaan nousevaa työväenluokkaa vastaan. Majakovski kävi kirjallisella rintamalla taistelua jeseniniläisyyttä vastaan vaatien proletaarista kirjallisuutta, joka käy taistelua elämän puolesta, valaa nuo-

risoon luottamusta omaan voimaansa, saattaa sen taistelemaan kauniimman, valoisamman, aineellisesti turvatun ja henkisesti rikkaan elämän puolesta. Majakovski vastasi Jeseninille, että elämässä ei ole vaikeaa kuolla, vaikeinta on uudistaa elämää. Työväenluokan maailmankatsomus nousi tässä taisteluun kuolevan porvariston pessimismiä vastaan ja sai siitä voiton niin todellisessa elämässä kuin runoudessakin.

Tämä elämänuskoa uhkuva maailmankatsomus kulkee punaisena lankana Majakovskin kirjallisen tuotannon läpi. Eikä se johtunut vain siitä, että perehtyneenä marxilais-leniniläiseen teoriaan Majakovski ymmärsi työväenluokan historiallisen tehtävän ja antoi tietoisesti runoilijanlahjansa työväenluokan vapaustaistelun palvelukseen. Se johtui myös siitä, että Majakovski oli luonteeltaan elämäniloa ja luomisvoimaa pursuva taistelija. Lunatsharski, joka tunsi Majakovskin hyvin, sanoo, että Majakovski oli samaa kuin elämä.

Sellaisena voimaihmisenä Majakovski osallistui myös kirjallisiin ryhmittymiin ja niiden kesken käytyihin suuntataisteluihin. Hyljättyään futuristit hän oli kukistamassa jeseniniläisyyttä. Vuonna 1924 hän oli perustanut "vasemmistorintama"-nimisen lehden, jossa kävi taistelua vanhan runouden palvojia ja muita esteettisen romun puolustajia vastaan. Hän matkusteli Neuvostoliiton eri puolilla lausumassa runojaan ja esitelmöimässä, järjesti väittelyjä kirjallisuudesta tehtaissa, yleisissä klubihuoneissa, kirjailijaryhmissä, tuli kuuluisaksi väittelytaidostaan ja löi yksinään, mahtavan bassonsa ja nopean älynsä ylivoimalla kaikki vastaväittäjänsä valloittaen yleisön enemmistön suosion miltei aina.

Erityisen voimakkaana Majakovskin taistelijanääni kaikui hänen viimeisinä elinvuosinaan. Vuonna 1928 hän oli itse mukana kukistamassa "vasemmistorinta-

maansa", joka ei ollut kehittynyt ajan mukana. Hän perusti toisen samanlaisen ryhmittymän: "vallankumousrintaman", joka kirjallisissa teorioissaan asetti kirjailijan tehtäväksi vallankumouksellisen päämäärän palvelemisen. Vuoden 1930 helmikuussa hän liittyi laajempaan koko maan kirjailijat käsittävään proletaaristen kirjailijain järjestöön. Tällöin hän julisti kirjallisuuden tehtävänä olevan kansanjoukkojen kulttuuritarpeen tyydyttämisen. Osallistuessaan kaikkiin näihin ryhmittymiin ja järjestöihin hän teki sen äärimmäisellä tarmolla tuomiten kaiken, minkä oli havainnut vääräksi ja kehnoksi niin omassa tuotannossaan kuin tovereittensakin työssä.

Matkanpää

Maaliskuun puolivälissä vuonna 1930 näytelmänsä "Saunan" ensi-illassa Majakovski väitteli kiivaasti kriitikko V. Jermilovin kanssa eräästä näyttämölle levitetystä tunnuslauseesta ja taipui toisen arvostelun tähden poistamaan sen. Maaliskuun 27. pnä hän väitteli näytelmästään sanomalehtimiesten talossa. Majakovski oli kiihkeässä toiminnassa sekä maaliskuun loppupäivinä että huhtikuun alkupäivinä. Huhtikuun 13. pnä hän neuvotteli puhelimitse osallistumisestaan eräiden muiden moskovalaisten kirjailijain kanssa vierailuretkeen, joka piti järjestettämän Leningradiin. Huhtikuun 14. päiväksi hänen asuntoonsa oli kutsuttu kirjailijain neuvottelukokous ja saman päivän iltana Majakovskin oli lupauksensa mukaisesti esiinnyttävä aikakauslehti "Työläisnaisen" klubihuoneessa ...

Tämän päivän aamulla kello 10.15 Majakovski ampui itsensä revolverilla työhuoneessaan Moskovassa Ljubjanskin kadun varrella sijaitsevassa talossa.

Kaksi päivää aikaisemmin hän oli kirjoittanut viimeisen kirjeensä "Kaikille":

Siitä, että kuolen, älkää syyttäkö ketään, ja olkaa hyvät älkääkä juorutko. Vainajasta sellainen oli kauhean epämiellyttävää.

Äiti, sisaret ja toverit, suokaa anteeksi — tämä ei ole keino (muille en neuvo) mutta minulla ei ollut muuta ulospääsyä.

Lilja — rakasta minua.

Toveri hallitus, perheeni on Lilja Brik, äiti, sisaret ja Veronika Vidoljdovna Polonskaja.

Jos järjestät heille siedettävän elämän — kiitoksia.

Antakaa aloitetut runot Brikeille, he saavat niistä selvän.

Välikohtaus,
kuten sanotaan, on mennyt.
löys rakkauden vene
elämän karikot.
On tilimme selvä,
ovat turhia molempien nyt
kipu-,
hätä-
ja solvausluettelot.

Jääkää onnellisiksi.

Vladimir Majakovski
12/4 30.

Toverit vappilaiset, [1]) älkää pitäkö minua pelkurina.
Vakavasti sanoen — tälle ei voi mitään.

Terveiset.

Sanokaa Jermiloville, että valitan tunnuslauseen poistamista, olisi pitänyt riidellä loppuun asti.

V. M.

Pöytälaatikossani on 2.000 ruplaa, käyttäkää ne veron maksuun.

Loput saatte Valtion kustantamosta.

Majakovskin ruumis oli kolme päivää yleisön nähtävänä Moskovassa kirjailijain yhdistyksen klubihuoneessa erilaisten järjestöjen edustajien käydessä kun-

[1]) Proletaaristen kirjailijain liiton jäsenet, järjestön venäjänkielisen nimen alkukirjaimista muodostettu nimitys.

niavartiossa arkun luona. Näiden päivien aikana arkun ohi kulki 150.000 ihmistä. Valtavat ihmisjoukot saattoivat suuren runoilijan krematorioon, jossa hänen ruumiinsa poltettiin huhtikuun 17. pnä vuonna 1930.

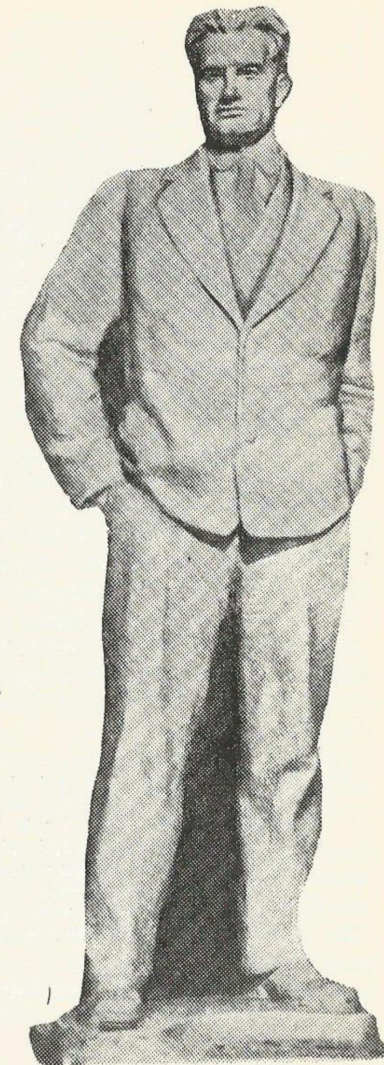
Itsemurhan syyt

Kukaan ei ole voinut täysin selvittää Majakovskin itsemurhan syytä. Toiset ovat puhuneet onnettomasta rakkaudesta, toiset mielenhäiriöstä tai muusta sairaudesta. Samoin on viitattu siihen ajojahtiin, jota kirjallisissa piireissä käytiin suurta vallankumousrunoilijaa vastaan.

Käsitys, että Majakovski olisi ottanut itseltään hengen onnettoman rakkaussuhteen vuoksi, saa tukea niistä säkeistä, jotka sisältyvät hänen viimeiseen kirjeeseensä. Jonkun muun kohdalla se saattaisi riittää itsemurhan syyksi, mutta Majakovskin kohdalla ei. Niistä runoista, joita hän on kirjoittanut rakkausaiheesta, käy melko vakuuttavasti ilmi, että rakkausasiat eivät olleet suinkaan keskeisiä Majakovskin elämässä.

Minä
kirjoitan
tuosta ja tästä,
vaan nyt
ole aika
ei lemmenlirputtelun.
Minun
runoilijanvoimastani
jylisevästä
on kaikki,
hyökkäävä luokka,
sun!

Tiedän,
lyyrikkoa
katkeroittaa,
kriitikko
ruoskii
ja suomitsee:
— Missä on sielu?!
Noin vain
suuta soittaa!
Missä on runous?
Pelkkää juttua!! — hän tuomitsee.
Kapitalismi
epähieno on sana,
"satakieli"
kauniimmin sointunee,
minä silti
puhun kapitalismista
uupumattomana.
Rivistä
agitaattorin tunnus tee!

Paljon uskottavammalta tuntuu olettamus, että vaikea sairaus olisi saanut tämän elinvoimaa säihkyvän runoilijan tarttumaan revolveriin. Vähän ennen epätoivoista tekoaan Majakovski oli saanut lääkäriltä neuvon olla työskentelemättä ainakaan puoleen vuoteen, koska hänen hermonsa olivat pilalla. Ruumiinavauksen suorittanut lääkäri selitti vaikean influenssatartunnan vahingoittaneen runoilijan aivoja. Mielenhäiriöstä tuskin kuitenkaan voidaan puhua, sillä Majakovskin viimeinen kirje ei tunnu järkensä menettäneen ihmisen kirjoittamalta.

Täysin uskottavalta ei tunnu sekään olettamus, että kirjallisessa elämässä Majakovskia vastaan harjoitettu ajojahti olisi ollut ainoana syynä hänen itsemurhaansa.

Ajojahtia häntä vastaan oli käyty jo kauan, miltei koko hänen elämänsä ajan, joskin se oli vuoden 1930 alussa lisääntynyt ja muodostunut salaliitoksi, jonka tarkoituksena näyttää olleen Majakovskin syrjäyttäminen neuvostorunoudesta. Kun Majakovski vuoden 1930 alkupuolella järjesti runoilijantoimintansa 20-vuotisnäyttelyn, vastasivat hänen kateelliset ammattiveljensä siihen boikotilla.

Viktor Shklovski antaa näyttelyn avajaisista seuraavan järkyttävän kuvauksen:

> Menin näyttelyyn ja sain tietää, että runoilijat eivät käy siellä. Sitten saapui Vladimir. Hän nousi levollisena, raskaskäyntisenä ja seisoi hajasäärin jaloissaan sekä käriistä että kannoista raudoitetut hyvät kengät.
> Suuret, hyvin selväpiirteiset, väsyneet huulet. Hiukset, jotka olivat ohimoilta harmaantuneet.
> Hän seisoi levollisena ja kysyi surullisesti:
> — No, enkö ole tehnyt paljon?
> Hän odotti runoilijoita. He eivät tulleet.

Yhtä järkyttävän kuvan siitä, miten Majakovskin runoilijamaineesta kamppailtiin, antaa "Sanomalehdistö ja vallankumous"-nimisen aikakauslehden toimituksessa sattunut tapaus. Toimitus julkaisi helmikuun numerossa Majakovskin muotokuvan, jonka yhteydessä julkaistussa tervehdyksessä onniteltiin vallankumouksen runoilijaa 20-vuotisen työn johdosta. Ennenkuin numero toimitettiin lukijoille, revittiin siitä kustannusliikkeen johtajan, jonkun Halatovin, käskystä muotokuva ja tervehdys pois. Majakovski sai tietää tapahtumasta, ja se teki häneen masentavan vaikutuksen. Muut kirjallis-taiteelliset aikakauslehdet eivät edes yrittäneet millään lailla huomioida Majakovskin näyttelyä.

Toiselta puolen on kuitenkin muistettava, että tätä ajojahtia harjoitti verraten pieni vastavallankumouksellisten esteetikkojen ryhmä, joka oli pesiytynyt valtion kustannuslaitoksiin ja kirjallisiin piireihin. Kommunistinen puolue, jonka sana Neuvostoliitossa sentään merkitsee jotakin, oli samaan aikaan, tammikuussa v. 1930, antanut runoilijalle julkisen tunnustuksen kutsumalla hänet Leninin kuoleman vuosipäivänä lausumaan Lenin-runoelmaansa Moskovan Suuressa Teatterissa pidetyssä muistojuhlassa. Runoelma otettiin vastaan myrskyisin suosionosoituksin, ja erikoisesti Stalinin sanotaan osoittaneen suosiotaan Majakovskille. Siksi tuntuu uskomattomalta, että Majakovski, joka oli tottunut tappelemaan runoutensa puolesta vaikeimmissakin tilanteissa, olisi pelästynyt estetisoivien vastavallankumouksellisten salaliittoa niin suuresti, että luopui ilman muuta vastarinnasta.

Totuus lienee se, että kaikki nämä syyt vaikuttivat loppuratkaisuun. Jatkuva jännittynyt taistelu sosialistisen runouden puolesta ja erityisesti vihollisten tilapäinen menestys tässä taistelussa ei voinut olla vaikuttamatta masentavasti runoilijan mielentilaan, miten voimakas hän lieneekin ollut. Hänen lujassa

luonteessaan oli helposti haavoittuva kohta. Se kävi ilmi puheesta, jonka hän piti maaliskuun 25. p:nä näyttelyssään kävijöille. Siinä hän selosti syytä, miksi oli näyttelynsä järjestänyt:

Järjestin sen siksi, että tappelunhaluisen luonteeni tähden kimppuuni on yllytetty niin paljon koiria ja minua on syytetty niin monista synneistä, niistä, joita minulla on ja niistä, joita ei ole, että toisinaan minun tekee mieleni matkustaa mihin tahansa ja pysyä siellä pari vuotta, jotta ei tarvitsisi kuunnella haukuskelua.

Mutta seuraavana päivänä tietenkin toivun tästä pessimismistä ja käärien hihani alan taas tapella oikeudestani olla olemassa vallankumouksen kirjailijana vallankumousta varten enkä luopiona ...

Miksi minun pitäisi kirjoittaa Manjan rakkaudesta Petjaa kohtaan eikä pitää itseäni osana siitä valtioelimestä, joka rakentaa elämää? Näyttelyn perustarkoituksena on laajentaa teidän käsitystänne runoilijan työstä, osoittaa, että runoilija ei ole se, joka kulkee kiharavillaisena lampaana ja määkii lyyrillisistä rakkausaiheista, vaan runoilija on se, joka antaa kynänsä kärjistyneessä luokkataistelussamme proletariaatin asevarastoon, joka ei inhoa minkäänlaista hanttityötä, ei minkäänlaista aihetta vallankumouksesta, kansantalouden rakennustyöstä, vaan kirjoittaa agitatoorisia runoja mistä taloudellisesta kysymyksestä tahansa.

Tässä ei näytä vielä olevan sortumisesta kuin pieni vihjaus. Toisinaan tekee mieli jättää kaikki päästäkseen kuulemasta haukuskelua ... Hermostumista.

Siihen ei tarvittu enää muuta kuin rakkausdraama ja sairaus, jotta itsemurhan syy olisi täydellinen ilman erityistä mielenhäiriötä, pelkän mielenmasennuksen seurauksena.

Taistelu jatkuu

Neuvostoaikakauden suurin runoilija kaatui kuvannollisesti sanoen barrikaadeilla. Mutta runous, sosialistisen realismin runosuuntaus, jonka perustan hän

rakensi, jäi elämään. Taistelu siitä tosin jatkuu, mutta se jatkuu voitokkaana.

Porvarillinen arvostelu ei ole koskaan tunnustanut Majakovskin runoutta. Neuvostoliitossa Majakovski tunnustettiin täydellisesti vasta sitten, kun marxilais-leniniläinen kirjallisuusarvostelu oli lyönyt maahan porvarillisen arvostelun, joka ymmärrettävistä syistä torjui Majakovskin kokonaisuudessaan. Porvarillisen runouden ja Majakovskin runouden välillä on kuilu, jonka nimenä on ajanvaihe. Siellä, missä vallitsee porvarillinen maailmankatsomus ja hyväksytään ahdas porvarillinen taidekäsitys, siellä Majakovskia eivät ota vastaan muut kuin vallankumoukselliset, jotka ovat omaksuneet työväenluokan esteettisen näkemyksen. Siksi Majakovski on Neuvostoliiton ulkopuolella tunnustettu vain sikäli, mikäli kapitalististen maiden työläiset ovat olleet kyllin voimakkaita pystyäkseen kiistelemään porvariston kanssa taloudellisen ja poliittisen taistelun ohella myös taiteesta.

Ei ole siis ihme, että Majakovski jäi vielä 30-luvullakin vainotuksi kaikkialla muualla paitsi Neuvostoliitossa. Toisen maailmansodan jälkeen Majakovski on alkanut valloittaa Itä-Euroopan maita syrjäyttäen sieltä porvariston runoilijat aivan samoin kuin hän aikaisemmin syrjäytti Venäjän porvarilliset runoilijat. Samalla Majakovskin runosuuntaus, sosialistinen realismi, lyö maahan porvarilliset runosuuntaukset ja aloittaa uuden aikakauden näiden maiden runoudessa.

Samanlainen merkitys on Majakovskilla tämän päivän Kiinassa.

Kaksikymmentä vuotta kuolemansa jälkeen Majakovski on valloittanut ankarassa taistelussa maapallon itäisen puoliskon.

Työväenluokan huulilla hänen säkeensä tunkeutuvat myös lännen kapitalistiseen maailmaan, niinkuin

hän ennusti, yli runoilijain ja hallitusten päiden. Lähitulevaisuudessa Majakovski tunnetaan maapallon kaikilla kulmilla, ja kaikkien kansojen runoilijat oppivat häneltä sekä runouden suuria periaatteita että teknillistä taituruutta. Kaikki kansat oppivat rakastamaan Majakovskia ja sellaista runoutta, joka ei ole joutilaiden luokkien ajanvietettä, vaan auttaa työn näännyttämiä sorrettuja työläisiä heidän titaanisessa kamppailussaan oman vapautensa ja koko ihmiskunnan vapauden, täydellisen kommunismin saavuttamiseksi.

Kommunistisen runoilijan sana on aikanaan valloittava kaikkien ihmisten sydämet.

Ma tunnen sanain voiman,
sanain hädänkin.
Ei niille
aitioista kättenläiske ala.
Ne liikuttavat
ruumisarkutkin
ja saavat
nekin käymään
neljin tammijaloin.
Voi käydä,
että eivät
julkaise,
he hylkäävät.
Mut sana kiitää
vyötä löysäämättä,
se vuosisadat soi,
ja junat ryömivät
luo runon
nuollaksensa
känsäistä sen kättä.

SISÄLLYS